

**Prispevki k
didaktiki zgodovine**

Letnik XV

5/2017

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

*Letnik 15, številka 5
2017*

*Prispevki
k didaktiki zgodovine*

Vsi prispevki so avtorska dela in niso lektorirani.

ISSN: 1581-8721 (elek. verzija)

*Oddelek za zgodovino
Filozofske fakultete*

Kazalo

<i>Predgovor</i>	4
<i>Sara Bertalanič: Projektna naloga in poročilo – Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli</i>	6
<i>Špela Lebeničnik: Projektna naloga in poročilo – Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli</i>	54
<i>Aleksander Stojnšek: Projektna naloga in poročilo – Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli</i>	93
<i>Katarina Rudolf: Projektna naloga in poročilo – Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli</i>	137
<i>Avtorji prispevkov</i>	213

Predgovor

V študijskem letu 2016/17 so imeli študentje 2. letnika magistrskega pedagoškega (enopredmetnega) študijskega programa zgodovine v okviru predmeta Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli tudi dve obvezni nalogi.

Prva naloga je bila projektna naloga, kjer so se usposabljali za pripravo različnih nalog za terensko delo pri zgodovini. V projektni nalogi so pripravili delovne liste za terensko delo in naloge za izbrane zgodovinske vire. Druga naloga pa je bilo poročilo o obisku muzejev in arhivov ter vrednotenje muzejev, arhivov in učnih poti za izvenšolske dejavnosti.

Končni rezultat so objavljena poročila in projektne naloge (brez samoocenjevanja), ki se lahko uporabljajo v osnovnih in srednjih šolah pri zgodovini in predstavljajo primer terenskega dela pri pouku zgodovine.

Urednica: Danijela Trškan

TERENSKO DELO PRI ZGODOVINI

Univerza v Ljubljani
**FILOZOFSKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli

2016/17

**PROJEKTNA NALOGA
IN POROČILO**

SARA BERTALANIČ

DATUM: 2. 6. 2017

PROJEKTNA NALOGA

PRVI DEL

Projektna naloga je sestavljena iz treh delov. Prvi del sestavljata dve nalogi, in sicer **DELOVNI LISTI ZA MUZEJ** in **DELOVNI LISTI ZA ARHIV**. Delovni listi za muzej so pripravljene za Pokrajinski muzej Murska Sobota. Ker je stalna zbirka v muzeju zelo obširna, zajema namreč vso zgodovino tega območja od prazgodovine do sedanosti, sem izbrala samo en razstaveni prostor, ki predstavlja zgodovino območja ob reki Muri med drugo svetovno vojno. Sledijo delovni listi za arhiv, katere sem pripravila za Zgodovinski arhiv Celje, katerega smo obiskali skupaj 23. 5. 2017. S tem obiskom smo zelo dobro spoznali delovanje arhiva, zato sem se pravilno odločila, ko sem se odločila za ta arhiv.

60 LET
YEARS

Pomurski muzej
Murska Sobota

POMURSKI MUZEJ MURSKA SOBOTA

PREKMURJE MED DRUGO SV.

VOJNO

POMURSKI MUZEJ MURSKA SOBOTA

Muzej v Murski Soboti je pričel delovati leta 1956. Od svojih začetkov do danes ima svoje prostore v soboškem gradu, ki se nahaja sredi mestnega parka. Direktorica muzeja je Metka Fujs. PMMS je osrednja regionalna ustanova, ki varuje premično kulturno dediščino na območju Pomurja. Na tem območju opravlja vse naloge izvajanja javne muzejske službe. Leta 1999 je bila postavljena stalna razstava. Ta razstava nas popelje skozi petnajst različnih prostorov, v katerih je predstavljena zgodovina Pomurja od prazgodovine do danes. Poleg stalne razstave si v muzeju lahko ogledamo tudi občasne razstave. Te razstave pripravlja muzej ali pa so gostujoče.

Pomurski muzej Murska
Sobota
Trubarjev drevored 4
9000 Murska Sobota

Letni odpiralni čas od 1. marca:
torek-petek 9-17
sobota 9-13
nedelja 14-18

NAVODILA ZA DELO V MUZEJU

V muzeju si boste pogledali delček stalne razstave. V razstavnem prostoru številka 15 se boste seznanili z zgodovino Prekmurja v času druge svetovne vojne. Da si boste lažje zapomnili, kar vam bo predstavil zaposleni v muzeju, vam bo v pomoč pripravljeni delovni list, na katerem boste reševali naloge. Za lažje pisanje bo vsak učenec dobil trdo podlago, na kateri bo lahko lažje izpolnjeval naloge. V muzeju se ne dotikamo razstavljenih predmetov, da jih ne poškodujemo. Med obiskom muzeja ne delamo hrupa, saj so v muzeju tudi drugi obiskovalci. Ko odgovarjamo na vprašanja ali če želimo postaviti vprašanje, dvignemo roko.

NALOGE

Delovni list je razdeljen v tri vsebinske sklope: začetek vojne, Prekmurje pod madžarsko okupacijo in konec vojne. Učni list je po težavnosti in glede na vsebino najprimernejši za deveti razred osnovne šole, saj je tema dopolnitev snovi iz učnega načrta za deveti razred.

PREKMURJE MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Napad na Prekmurje in prvih 10 dni okupacije

- 1.) Kdaj je prišlo do napada na Jugoslavijo in s tem tudi na Prekmurje?
- 2.) Navedene so štiri trditve. Obkroži pravilne trditve.
  - a.) Prekmurje so najprej okupirali Nemci.
  - b.) Jugoslovanska vojska se je silovito upirala napadalcem.
  - c.) 10. aprila je prišlo do brezpogojne kapitulacije jugoslovanske vojske.
  - d.) Nemci so 16. aprila na slavnostni prireditvi predali upravo nad pokrajino Madžarom.
- 3.) Na zemljevidu označi področje v Sloveniji, ki je bilo med drugo svetovno vojno pod madžarsko okupacijsko oblastjo.

Madžarska okupacija

4.) Nova oblast je zamenjala dotedanje uradnike in _____, uvedli so nove učne programe. Slovenski napisi, knjige in _____ so bili zamenjani z madžarskimi.

5.) Pomembno vlogo pri propagandi za madžarsko oblast sta imeli društvi: Madžarsko prosvetno društvo za vendsko krajino in Okrajno prosvetno društvo Dolnja Lendava. Na kratko opiši vsaj dve dejavnosti, s katerima so želeli vplivati na ljudi, da bi bili naklonjeni Madžarski.

6.) V razstavnem prostoru je razstavljenih veliko plakatov. Izberi si enega in ga na kratko predstavi-pri tem predstavi njegovo vsebino in kaj je bil njegov namen.

7.) Na fotografiji je Štefan Kuzmič.

a.) Kdo je bil Štefan Kuzmič?

b.) Kako je umrl?

c.) Napiši vsaj tri značilnosti
odporniškega gibanja leta 1941 v
Prekmurju.

8.) Poišči pečat tiskarne v Trnju, ga skiciraj in napiši zakaj se je uporabljal.

9.) Kdaj je prišlo do ponovne oživitve odporiškega gibanja?

10.) Dopolni stavke.

V Prekmurje so leta 1944 začeli prihajati organizatorji _____ in nove _____. Po vaseh so ustanavljali odbore _____. Partizani so skupaj z borci _____ sodelovali pri osvobajanju Prekmurja.

Konec vojne

11.) Napiši da, če trditev drži in ne, če ne drži.

a.) Aprila leta 1945 je potekala ob reki Muri pet tednov vojna črta.

b.) Na desnem bregu reke sta fronto držali Rdeča armada in bolgarska vojska, na levem pa nemška vojska z ostanki madžarske vojske.

c.) Ljudem, ki so živeli v vaseh ob Muri, ni bilo potrebno zapustiti vasi.

d.) Aprila 1945 se je pričela vzpostavljati nova ljudska oblast.

12.) 9. maja 1945 je v Murski Soboti potekala proslava ob osvoboditvi, ob koncu vojne. Del te proslave prikazuje fotografija na naslednji strani. Predstavlja si, da si govornik na proslavi. Sestavi kratek govor, kaj bi povedal Prekmurcem ob tem pomembnem dogodku (vsaj pet povedi).

13.) V razstavnem prostoru si oglej posnetek, ki prikazuje otvoritev spomenika na fotografijah in odgovori na vprašanja.

a.) Imenuj spomenik na fotografiji.

b.) Kje stoji ta spomenik?

c.) Katerega leta je bil postavljen?

d.) S kakšnim namenom so ga zgradili?

e.) Primerjaj fotografijo, ki prikazuje slovesnost odkritja spomenika z novejšo fotografijo. Do kakšnih sprememb je prišlo v okolici spomenika.

REŠITVE NALOG

- 1.) 6. 4. 1941.
- 2.) a, d.
- 3.) Označeno Prekmurje.
- 4.) Učitelje, učbeniki.
- 5.) Društvi sta prirejali gostovanja madžarskih folklornih skupin. Organizirali sta prve obvezne tečaje za t.i. duhovno preusmeritev učencev.
- 6.) Plakat »Oglas o mobilizaciji«. Plakat vsebuje navodila za mobilizacijo. Njegov namen je bil obveščati ljudi o mobilizaciji.
- 7.) a.) Voditelj odporniškega gibanja.
b.) Umrli je v zasedi, v kateri je bil ustreljen.
c.) Pomembni možje so bili: Štefan Kuzmič, Alija Kardoš, Miško Kranjec, Evgen Kardoš, Mirko Bagar. Madžarom je uspelo zatreti odpor oktobra 1941.
- 8.) Skica. Okrogli pečat z znakom srpa in kladiva. Označevali so partizanske propagandne letake, ki so bili natisnjeni v tiskarni v Trnju.
- 9.) Spomladi leta 1944.
- 10.) Odpora, oblasti, OF, Rdeče armade.
- 11.) DA, NE, NE, DA.
- 12.) Dragi Prekmurci! Dočakali smo konec vojne! V tem času smo pod madžarskim okupatorjem mnogo pretrpeli. Zdaj bomo ponovno zaživel pod novo oblastjo. Sedaj nas čakajo dobri časi. S skupnimi močmi bomo obnovili naše vasi.
- 13.) a.) Spomenik zmage.
b.) Stoji v središču Murske Sobotne, na Trgu zmage.
c.) Leta 1945.
d.) V čast in slavo zmagovalcev druge svetovne vojne, sovjetskih vojakov in partizanov.
e.) V okolici spomenika so zasadili drevje in jo uredili kot park. Prišlo je do sprememb v okoliških zgradbah.

VIRI IN LITERATURA ZA GRADIVO

Bertalanič Sara: osebni arhiv.

Literatura

Balažič, Janez in Branko Kerman, ur. *Pokrajinski muzej Murska Sobota: Katalog stalne razstave*. Murska Sobota: Pokrajinski muzej, 1997, str. 304.

Spletni viri

Kovačeva domačija. O heroju. http://www.kovaceva-domacija.com/start/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=56 (Dostop: 3. 5. 2017).

Pomurski muzej Murska Sobota: Za obiskovalce. <http://www.pomurski-muzej.si/za-obiskovalce> (Dostop: 3. 5. 2017).

Sobotainfo. To nas opominja na krvave dni bojevanja v Murski Soboti. <https://sobotainfo.com/novica/kronika/nas-opominja-na-krvave-dni-bojevanja-v-murski-soboti/130155> (Dostop: 3. 5. 2017).

Tripadvisor. Spomenik zmage. https://www.tripadvisor.com/LocationPhotoDirectLink-g274875-d10802219-i235891698-Murska_Sobota_Monument_to_Victims_of_War-Murska_Sobota_Prekmurje_Region.html (Dostop, 3. 5. 2017).

TravelSlovenija. Slovenija. <http://www.travel-slovenia.si/slo/slovenija/> (Dostop: 3. 5. 2017):

VIRI IN LITERATURA ZA PRIPRAVO

Vir

Pomurski muzej Murska Sobota: samostojni ogled stalne razstave.

Spletni vir

Pomurski muzej Murska Sobota. <http://www.pomurski-muzej.si/> (Dostop: 3. 5. 2017).

Literatura

Fujs, Metka. »Osvoboditev ali okupacija, Madžari, Vendi ali Slovenci«. V: *Pokrajinski muzej Murska Sobota: Katalog stalne razstave*, ur. Janez Balažič in Branko Kerman, 297–306. Murska Sobota. Pokrajinski muzej, 1997.

Fujs Metka. »Prekmurje v letih 1919–1945«. V: *Petanjci-vrt spominov*, 12–19. Ljubljana: ČZDO Komunist, TOZD Komunist Ljubljana, Zavod SRS za varstvo naravne in kulturne dediščine.

ZAHVALE

Zahvaljujem se mentorici Izr. prof. dr. Danijeli Trškan za vse pridobljeno znanje in nasvete za delo.

Avtorica:

Sara Bertalanič

Oblikovanje:

Sara Bertalanič

Mentorica:

Izr. prof. dr. Danijela Trškan

2017

**DELOVNI LISTI ZA OGLED ZGODOVINSKEGA ARHIVA
CELJE**

ZGODOVINSKI ARHIV CELJE

Zgodovinski arhiv Celje je del arhivske mreže v Republiki Sloveniji. Pokriva območje štirinajstih upravnih enot. Na območju ZAC je od začetka 19. st. zbiral gradivo Štajerski deželni arhiv. Po drugi svetovni vojni je arhivsko gradivo zbiral Okrožni zbirni center. Zgodovinski arhiv Celje je bil ustanovljen leta 1956. Od leta 2001 naprej deluje arhiv v sedanji zgradbi, na Teharski cesti 1. Zgradba je bila pred tem poslovno skladiščni objekt podjetja Tkanina. Uporabniki arhivskega gradiva lahko do tega dostopajo v čitalnici arhiva ali pa jim arhiv izdela reprodukcije arhivskega gradiva. Arhiv organizira izobraževanja za ljudi, ki delajo z dokumentarnim gradivom. Prav tako pripravljajo razstave, predavanja in vodstva po arhivu za organizirane skupine.

Zgodovinski arhiv Celje
Teharska cesta 1
3000 Celje

Delovni čas:

Ponedeljek-petek: 8-
14

NAVODILA ZA DELO V ARHIVU

V arhivu se ne dotikamo arhivskega gradiva brez dovoljenja zaposlenega v arhivu. Pozorno poslušamo zaposlenega v arhivu, ne klepetamo in za vprašanja dvigujemo roke. Ne sprehajamo se prosto po prostorih. Med ogledom različnih prostorov v arhivu boste reševali delovne liste. Za lažje reševanje boste dobili trde podloge.

NALOGE

Delovni list je razdeljen v tri sklope. Prvi sklop je seznanitev z zgodovino in delom Zgodovinskega arhiva Celje, drugi sklop je skladiščenje arhivskega gradiva in tretji sklop je konservatorsko restavratorska delavnica. Naloge na delovnem listu so primerne za prvi letnik srednje šole ali višje letnike srednjih šol.

ZGODOVINSKI ARHIV CELJE

1.) Kdaj je prišlo do sistematičnega zbiranja arhivskega gradiva na območju Zgodovinskega arhiva Celja?

2.) Obkroži pravilne odgovore.

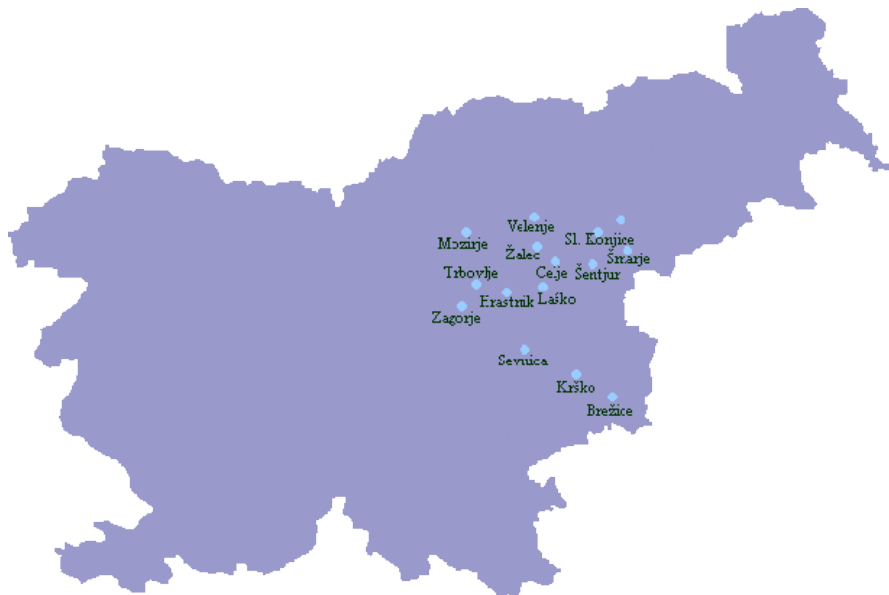
a.) Najprej je na območju ZAC zbiral gradivo Štajerski deželni arhiv.

b.) Do druge svetovne vojne gradivo ni ostajalo pri ustvarjalcih.

c.) Med drugo svetovno vojno in v prvih letih po njej ni bilo izgubljenega nič arhivskega gradiva.

3.) Kateri dogodek je pomembno vplival na to, da je bila leta 1956 ustanovljen arhiv v Celju kot samostojna enota?

4.) Spodnji zemljevid prikazuje katere upravne enote pokriva ZAC.

a.) Kaj nam to pove o ZAC? Za kakšen arhiv gre?

b.) Je arhiv ZAC javni ali zasebni arhiv?

c.) Glede na vsebino je to splošni ali specialni arhiv?

5.) Na spodnji fotografiji je stavba, kjer se nahaja muzej danes. Odgovori na vprašanja?

a.) Katerega leta se je muzej preselil v to stavbo?

b.) Kaj se je bilo v tej stavbi pred arhivom?

c.) V kateri stavbi je deloval arhiv do preselitve v to zgradbo?

6.) Dopolni povedi.

Poleg običajnega spisovnega gradiva, hranijo v ZAC tudi listine, _____, načrte, pečate, _____, filme, _____ . V arhivu med drugim hranijo najstarejšo slovensko _____ .

7.) »Od prihoda gradiva v arhiv do uporabnika«. Trditve razvrsti glede na to, kaj je prej in kaj pozneje. Številka 1 je prvi dogodek in številka 5 zadnji.

Zaposleni v muzeju poiščejo gradivo in ga pripravijo.

Zaposleni arhivisti gradivo strokovno obdelajo, pripravijo vodnike, inventarje, popise, kazala.

Obiskovalec odda vlogo za uporabo arhivskega gradiva za znanstvenoraziskovalne ali upravne namene.

Ustvarjalec odda odbrano, popisano in tehnično opremljeno gradivo.

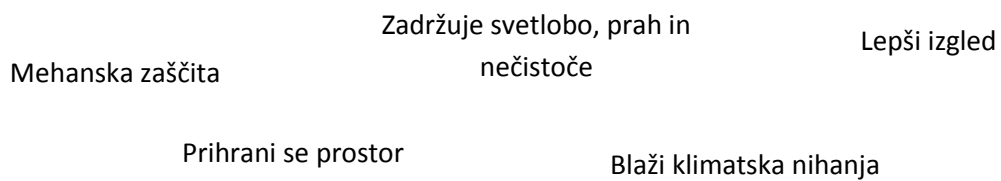
Uporabniki dobijo gradivo v čitalnici.

SKLADIŠČENJE ARHIVSKEGA GRADIVA-ARHIVSKI DEPO

8.) Katero gradivo prevladuje v skladišču arhiva v Celju?

9.) Zakaj se skladišče nahaja najvišje v zgradbi?

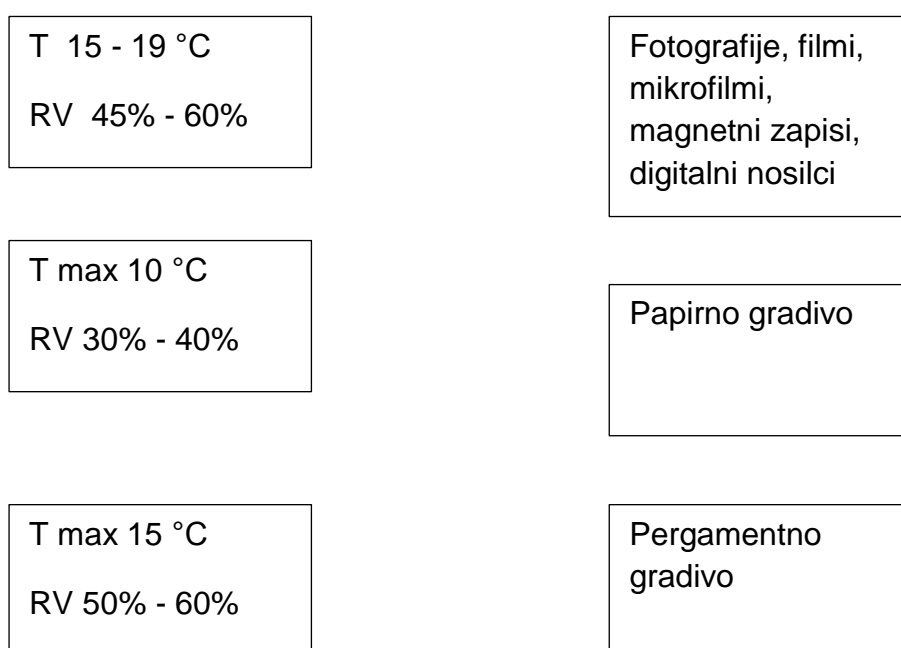
10.) Obkroži pravilne odgovore. Zakaj je gradivo zaščiten s primerno opremo (ovoji, škatle)

11.) Napiši, katere mikroklimatske razmere morajo biti ustrezne, da ne pride do poškodovanja arhivskega gradiva.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

12.) Poveži vrsto gradiva s priporočljivo vrednostjo temperature in relativne vlage.

13.) V kakšnih svetlobnih pogojih mora biti skladišče?

14.) Skiciraj pravilno hrambo velikih knjig?

KONSERVATORSKO RESTAVRATORSKA DELAVNICA

15.) Zapisani sta definiciji konserviranja in restavriranja. Zraven definicije zapiši katera opisuje konserviranje in katera restavriranje.

Narediti, da nekaj, kar je poškodovanega, spet dobi prvotno obliko, nekaj obnoviti.

Z določenimi sredstvi, načini, preprečevati spreminjane razpadanje določenega arhivskega gradiva.

16.) Gradivo, ki je dobro ohranjeno, restavrirajo v ZAC. Kam pa pošiljajo zelo poškodovano gradivo?

17.) Poznalo različne vrste poškodb arhivskega gradiva. Naštej vsaj dve poškodbi in za vsako vsak en primer.

18.) Pred seboj imaš manj poškodovano arhivsko gradivo, prišlo je do strganja papirja. Opiši postopek kako se takšno poškodbo restavrira.

REŠITVE NALOG

- 1.) v začetku 19. st.
- 2.) a.
- 3.) Leta 1954 je prišlo do velike poplave, ki je zalil gradivo v kleti.
- 4.) a.) Regijski.
  - b.) Javni.
  - c.) Splošn.
- 5.)
  - a.) Leta 2001.
  - b.) Poslovno skladiščni objekt podjetja Tkanina.
  - c.) V Prothasijevem dvorcu.
- 6.) Fotografije, zemljevide, mikrofilme, razglednico.
- 7.) 4, 2, 3, 1, 5.
- 8.) Gradivo javnopravnih ustanov.
- 9.) Zaradi varnosti, nevarnost poplav.
- 10.) Mehanska zaščita; zadržuje svetlobo, prah in nečistoče, blaži klimatska nihanja.
- 11.) Vlaga, temperatura, svetloba, čistost zraka.
- 12.) Prvi okvirček na levi, z drugim na desni. Drugi okvirček na levi s prvim na desni. Tretji okvirček na levi s tretjim okvirčkom na desni.
- 13.) Skladišče mora biti v temi.
- 14.) Pravilno skicirano je v ležečem položaju, največ tri na kupu.
- 15.) Restavriranje, konserviranje.
- 16.) V Arhiv republike Slovenije v Ljubljani.
- 17.) Mehanska poškodba: raztrgan list papirja. Biološka poškodba: mrčes.
- 18.) Za restavriranje takšnih poškodb se uporablja japonski papir. Odtrgamo primerno velikost japonskega papirja. Košček papirja s prav stranjo položimo na poškodovani del. Nato z za to primernim likalnim polikamo papir na gradivo. Likamo od sredine navzven.

VIRI ZA GRADIVO

Viri za slike

Zgodovinski arhiv Celje. Vizitka. <https://www.zac.si/o-arhivu/vizitka/> (Dostop: 25. 5. 2017).

Zgodovinski arhiv Ljubljana. Odbiranje in izročanje arhivskega gradiva. Tehnična oprema. http://www.zal-lj.si/files/2015/12/arhivska_%C5%A1katla.png (Dostop: 25. 5. 2017).

Zgodovinski arhiv Celje. O arhivu. http://www.zal-lj.si/files/2015/12/arhivska_%C5%A1katla.png (Dostop: 25. 5. 2017).

VIRI ZA PRIPRAVO

Vir

Zgodovinski arhiv Celje: vodeni ogled Arhiva.

Spletni viri

ISJ ZRC SAZU: Slovar slovenskega knjižnega jezika: konservirati. http://bos.zrc-sazu.si/cqi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=konservirati&hs=1 (Dostop: 26. 5. 2017).

ISJ ZRC SAZU: Slovar slovenskega knjižnega jezika: restavrirati. http://bos.zrc-sazu.si/cqi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=restavrirati&hs=1 (Dostop: 26. 5. 2017).

Dr. Vodopivec Jedert, Tatjana Rahovsky Šuligoj. O načinu varovanja dokumentarnega gradiva pred poškodbami, uničenjem in izgubo. http://www.arhiv.gov.si/fileadmin/arhiv.gov.si/pageuploads/izobrazevanje/2013_s/Rahovsky_Suligoj_2013_10.pdf (Dostop: 26. 5. 2017).

Zgodovinski arhiv Celje. <http://www.zac.si/> (Dostop: 25. 5. 2017).

ZAHVALE

Zahvaljujem se mentorici lizr. prof. dr. Danijeli Trškan za vse znanje in za organiziranje ogleda Zgodovinskega arhiva Celje. Zahvaljujem se zaposlenim v Zgodovinskem arhivu Celje za poučno in zanimivo predstavitev njihovega arhiva.

Avtorica:

Sara Bertalanič

Oblikovanje:

Sara Bertalanič

Mentorica:

Izr. prof. dr. Danijela Trškan

2017

DRUGI DEL

V druge delu smo imeli za narediti tri naloge. Te naloge so bile: **PRVA NALOGA NA PORTRET, DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR** in **TRETJA NALOGA NA ZGRADBO/SPOMENIK**. Za prvo nalogo na portret sem izbrala portret prekmurskega slikarja Ludvika Vrečiča. Na portretu je upodobljen mladi sezonski delavec. Za drugo nalogo na primarni pisni vir sem izbrala del novice iz prekmurskega časopisa Novine. Novica govori o deseti obletnici priključitve Prekmurja h Kraljevini SHS in o proslavi ob tej pomembni obletnici za Prekmurje. Za tretjo nalogo na zgradbo/spomenik pa sem izbrala Kapelo Marije Pomočnice, ki stoji v moji domači vasi, na Petanjcih.

SEZONSKI DELAVEC

Portret Sezonski delavec je delo slikarja Ludvika Vrečiča. Nastal je ok. leta 1940. Ludvik Vrečič je bil rojen leta 1900 v Skakovcih. Diplomiral je na visoki slikarski šoli v Budimpešti in dobil naziv profesorja in akademskega slikarja. Vrečič je bil leta 1945 ustreljen v sporu z ruskim vojakom. Na portretu je upodobljen doprni lik mladega sezonskega delavca. Podoba je zasnovana na ekspresionističen način. Motiv je posledica socialnorealističnega razpoloženja, ki je odmevno zaznamovalo prekmurske likovne umetnike.

VPRAŠANJA:

1. Koga je avtor naslikal na portretu?
2. Kakšne so barve?
3. Kako je predstavljena oseba, kaj dela?

AVTENTIČNI NALOGI:

1. Predstavljaš si, da si fant na portretu, ki je oživel. V nekaj stavkih opiši svoje razmišljanje.
2. Vživi se v vlogo prekmurskega sezonskega delavca. Napiši kratko pismo, ki ga pošiljaš svojim staršem v domovino.

VIRI IN LITERATURA

Pokrajinski muzej Murska Sobota: stalna razstava.

Literatura

Balažic, Janez in Branko Kerman, ur. *Pokrajinski muzej Murska Sobota: Katalog stalne razstave*. Murska Sobota: Pokrajinski muzej, 1997, str. 375.

Inhof, Robert. »Prekmursko slikarstvo 20. stoletja«. V: *Pokrajinski muzej Murska Sobota: Katalog stalne razstave*, ur. Janez Balažic in Branko Kerman, 307–320. Murska Sobota. Pokrajinski muzej, 1997.

Spletni vir

Pomurski muzej Murska Sobota. Bibliografija Ludvika Vrečiča. <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/bibliografije/tematske-bibliografije/vrecic> (Dostop: 28. 4. 2017).

PREDVIDENE REŠITVE NALOG

VPRAŠANJA:

1. Na portretu je naslikan mladi fant.
2. Barve so temne, fant je oblečen v temno rjava oblačila, malo se vidi bela srajca. V ozadju se prelivajo različni odtenki.
3. Fant je predstavljen zamišljeno. Njegove oči so usmerjene nekam v daljavo. Glavo ima nagnjeno v desno stran. Deluje zamišljeno. Iz naslikanega lahko sklepamo, da gre za preprostega fanta, glede na oblačila, njegov zagoreli obraz pa kaže na to, da je verjetno delavec.

AVTENTIČNI NALOGI:

1. Ves obraz me peče od tega močnega sonca. Jutri pa moram spet nazaj delat in moj obraz bo še bolj zagorel. Moje življenje je zelo težko, delam od jutra do večera, da lahko preživim. Od vsega sem skupaj sem že pošteno utrujen.

2.

Slavonija, 14. 08. 1940

Draga oče in mati!

Upam, da je doma vse v redu in da bosta lahko preživela mesec. Slišal sem, da je nevihta prejšnji teden uničila precej pridelka. Tukaj v Slavoniji je trenutno zelo vroče, delamo od ranega jutra do večera. Včeraj se nam je pridružil Novakov Franček iz sosednje vasi, ki bo delal v naši skupini namesto Lojzeta, ki zaradi hude poškodbe ne more delati.

Lep pozdrav vsem doma

Zgodovinski dnevi

17. avgusta pred desetimi leti se je vršilo v Beltinci veliki tabor, na šteroga je prišla vnožina, našega ljudstva, da pokaže svoje veselje da je zlomljeno bolševiško i kratko Tkalcovo potuivanje i da se je naša krajina priključila velkoi narodnoj državi gde bo red i pravica. Dne 1. avgusta je namreč bilo sklenjeno na mirovnoj konferenci v Parizi, da Prekmurje pride državi Srbov, Hrvatov i Slovincov, te sklep je bio naznanjeni že drugoga avgusta pismeno našoj delegaciji, 6. avgusta je dobila naznanilo naša vlada v Belgradi, 12. avgusta so pa že prišle jugoslovanske čete v našo krajino.

Kak si je naše ljudstvo oddejnolo, gda je prišla po telki žmešnjavaj v 18. i 19. leti redna vojska v naše kraje, štera je brez bojov zasedla našo krajino, kaže, da se je že peti den po tom brez posebnoga bobnjanja zbrala silna vnožina ljudi v Beltinci i pokazala tam javno svoje veselje. Naše davne žele i žele naši voditelov so se spunile, združili smo se s Slovinci prek Müre.

Vnogo veličastnejši od tabora pred desetimi leti pa bo proslava našega ljudstva ob desetletnici naše združitve. Naše veselje je ne malo, bilo bi pa ešče vekše, če bi mogli to obletnico slaviti tudi z vsemi tistimi našimi brati, šteri so dnes ešče izdak pod tuhinskim gospodarom. To so v prvom redi naši rabski Slovinci gde so ništerne popunoma slovenske tare kak Dolnji Sinik, Gornji Sinik i Štefanovci, kak tudi Monošter či ravno je v mestu samom preci nemški i vo-grski naseljencov. Več popunoma slovenski občin je tudi v rad-gonjskoj okroglini i to občin, štere gučijo naše prekmursko nar-ečje kak Potrna, Zetinci, De-donci, Zenkoveci i Slovenska Go-rica.

Spored proslave :

V soboto, 17. avgus-ta večer ob 8. vori se prižgejo po vsoj našoj krajini kresi i to na krajaj, da bo daleč na okoli vidno. Pri kresaj bodo govori o pomenu proslave, v veči občinaj tudi muzika, razsvetlava, baklada i obhodi.

V nedelo, 18. avgus-ta je glavni den proslave i to v Soboti, Črensovci i Lendavi.

Sobota, 18. avgusta

Slovesna boža služba pred katoličanskov cerkvov bo ob 9. vori i se začne s predgov. Pri evangeličanaj je cerkveno opravilo ob 8. vori zajtra.

Boža služba pred katoličan-skov cerkvov bo pod milov ne-bov i se je vdeležijo tudi vsa društva. Zastave katoličanski dr-štev se zberejo pred cerkvov na dva kraja oltara. Med službov božov bodo popevane domače slovenske cerkvene pesmi.

Zbirališče ob pol 9. vori

Vsi ki nastopijo pri obhodi, to so konjeniki, bičiklisti, društva i tak naprej, majo določena po-sebna mesta, gde se zberejo. Vsi morajo biti na svojem mestu že ob pol devetoi vori, ar se ob deveti začne že boža služba i nesmi biti več nikše rivanje i nemir. Zbirajo se po naslednji valicaj :

Konjeniki v Maloj kaniži i to od Kolodvorske vultice naprej proti Ledavi.

Bičiklisti pred špitalom v Bolniškoj vultici do stare verske šole. Keiko ji ne bi melo mesta na vultici stopijo prek v park pred špitalom.

Vojaška godba i pevci na južnoj strani stare kat. šole.

Dijaštvo i zastopniki ob-činski odborov pred trgovinov Erdóši. Med dijaštvom se razmijo tudi vsa naša dijaška društva, akademiki z akademskimi trakovi.

»ZGODOVINSKI DNEVI«

Primarni pisni vir je del naslovne novice z naslovom »Zgodovinski dnevi«, objavljene v prekmurskem časopisu Novine: Glasilo slovenske krajine, 11. 08. 1929. Novine so bile osrednji prekmurski časopis, ki je izhajal med letoma 1913 in 1941. Katoliško družbeni tednik je urejal duhovnik Jožef Klekl. Časopis je izhajal vsako nedeljo. 11. 08. 1929 je bila na prvi strani objavljena novica, ki je Prekmurce opominjala na velik zgodovinski dogodek, na deseto obletnico priključitve h Kraljevini SHS in jim sporočala spored proslav ob tej obletnici.

VPRAŠANJA:

1. O čem govori besedilo?
2. Kateri so glavni podatki, ki jih besedilo vsebuje?
3. Kakšen je namen vsebine?

AVTENTIČNI NALOGI:

1. Vživi se v vlogo govornika na proslavi, ki jo napoveduje časopisna novica. Sestavi kratek govor (vsaj pet povedi), kaj bi povedal Prekmurcem ob tem dogodku.
2. Izdelaj plakat, s katerim vabiš Prekmurce na proslavo v nedeljo, 18. 08. 1929 v Mursko Soboto.

VIRI

»Zgodovinski dnevi«. *Novine*, 11. avgusta 1929, str. 1.

Spletni viri:

Pomurski muzej Murska Sobota. Pregled periodičnega tiska v Prekmurju, Franc Kuzmič. <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje/gradiva-pomurja/bibliografije/tematske-bibliografije/periodicni-tisk> (Dostop: 28. 4. 2017).

PREDVIDENE REŠITVE NALOG

VPRAŠANJA:

1. Besedilo govori o tem, da je bilo Prekmurje pred desetimi leti priključeno h Kraljevini SHS. Prav tako govori o proslavah, ki bodo potekale v počastitev tega dogodka.
2. 17. avgusta pred desetimi leti je prišlo v Beltincih do velikega tabora, katerega se je udeležilo veliko ljudi, da so se veselili ob priključitvi Prekmurja h Kraljevini SHS. 1. 8. je bilo na mirovni konferenci v Parizu sklenjeno, da se Prekmurje priključi h Kraljevini SHS. 6. 8. so sporočili to vladi v Beogradu, 12. 8. so bile jugoslovanske čete v krajini. Ob tej obletnici bodo v soboto 17. 8. zagoreli po krajini kresovi. Naslednji dan bodo glavne proslave v Soboti, Črenšovcih in v Lendavi.
3. Namen vsebine je Prekmurce spomniti na ta veliki dogodek, ki se je zgodil pred desetimi leti. Drugi namen pa jim sporočiti potek slovesnosti ob tej pomembni obletnici.

AVTENTIČNI NALOGI:

1. Dragi Prekmurci! Za nas je danes zelo pomemben dan, pred desetimi leti je naša pokrajina postala del kraljevine SHS. S to priključitvijo smo bili združeni z našimi brati Slovenci. Danes je dan za veselje in za ponos! Čeprav smo živeli pod Madžari, smo ostali Slovenci in zdaj že deset let živimo skupaj s svojimi brati v skupni državi Kraljevini SHS. Naj tega več nikdar nič ne spremeni!
2. Učenci izdelajo atraktiven plakat, na katerem so zapisani bistveni podatki, zakaj bo proslava, kraj dogodka in pričetek.

DRAGI PREKMURCI!!!

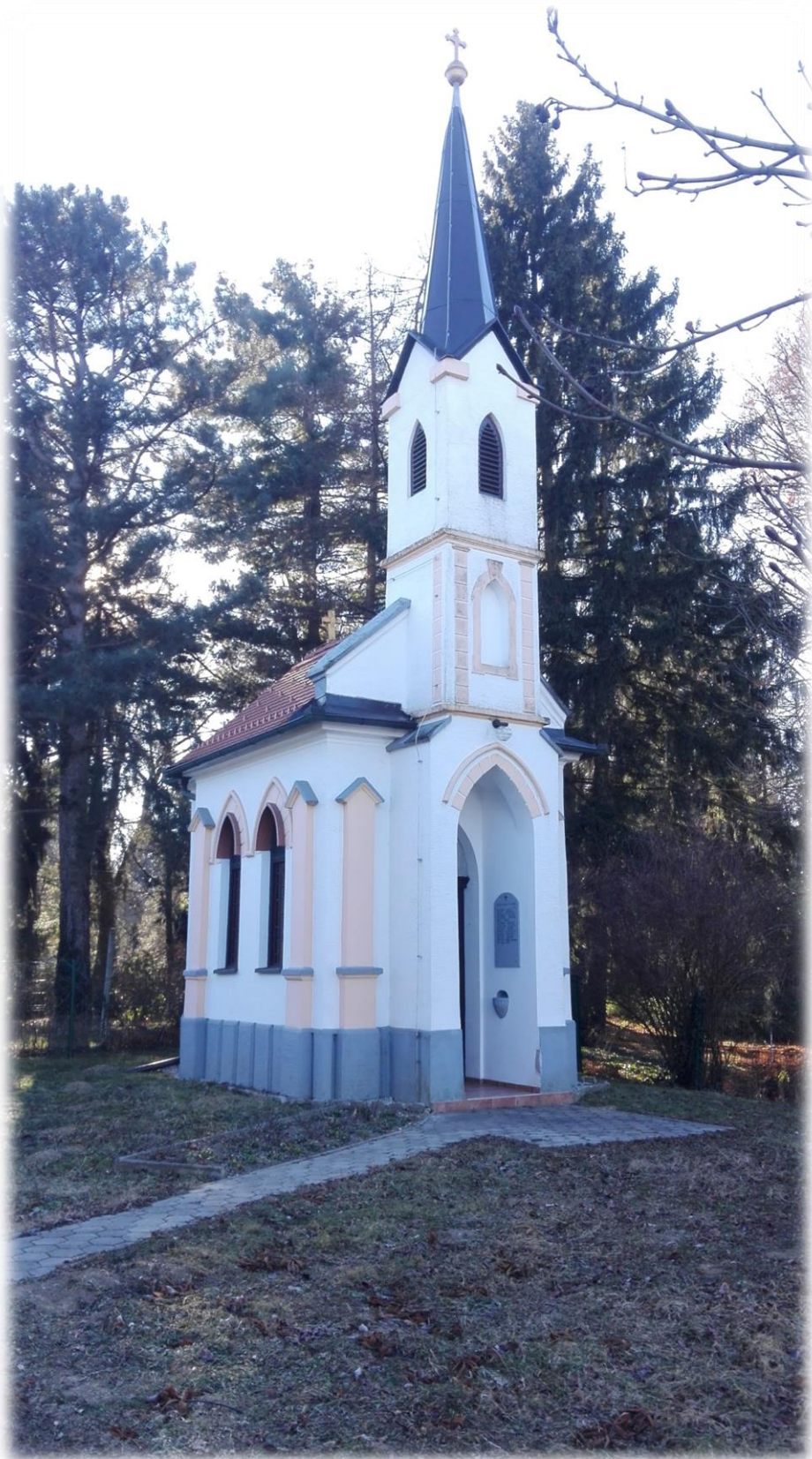
10 let je od naše priključitve h Kraljevini SHS

zato

VSI NA PROSLAVO

18.08., Murska Sobota

(Katoliška maša ob 9, evangeličanska ob 8)

KAPELA MARIJE POMOČNICE NA PETANJCIH

Kapela Marije Pomočnice stoji pred Vrtom spominov in tovarišva ob glavni cesti Murska Sobota-Tišina-Radenci. Zgradili sta jo družini Šiftar in Debelak leta 1924 v zahvalo za srečno vrnitev iz 1. svetovne vojne in v spomin vsem padlim sovaščanom. Imena le teh so napisana na spominski plošči pri vhodnih vratih. Po koncu 2. svetovne vojne so dodali še eno spominsko ploščo z imeni vseh vaščanov, ki so padli in umrli v 2. svetovni vojni.

VPRAŠANJA:

1. S kakšnim materialom je bila zgrajena kapela?
2. Kakšna je velikost kapele?
3. Kaj opazimo na steni ob vhodnih vratih?
4. Kaj obdaja kapelo z zadnje strani?

AVTENTIČNI NALOGI:

1. Skiciraj razglednico na kateri bo kapela Marije Pomočnice in katero bi občina Tišina lahko uporabljala v promocijske namene svoje občine.
2. Čez nekaj let bo 100-letnica postavitve kapele. Predstavlja si, da si novinar pokrajinskega časopisa, ki pripravlja prispevek ob tej obletnici. Napiši kratek uvod (stavek, verz, pesem) v prispevek, s katerim bi pritegnil bralce, da bi prebrali novico o kapeli in njenem zgodovinskem ozadju.

VIRI IN LITERATURA:

Vir

Sara Bertalanič: osebni arhiv.

Literatura:

Kuzmič, Franc. »Petanjci skozi čas«. V: *Protestantizem – zatočišče izgnanih na Petanjcih (Nádasdyjev dvorec) : zbornik znanstvenega srečanja v Radencih in na Tišini (28. in 29. oktober 1999)*, Jože Vugrinec, ur, 85–90. Petanjci: Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija, Ljubljana: SAZU.

Spletni vir:

Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija: Kapelica pred Vrtom. <http://www.dr-siftar-fundacija.org/si/vsebina/vrt/vrt-danes/kapelica-pred-vrtom/> (Dostop: 25. 4. 2017).

PREDVIDENE REŠITVE NALOG:

1. Z opeko.
2. Kapela je manjše velikosti.
3. Na steni ob vhodnih vratih je plošča.
4. Z zadnje strani jo obdaja drevje.

AVTENTIČNI NALOGI:

1.

2. Sredi lepe prekmurske vasi, ena kapelca stoji, ki spomin na bridke dni budi in te dni obletnico slavi.

TRETJI DEL

V tretjem delu sem si za prvo izbrano nalogo za domači kraj izbrala 17. nalogo iz delovnega zvezka in za drugo izbrana nalogo 20. nalogo. Obe nalogi se nanašata na krajevni časopis. Ti nalogi sem izbrala, ker mislim, da so naše Novine, to je občinsko glasilo Občine Tišina zelo dobro sestavljene in občani iz njih izvedo veliko koristnih informacij v zvezi ra različnim dogajanje v občini, prav tako vsebujejo veliko fotografij in uporabne nasvete.

17. NALOGA IZ DELOVNEGA ZVEZKA

V krajevnem časopisu izberite fotografijo, na kateri je več ljudi. Odgovorite na vprašanja. Upoštevajte njihov vrstni red.¹

1. Natančno napišite, koga vidite na fotografiji in opišite, kaj delajo.

Na fotografiji so nagrajenci občine Tišina z županom. Nagrajenci in župan stojijo na odru ob občinskem prazniku in pozirajo s svojimi nagradami.

2. Kaj menite, o čem ljudje razmišljajo oz. kaj čutijo?

Razmišljajo o tem, kakšen naj bo izraz na njihovem obrazu, kako naj pozirajo. Ponosni in srečni so. O svojem delu, s katerim so si prislužili nagrado.

3. Kakšni so vaši občutki ob gledanju te fotografije?

Vesela sem za nagrajence, da so prejeli občinske nagrad. Radovedna sem, s čim so si jih prislužili.

4. Kaj na fotografiji sproža te občutke?

Veselje in ponos nagrajencev. Nagrade.

5. Kaj bi radi vprašali ljudi na fotografiji?

Kaj jim pomeni ta nagrada? Ali so ponosni, da so jo dobili? Kako se počutijo? S čim so si nagrado zaslužili? Če so že kdaj prej prejeli občinsko nagrado? Kakšni so njihovi načrti za prihodnost?

¹ Trškan, Danijela. *Lokalna zgodovina - učenje z odkrivanjem [Elektronski vir]: naloge malo drugače*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2007, str. 25. URL: http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/Zgodovin/DANIJELA/DIDAKTIKAZGODOVINE/_private/Narava/Projekt/naloge.pdf. Vir fotografije: »Osrednja občinska slovesnost ob 16. občinskem prazniku Občine Tišina«. *Novine: Glasilo občine Tišina*, september 2016, str. 13.

20. NALOGA IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Preučite izdajo krajevnega časopisa. Odgovorite na vprašanja.²

Ali izhaja časopis dnevno, tedensko, mesečno, letno ali kako drugače?

Časopis izhaja občasno.

Komu je namenjen oz. kdo so njegovi bralci?

Novine so namenjene občanom in občankam Občine Tišina. To je razvidno iz podnaslova, da gre za glasilo Občine Tišina in iz uvodnih besed župana, ki se pričnejo z Spoštovane občanke in občani Občine Tišina.

Katere so osrednje časopisne rubrike?

Obvestila in objave, aktualno, društva, kultura, šola in vrtec, zdrave in fototrunki.

Ali časopis vsebuje tudi slikovno gradivo? Če da, kakšno? Če ne, zakaj ne?

Časopis vsebuje veliko slikovnega gradiva, ki prikazuje dogajanje v občini in pa fotografije narave iz krajev, ki spadajo k občini.

Ali je informativni časopis ali izraža mnenja? Pojasnite.

Časopis je informativni, saj občane seznanja z dogajanje v občini, opominja jih na aktualna obvestila in objave, vključeni so tudi zdravstveni nasveti.

Naslov časopisa: Novine. Glasilo Občine Tišina.

Datum izida: Marec 2017.

Številka, letnik: Številka 62, letnik XIX.

Število strani: 44.

² Trškan, Danijela. *Lokalna zgodovina - učenje z odkrivanjem [Elektronski vir]: naloge malo drugače*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2007, str. 28. URL: http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/Zgodovin/DANIJELA/DIDAKTIKAZGODOVINE/_private/Narava/Projekt/naloge.pdf.

ZAKLJUČNI DEL

Kriteriji za projektno nalogo:	Zadovoljivo (0 točk)	Dobro (0,5 točke)	Zelo dobro (1 točke)	Število točk
Računalniško oblikovanje projektne naloge	Oblikovanje projektne naloge je neuskklajeno.	Oblikovanje projektne naloge je ustrezno glede na obrazec, vendar ni dodatnega oblikovanja.	Oblikovanje projektne naloge je zelo ustrezno, delovni listi so profesionalno izdelani, celotna naloga je dodatno računalniško oblikovana.	0,5
Raznolikost nalog oz. vprašanj	Nalog oz. vprašanj je malo, so vsebinsko ustrezna, vendar enaka.	Naloge oz. vprašanja so manj raznolika, a vsebinsko ustrezna.	Naloge oz. vprašanja so vsebinsko ustrezna in zelo raznolika.	1
Odgovori oz. predvidene rešitve delovnih listov	Odgovori niso podani ali pa na več vprašanj manjkajo odgovori.	Ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja, vendar pa manjkajo predvideni odgovori tudi za odprte naloge.	Zelo ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja. Predvideni odgovori so podani tudi za odprte naloge.	1
Zahteve projektne naloge	Ni izpolnjenih več zahtev projektne naloge.	Izpolnjene so skoraj vse zahteve projektne naloge.	Izpolnjene so vse zahteve projektne naloge.	1
Navedba virov in literature	Navedba uporabljene literature in virov je pomanjkljiva ali je ni.	Ponekod manjka navedba uporabljene literature in virov.	Vse naloge imajo navedbo uporabljene literature in virov.	1
Opisna ocena projektne naloge.	Projektna naloga vključuje vse naloge. Naloge so ustrezno narejene, viri in literatura pa ustrezno citirani. Projektna naloga bi lahko bila dodatno oblikovana, delovni listi pa izdelani bolj profesionalno.			

POROČILO

1. UVODNI DEL

1.1 ZGODOVINSKI ARHIV

V moji domači okolici ni nobenega arhiva, katerega bi lahko obiskala. Najbližji arhiv je v Mariboru. Iz tega razloga sem se odločila, da bom predstavila Zgodovinski arhiv Celje, katerega smo obiskali skupaj s kolegi. Odločitev za ta arhiv se mi je zdela bolj smiselna kot obisk mariborskega arhiva, ker smo imeli obisk tega arhiva organizirano skupinsko in sem predvidevala, da bo ta ogled zelo dobro izpeljan ter bomo dobro spoznali delovanje tega arhiva in njihovo pedagoško dejavnost. Zgodovinski arhiv Celje ima od leta 2001 svoje prostore na Teharski cesti 1, v zgradbi, ki je bila pred tem poslovno skladiščni objekt podjetja tkanina. Zgodovinski arhiv Celje je bil ustanovljen leta 1956, leta 1966 se je organiziral kot medobčinski arhiv.³ Arhiv poleg dejavnosti, ki so zapisane za arhive z Zakonom o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, opravlja tudi druge dejavnosti, organizira razstave, izobraževanja in pedagoške dejavnosti.

1.2 MUZEJ

Izbrala sem Pomurski muzej Murska Sobota. Čeprav sem bila že večkrat v tem muzeju, se vedno znova z veseljem vračam. Muzej sem izbrala, ker mi je zelo všeč postavitve stalne razstave. Prav tako je na mojo odločitev vplivalo dejstvo, da nas stalna razstava popelje skozi celotno zgodovino območja Pomurja od prazgodovine do današnjih dni. Po mojem mnenju gre za najpomembnejšo tovrstno inštitucijo na območju Pomurja in učitelji iz šol, ki so na tem območju, bi morali učence vsaj enkrat v času šolanja peljati v ta muzej, da bi ga učenci spoznali, da bi se seznanili z zgodovino Prekmurja preko razstavljenega gradiva. Pomurski muzej se nahaja na naslovu Trubarjev drevored 4, Murska Sobota. Sredi soboškega parka ima svoje mesto v soboškem gradu. Na tem mestu deluje muzej že od začetka delovanja, to je od leta 1956. Muzej opravlja vse muzejske dejavnosti za območje Pomurja.⁴ V muzeju je bila leta 1999 postavljena stalna razstava, ki je bila tudi nagrajena s posebnim priznanjem European Museum of the Year Award. Na stalni razstavi je predstavljena celotna zgodovina tega območja od prazgodovine do danes. Poleg stalne razstave si lahko v muzeju ogledamo tudi občasne razstave.⁵

1.3 UČNA POT

Učna pot bi potekala po vasi Petanjci. Petanjce sem izbrala, ker je to moj domači kraj. S svojim domačim krajem sem se veliko ukvarjala v različnih seminarskih nalogah in moji diplomski nalogi. Petanjci so največja vas v občini Tišina in tu si lahko ogledamo največ raznolikih znamenitosti. Vas ima najbogatejšo kulturno-zgodovinsko preteklost v občini in preko učne poti lahko učencem to na atraktiven način predstavimo. Gre za okoli 3 km dolgo

---

³ Zgodovinski arhiv Celje. Predstavitveni film. <https://www.zac.si/o-arhivu/predstavitveni-film/> (Dostop: 27. 5. 2017).

⁴ Pomurski muzej Murska Sobota. Zgodovinski pregled. <http://www.pomurski-muzej.si/muzej/zgodovina> (Dostop: 15. 5. 2017).

⁵ Pomurski muzej Murska Sobota. Razstave. <http://www.pomurski-muzej.si/razstave> (Dostop: 15. 5. 2017).

vas, ki leži ob reki Muri, ob glavni cesti Maribor-Murska Sobota.⁶ Več o znamenitostih bo napisano v glavnem delu, kjer bo predstavljena učna pot.

1.4 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

V moji širši domači okolici zaenkrat še ni enote CŠOD-ja. Najbližje Prekmurju je CŠOD na Ptujju. Do spremembe bo prišlo že z naslednjim šolskim letom, ko bo začel delovati CŠOD v Murski Soboti. Mislim, da je to zelo velik plus za Prekmurje, da se bo tudi tu končno vzpostavila enota in bodo lahko učenci iz drugih krajev Slovenije prihajali k nam in spoznali pokrajino ob Muri. Iz tega razloga sem se odločila za dom na drugem koncu Slovenije, in sicer dom Breženka. Na mojo odločitev za ta dom je vplivala obmorska lega in pa zanimivo ime, ki me je tako pritegnilo. CŠOD Breženka se nahaja v Fiesi. Breženka je obrežni polžek, ki je zelo majhne velikosti. Posebnost v bližini doma sta jezera, sladkovodno in braktično.⁷

2. GLAVNI DEL

2.1 ZGODOVINSKI ARHIV CELJE

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Prostori se mi zdijo primerni za pedagoške dejavnosti, vendar ne za veliko število otrok naenkrat. Prostori, ki smo si jih ogledali: čitalnica, skladišče arhivskega gradiva, restavratorska in konservatorska delavnica in prostor za razstavo, so primerni za pedagoške dejavnosti. Edina težava je velikost prostorov. Mislim, da je primerna velikost skupine do 25 učencev, saj so drugače prostori premajhni. Zelo uporaben prostor za sprejem učencev in za izvajanje delavnic je čitalnica, kjer lahko učenci sedijo za mizami, si pišejo ali sodelujejo v delavnici.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI ARHIVA

V Zgodovinskem arhivu Celje sprejemajo obiske šolskih skupin. Šolskim skupinam najprej predstavijo sam arhiv, zavrtijo jim film o muzeju, zgodovini muzeja in dejavnosti muzeja. Najpogosteje organizirajo za šolske skupine eno urno predstavitev arhiva z naslovom arhivaruhi pisne kulturne dediščine. V arhivu organizirajo za šolske skupine tudi arhivske delavnice. V delavnici o cehih se učenci seznanijo s cehovsko zgodovino, Zaposleni v arhivu jim pripravijo vse potrebno, da učenci napišejo učno pismo, potrdilo cehovskega mojstra o delu določenega moškega kot pomočnika v njihovi delavnici. Učenci dobijo lepo oblikovano podlago za pisanje in vzorec učnega pisma, kakršno se je pisalo, njihovo delo pa je potem vstaviti manjkajoče podatke (ime pomočnika, starost, ceh, izgled pomočnika, čas dela) in vse skupaj napisati s peresom na podlago za pisanje. Izvajajo tudi delavnico o prehrani Celjanov. Za prvo triado organizirajo arhivsko delavnico z naslovom Miška Mica v arhivu, to je delavnica, ki sledi knjigi Miška Mica v arhivu, ki mlajšim na zabaven in njim dostopen način predstavi arhiv. V arhivu so aktivni tudi na drugačne načine, npr. v sodelovanju s šolami izvajajo projekte, predstavljena nam je bil videoposnetek, v katerem so učenci zaigrali cehovski sestanek. Izvajajo tudi projekt Anonimka, v okvir katerega zbirajo videnja sveta posameznikov, s tem želijo pridobiti bolj celosten pogled na svet. Mislim, da so pedagoške dejavnosti v arhivu zelo dobro zasnovane. Arhiv se zelo trudi na tem področju in je zelo odprt do različnih pedagoških dejavnosti. Glede na njihovo predstavitev pedagoškega dela z otroci, otrokom na zelo dobre načine približajo sam arhiv kot institucijo. Najbolj všeč mi je delavnica

⁶ Občina Tišina. Naselja.

http://www.tisina.si/index.php?option=com_content&view=article&id=139&Itemid=112 (Dostop: 19. 5. 2017).

⁷ CŠOD. Breženka. <http://www.csod.si/dom/brezenka> (Dostop: 16. 5. 2017).

za prvo triado, saj mislim, da je otrokom obisk arhiva z Miško Mico zelo zanimiv in si preko zgodnice in tega, da zgodnico doživijo v dejanskem arhivu, veliko zapomnijo in se na inovativen način seznanijo z arhivom, kot institucijo, njegovim delom in pomenom. Prav tako zelo dobra se mi zdi cehovska delavnica, saj mislim, da otroci zelo radi ustvarjajo in da lahko pišejo s peresom in izdelajo cehovsko učno pismo, je za njih zagotovo posebna dogodivščina, katero si dobro zapomnijo, prav tako pa se ob tem dobro seznanijo s cehi.

2.1.3 UPORABNOST ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Arhivsko gradivo je zelo uporabno za šolske dejavnosti, saj shranjujejo gradivo javnopravnih ustanov s celjskega področja. Torej, učenci lahko raziskujejo različne panoge, področja delovanja, preko preučevanja arhivskega gradiva lahko analizirajo zelo veliko različnih podatkov. Učenci se lahko preko gradiva o cehih seznanijo z zgodovino cehov, nato pa se v to zgodovino vživijo s pisanjem učnega pisma. Učenci se lahko prikaza različnega gradiva, seznanijo z vrstami gradiva, ki jih hrani arhiv.

2.2 POMURSKI MUZEJ MURSKA SOBOTA

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Prostori se mi zdijo primerni za pedagoške dejavnosti za manjše skupine. V muzeju sem si ogledala stalno in začasno razstavo. Prostori so primernejši za manjše skupine naenkrat, saj je drugače prevelika gneča in učenci od obiska muzeja nimajo veliko. Edino, če za učence pripravimo delovne liste, ki jih usmerjajo po muzeju in si določene prostore tako pogledajo sami ali v manjših skupinah.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI V MUZEJU

Muzej ponuja vodene ogleda po razstavah. Ponujajo zelo raznolike delavnice. Arheološka delavnica-mali arheolog je namenjena spoznavanju praktičnega dela arheologov in je namenjena učencem od 9. do 14. leta starosti. Pri božičnih delavnicah izdelujejo predšolski in osnovnošolski otroci slamnate okraske, pri velikonočnih pa remenke z batik metodo, velikonočne raglje. Prav tako osnovnošolcem je namenjena delavnica igre in igrače nekoč, kjer se otroci spoznajo z igračami, ki so se včasih uporabljale in delavnica tkanja na tkalski deščici. V delavnici »indašnje malarske mujštre« s posebno tehniko slikanja ustvarjajo slike, prav tako ponujajo delavnico, kjer se udeleženci seznanijo s tehniko gradnje panonske cimprane hiše. Lončarske delavnice za vse generacije ponujajo udeležencem seznanitev s praktičnim lončarskim delom, vodi jih lončar. Muzej prav tako ponuja počitniške delavnice, ki trajajo cel teden in so namenjene otrokom od 8. leta starosti naprej. Peto leto poteka pedagoški program Doživetje prostora, pri katerem učenci s pomočjo novih muzejskih pripomočkov spoznavajo kulturno dediščino slovensko-madžarskega mejnega področja. V muzeju ponujajo tudi učne ure z delovnimi listi. Te učne ure se izvajajo za različne teme.⁸ Mislim, da muzej ponuja zelo raznolike pedagoške dejavnosti, preko katerih se učenci na različne načine seznanijo z zgodovino svojega širšega domačega področja. Zelo dobra izkušnja za otroke se mi zdijo počitniške delavnice, saj se otroci s tem, ko so daljše čas v muzeju, lahko dobro seznanijo z muzejem kot institucijo in obenem z zgodovino svojega področja. Zelo dobro se mi zdita zasnovani božična in velikonočna delavnica, saj se otroci teh praznikov veselijo in jim potem take izkušnje s preteklostjo ostanejo v spominu.

2.1.3 UPORABNOST MUZEJSKIH EKSPONATOV ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Muzejski eksponati se mi zdijo zelo uporabni za šolske dejavnosti, saj dobro predstavljajo preteklost pomurskega območja. Učencem se stvari veliko bolj vtisnejo v spomin, če jih lahko

---

⁸ Pomurski muzej Murska Sobota. Izobraževanje. <http://www.pomurski-muzej.si/izobrazevanje> (Dostop: 15. 5. 2017).

vidijo na lastne oči. S pomočjo muzejskih eksponatov lahko učencem približamo katerokoli obdobje zgodovine. Učenci lahko rešujejo delovne liste, ki se nanašajo na eksponate ali pa jim pripravimo različne naloge, povezane z muzejskimi eksponati, npr. da jih skicirajo, opišejo, ugotovijo njihov namen, pomen, vrednost.

2.2 UČNA POT PO PETANJCIH

2.4.1 KRATEK OPIS PREDLAGANE UČNE POTI

Učna pot bi trajala 60 min. V tem času bi z učenci obiskali 4 točke. Te točke so: Florjanova kapela, Báltthianyjev dvorec, Kapela Marije Pomočnice in Vrt spominov in tovarištva. Najprej bi si pogledali Florjanovo kapelo, katero je zgradila rodbina Nadasdy leta 1765. Kapela je bila leta 1900 porušena in zgrajena je bila nova.⁹ Kapela stoji na umetno narejenem hribčku na robu vasi, ob cesti, ki vodi potem naprej do reke Mure. Potem bi stopili nekaj korakov v stran do druge točke, Báltthianyjevega dvorca. Gre za tipičen pritličen baročni dvorec panonske pokrajine. Dvorec ima obliko črke T, zgrajen je bil v 18. st. in v preteklosti ga je obdajal park.¹⁰ Tretja točka je od prve oddaljena 15 min. Na tretji točki bi si pogledali Kapelo Marije Pomočnice, ki je bila zgrajena leta 1924 v zahvalo za srečno vrnitev iz 1. sv. vojne in v spomin na padle sovaščane. Na kapelici sta spominski plošči s spomin na padle sovaščane v prvi in drugi svetovni vojni.¹¹ Sledila bi še četrta točka, Vrt spominov in tovarištva. Ustanovitelj Vrta je dr. Vanek Šiftar v spomin in opomin na grozote druge svetovne vojne. V Vrto so zasajena drevesa in grmovnice, ki so prinesena iz krajev, povezanih z bojem proti fašizmu in druga spominska drevesa. Z Vrto upravlja Ustanova Dr. Šiftarjeva fundacija.¹² Učenci bi dobili delovne liste, na katerih bi bile različne naloge, povezane s tem, kar bi videli med učno potjo.

2.4.2 PRIMERNOST IZBRANE VSEBINE IN AKTIVNOSTI UČENCEV

Izbrana vsebina se mi zdi najbolj primerna za učence druge in tretje triade Osnovne šole Tišina, da se seznanijo z zgodovino okolja, v katerem živijo. Med učno potjo se učenci spoznajo z različnimi zgodovinskimi obdobji in dogodki, predvsem pa seznanijo z zgodovino obiskanih zgradb in Vrta. Učenci bi pred učno potjo dobili delovne liste. Te delovne liste bi reševali pri posameznih točkah. Naloge na delovnih listih bi se nanašale na to, kar bi videli, da bi se naučili dobro opazovati.

2.4.3 OCENA VARNOSTI TERENA IN ŠOLSKEGA DELA NA TERENU

Del učne poti poteka po stranski vaški cesti, kar je z vidika prometnosti te ceste varno, saj se tu ne vozi veliko avtomobil. Po drugi strani pa je ravno, da gre za stransko cesto, ki je ožja od glavne ceste, nevarno, saj ob cesti pločnikov in moramo z učenci hoditi po robu ceste, pri čemer moramo biti zelo previdni. Del poti pa poteka ob glavni cesti, kjer je situacija drugačna. Ob cesti so široki pločniki, na katerih lahko učenci gredo normalno dva po dva. Paziti moramo edino, da učenci ne hodijo ob robu pločnikov in da se ne suvajo ali kaj podobnega, saj cesta zelo prometna in moramo biti s tega vidika zelo previdni. Šolsko delo ob znamenitostih, ki bi si jih pogledali, je varno, saj so vse znamenitosti toliko odmaknjene od ceste in je okrog le teh toliko primerne okolice, da se lahko učenci razporedijo in jim ni treba biti tik ob cesti. So pa skoraj vse znamenitosti ob cesti, tako da moramo imeti učence cel čas na očeh, da slučajno kateri ne odide na cesto.

⁹ Kuzmič, Franc. »Petanjci skozi čas.« V: *Protestantizem - zatočišče izgnanih na Petanjcih (Nadasdyjev dvorec)*, ur. Jože Vugrinec, 85–90. Petanjci: Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija; Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2000, str. 86.

¹⁰ Občina Tišina: Kulturne znamenitosti.

http://www.tisina.si/index.php?option=com_content&view=article&id=199&Itemid=211 (Dostop: 19. 5. 2017).

¹¹ Kuzmič, 2000, 86.

¹² Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija. <http://www.dr-siftar-fundacija.org/> (Dostop: 19. 5. 2017).

2.4 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI BREŽENKA

2.5.1 KRATKA PREDSTAVITEV CŠOD

Vlada Republike Slovenije je izdala leta 1992 Odlok u ustanovitvi Centra šolskih in obšolskih dejavnosti. Ta odlok je veljal do leta 2013, tega let pa je bil sprejet Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Center šolskih in obšolskih dejavnosti. CŠOD deluje na področju šolstva, športa, znanosti in kulture. Njegove osnovne naloge so izvajanje tedenskih programov šole v naravi za učence, dijake in otroke s posebnimi potrebami, dnevi dejavnosti in aktivne počitnice. Zaposleni pomagajo šolam pri izvajanju programov šole v naravi. V CŠOD-jih delajo na tem, da med otroci spodbujajo zdrav način življenja, odgovoren odnos do okolja, da jih vzgajajo za spoštovanje in sodelovanje, za sprejemanje drugačnosti in medsebojno strpnost. V CŠOD-jih izvajajo različne programe: šola v naravi, dnevi dejavnosti, programi za nadarjene, programi šol ob vikendih, povezovanje s sorodnimi organizacijami s tujine, aktivne počitnice. Domovi so tudi tržno naravnani, in sicer ponujajo programe za neprofitne organizacije, za področje mladinskega turizma in dejavnosti za individualne goste.¹³

2.5.2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA DOMA CŠOD

Kot sem že napisala v uvodu, se dom Breženka nahaja v Fiesi, v občini Piran. Dom je dobil ime po obrežnem polžku, ki je velik samo pet milimetrov in je peščenosive barve. V domu imajo skupno 76 ležišč. 66 jih je namenjenih za učence in učitelje, 10 pa za druge goste. V bližini doma se nahajata sladkovodno in brakično jezero. Učenci med bivanjem v domu spoznavajo in raziskujejo morje. Dom ponuja številne športne dejavnosti: lokostrelstvo, kanuizem, orientacijski pohod, športno plezanje, badminton, namizni tenis, košarka, nogomet, odbojka, hokej na travi. Učence popeljejo z ladjo do osrčja Sečoveljski soli. Tam si učenci ogledajo solinarski muzej. Ena izmed aktivnosti je tudi pohod do strunjanskega križa. Za poučevanje družboslovja so na voljo topografske karte, kompasi in daljnogledi. Za poučevanje naravoslovja osnovna laboratorijska oprema in pribor za terensko delo. Za športne vsebine ponujajo pripomočke za vse prej naštete športne aktivnosti, ki jih ponujajo. Za programe šole v naravi ponujajo zelo raznolike učne vsebine: jezera v Fiesi, pršni in bibavični pas, obrežni pas morja, slanuše in solinarstvo, raziskujemo vode, sredozemsko rastje, topoljubni primorski gozd, oljka in oljkarstvo, geologija Slov. Istre, topografska in geografska orientacija, mesto Piran kulturno-zgodovinski spomenik, slovenska obala z morja, kanuizem, lokostrelstvo, plavanje, pohodništvo, orientacijski pohod. V okviru projektnih tednov ponujajo vikend za nadarjene z različnimi vsebinami in tematski teden Ob robu morja, v okviru katerega imajo za udeležence pripravljene 3 vsebinske sklope: biološka raznovrstnost in neživi dejavniki okolja, kulturna in naravna dediščina in gospodarske dejavnosti ob morju.¹⁴

2.5.3 PREDLOG UČNIH VSEBIN ZA DEJAVNOSTI V IZBRANEM DOMU CŠOD

Z učenci bi se lahko odpravili v Piran ali Koper. Za ogled mesta bi jim pripravili delovne liste, ki bi jih usmerjali po mestu. Na teh listih bi bil zemljevid, ki bi jih usmerjal, na poti pa bi morali reševati naloge, povezane s srednjeveškimi obalnimi mesti. Na enaki način bi lahko spoznavali znamenitosti Pirana ali Kopra. Druge učne vsebine bi lahko bile še: zgodovina Primorske, manjšinsko vprašanje, vprašanje meje med Slovenijo in Italijo, kulturna zgodovina tega območja. Učenci bi se z vsebinami srečali na terenu preko različnih dejavnosti, npr. obiski muzejev, ustanov, pogovori z domačini.

---

¹³ Center šolskih in obšolskih dejavnosti. Ustanovitev CŠOD. <http://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod> (Dostop: 16. 5. 2017).

¹⁴ Center šolskih in obšolskih dejavnosti. Dom Breženka. <http://www.csod.si/dom/brezenka> (Dostop: 16. 5. 2017).

3. ZAKLJUČNI DEL

3.1 SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za poročilo	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (0,5 točk)	Dobro (1 točka)	Zelo dobro (2 točki)	Število točk
Uvodna predstavitev institucij in učne poti	Uvodna predstavitev je pomanjkljiva in ni podana za vse institucije in učno pot.	Uvodna predstavitev je zelo natančno podana za vse obiskane institucije in učno pot.			0,5
Opis in refleksija obiskanih institucij in učne poti	Opis in refleksija sta zelo skromna in pomanjkljiva.	Opis je manj ustrezen, skromna je refleksija o primernosti za šolsko delo.	Opis je podan ustrežno. Refleksija o primernosti za šolsko delo je ustrežna.	Opis je podan zelo natančno in pregledno za vse institucije in učno pot. Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo natančna.	1
Oblikovanje poročila	Poročilo je manj ustrezno oblikovano in manj pregledno ter ne vključuje vseh zahtevanih elementov.	Poročilo je zelo ustrezno računalniško oblikovano in vključuje vse zahtevane elemente.			0,5

3.2 VIRI IN LITERATURA

VIRI

- Ogled Zgodovinskega arhiva v Celju.
- Obisk Pomurskega muzeja Murska Sobota.

SPLETNI VIRI

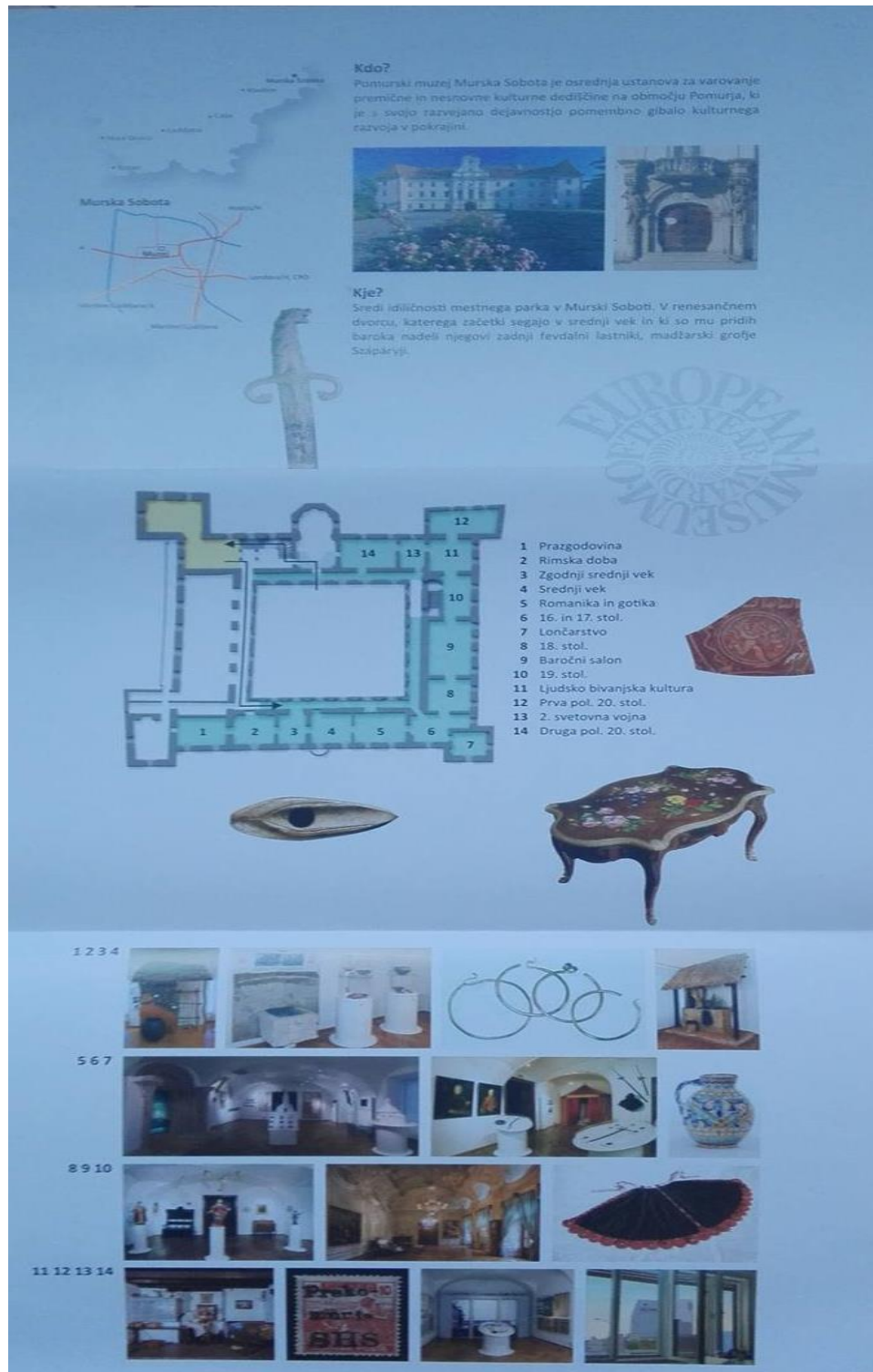
- Center šolskih in obšolskih dejavnosti. Ustanovitev CŠOD. <http://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod> (Dostop: 16. 5. 2017).
- Center šolskih in obšolskih dejavnosti. Dom Breženka. <http://www.csod.si/dom/brezenka> (Dostop: 16. 5. 2017).
- Občina Tišina. <http://www.tisina.si/> (Dostop: 19. 5. 2017).
- Pomurski muzej Murska Sobota. <http://www.pomurski-muzej.si/> (Dostop: 15. 5. 2017).
- Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija. <http://www.dr-siftar-fundacija.org/> (Dostop: 19. 5. 2017).
- Zgodovinski arhiv Celje. <http://www.zac.si/> (Dostop: 27. 5. 2017).

LITERATURA

- Kuzmič, Franc. »Petanjci skozi čas.« V: *Protestantizem - zatočišče izgnanih na Petanjcih (Nádasdyjev dvorec)*, ur. Jože Vugrinec, 85–90. Petanjci: Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija; Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2000.

3.3 PRILOGE

Priloga 1: Brošura Pokrajinski muzej Murska Sobota¹⁵

¹⁵ V brošuri je en razstveni prostor manj kot v mojem opisu muzeja, saj je sedaj kot razstveni prostor 1, prostor, kjer je prikazano življenje ob Muri.

Kaj?

Statna razstava o življenju ljudi v pokrajini ob Muri, nagrajena s posebnim priznanjem European Museum of the Year Award.

Popelje nas v razburljivo in poetično zgodbo o življenju prebivalcev ob reki Muri, kot jo je pisal čas od prazgodovine do danes. Mura je bila tisočletje kulturno-politična meja med ogrskim in avstrijskim delom današnjega slovenskega ozemlja. Na njenem levem bregu se je skozi stoletja v današnji čas oblikovalo Prekmurje, kjer so se prepletli kulturni vplivi sosednjih pokrajin in držav ter enkratna ustvarjalnost, izvirajoča iz etnične, nacionalne in verske raznolikosti.

Že od kamene dobe dalje prvi naseljeni v tem prostoru puščajo sledi svojega bivanja, prepoznavne v ostankih naselbin, grobov, svetilč, orodja, posodja in drugih predmetov. Neznanim staroseicem sledijo Hiri, Keiti, Rimljani, Slovani, Madžari, Romi in Židi. Svoj pečat so pokrajini vtisnili turški vpadi in s pojavom prvih knjig v prekmurskem knjižnem jeziku tudi reformacija.

Razstava pripoveduje zgodbo fevdalnih gospodov, meščanov, delavcev in podeželskega prebivalstva, zgodbo o ekonomskih migracijah, vojnah in uničevanju, a tudi zgodbo o sobivanju in strpnosti.

In še ...

Tematske razstave, muzejska trgovina, gostovanja, predstavitve, projekcije, delavnice, programi za otroke in odrasle.

Odpirni čas:

torok – petek: 9.00 – 17.00
sobota: 9.00 – 13.00
nedelja: 14.00 – 18.00
ponedeljek: zaprto

Uradne ure:

torok in četrtek: 9.00 – 17.00

Cena vstopnic:

odrasli: 3 €   mladina: 2 €
skupina: 2,5 €   skupina: 1,50 €

Prost vstop za imetnike izkaznic:

PRESS, ICOM, ICOMOS, SMD, SAD, SED, ZZDS, SUZD, DRS

Prost vstop za vse:

8. februar, 18. maj, 3. december in po objavi

Pomurski muzej Murska Sobota

Pomurske muzeje Murska Sobota

Trubarjev dvorac 4

9000 Murska Sobota, Slovenija

T: 01 527 17 06

F: 02 521 11 55

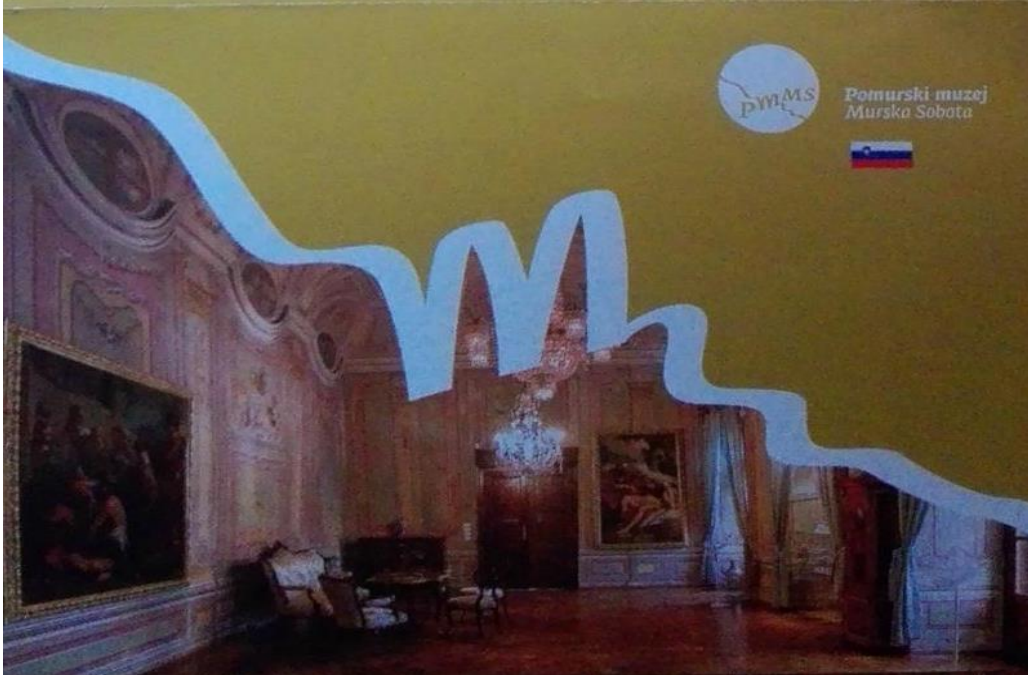
E: info@pomurski-muzej.si

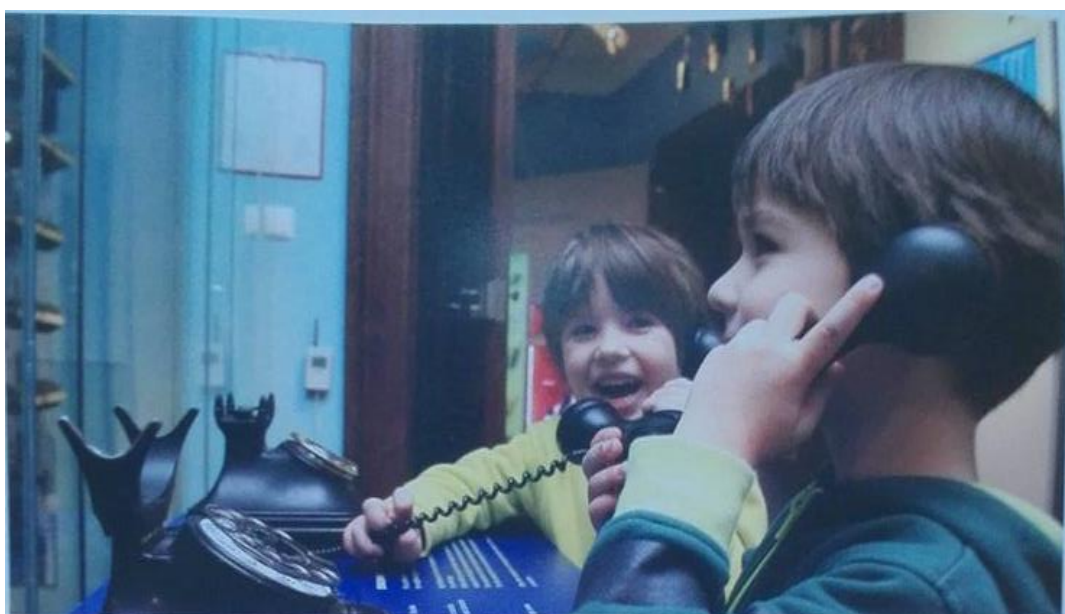
W: www.pomurski-muzej.si

Čakali in oddal: Pomurski muzej Murska Sobota, zanj Metka Fujs; besedilo Metka Fujs; fotografije Tomislav Vreht, Dragan Aringer, Lado Klari; jubižarni pregled Andreja Brjak; oblikovanje Sandi Čerček; grafična preprava in tisk Dado Turk, Murska Sobota 2011, januar 2015

Pomurski muzej
Murska Sobota

PEDAGOŠKI PROGRAMI V SLOVENSKIH MUZEJIH IN GALERIJAH 2016/17

SKUPNOST MUZEJEV SLOVENIJE

Sekcija za izobraževanje in komuniciranje predstavlja pedagoške programe več kot 60 slovenskih muzejev in galerij, združenih pod okriljem nacionalne Skupnosti muzejev Slovenije (SMS). Vabimo vas, da skupaj delimo znanje, razvijamo ustvarjalnost, raziskovalni duh, inovativnost, estetski čut, zaupanje in odgovornost. Muzeji in galerije so najboljša okolja neformalnega in vseživljenjskega učenja ter prostori aktivnega preživljanja prostega časa. Imajo neznansko moč, da osvobajajo našo domišljijo, odpirajo vrata v našo preteklost in zrcalijo ustvarjalno energijo današnjega dne. Bodite del tega!

Pregled naših
izobraževalnih
dejavnosti je
dostopen na
www.pedagoskiprogrami.si

18. 5. 2016
Mednarodni dan muzejev

18. 6. 2016
Poletna muzejska noč

24. 9. - 1. 10. 2016
Dnevi evropske kulturne dediščine

3. - 9. 10. 2016
Z igro do dediščine

Dan vašega obiska ...

3. 12. 2016
Ta veseli dan kulture

8. 2. 2017
Kulturni praznik

Se vidimo v muzeju!

Priloga 3: Mesto Murska Sobota

INFORMACIJE

Mestna občina Murska Sobota
 Kardosova 2, T: 02 5251 666, F: 02 5251 615
 E: mestna.obcina@murska-sobota.si, I: www.murska-sobota.si

TIC Murska Sobota
 Zvezna ulica 10
 T: 02 534 11 30, E: tic.sobota@gmail.com
 Odpiralni čas: ponedeljek – petek 9:00-16:00
 sobota 9:00-12:00

Pomurski muzej Murska Sobota
 Trubarjev drevored 4
 T: 02 522 706, 02 5351 458
 E: info@pomurski.muzej.si, I: www.pomurski.muzej.si
 Odpiralni čas: torek – petek 9:00-17:00
 sobota 9:00-13:00

Pokrajninska in študijska knjižnica Murska Sobota
 Zvezna ulica 10
 T: 02 5308 110, E: info@ms.sik.si, I: www.ms.sik.si
 Odpiralni čas: ponedeljek-petek 8:00-19:00
 sobota 8:00-13:00

Galerija Murska Sobota
 Kocijeva ulica 7, T: 02 5223 834, I: www.galerija-ms.si
 Odpiralni čas: torek-petek 9:00-17:00
 sobota 9:00-17:00

MIKK Murska Sobota
 Trubarjev drevored 4, T: 02 5349 890, I: www.mikk.si

Zavod za kulturo, turizem in šport Murska Sobota
 Trubarjev drevored 4
 T: 02 5214 380, Fajništvo
 T: 02 5214 381, blagajna Gledališča Park (od 14.00 do 17.00)
 E: info@zks-ms.si, I: www.zks-ms.si

GOSPODARSKA ZDRUŽENJA

Pomurska gospodarska zbornica
 Lendavska ulica 59, T: 02 5213 650, I: www.gzss.si

Območna obrtno podljetniška zbornica Murska Sobota
 Lendavska ulica 33, T: 02 5214 010, I: www.oos-ms.si

Regionalna razvojna agencija Mura
 Lendavska ulica 5a, T: 02 5361 461, F: 02 5361 465
 E: info@raa-mura.si, I: www.raa-mura.si

Razvojni center Murska Sobota
 Lendavska ulica 5a
 T: 020386 (0) 5 908 11 45, E: razvojni.centri@ercms.si

Zavod za kulturno turizem in šport
 Trubarjev drevored 4

Občinski svet Mestne občine Murska Sobota
 Občinsko hišo, Srebrni Čevček / Sonogoričeva ulica 800 MS
 33a, Ajmova / Pevskega / Zavod za kulturo, turizem in šport
 Murska Sobota / Gradbina 2.000, november 2014

MURSKA SOBOTA

Prijazno pozdravljeni!

Murska Sobota je kljub mogočnim stoletnim hrostrom in čudovitim starim zgradbam, ki pričajo o njeni bogati zgodovini, mlada in energično mesto.

Pa vendar je Murska Sobota drugačna! Tukaj se ljudje še zmeraj znajo ustavit in si vzeti čas za drobne radosti življenja. Ohranili smo gostoljubno prekmursko dušo in vsakdo, ki se ustavi, pravi, da se pri nas dobro počuti.

Dobrodošli v srcu Pomurja. V pristočno prekmurski Murski Soboti!

dr. Aleksander Jevšek
župan

PRIREDITVE

februar
PUSTNO RALJANJE - mestno središče / mlaj
DRUŽINSKI PIKNIK - mestni park / prireditev s programom za otroke, ustvarjalnimi delavnicami in športno-zabavnimi tekmovanji za vso družino

junij
BOGRAČIADA - pred hotelom Diana / tekmovanje v kuhinju bograča z zabavnim programom
FESTIVAL SOBOŠKI DNEVI - mestni park in mestno središče / raznolik kulturno zabavni program za vse generacije in okuse
POLETNA MUZEJSKA NOČ - Pomurski muzej in Galerija Murska Sobota / odprta

julij in avgust
SOBOŠKO POLETJE - Trg kulture / petkovi večeri žanrsko raznolike glasbe z mednarodnimiasedbami (jaz, etno, glasba sveta, rock...) in sobotni dopoldnevi z otroškimi programom
avgust
RIBISKI PIKNIK - Soboško jezero / kulinarčno zabavna prireditev z bogato ponudbo ribjih jedi

september
Festival FRONTA - Gledališče Park, mestno središče / mednarodni festival sodobnega plesa

oktober
TREJZINO SENJE - mestno središče / tradicionalni kramarski in rokodelski sejem
FESTIVAL BUTJE REPE - pred hotelom Diana / tekmovanje v kuhinju tradicionalne prekmurske jedi z zabavnim programom
PLES NOČ CAROVNIC V DVORCU RAKIČAN - dvorec Rakičan / celodnevni program na temo carovnic in carovništvu z večernim glasbeno zabavnim dogajalom

november
MARTINOVANJE NA PROSTEM - mestno središče / bogata kulinarčna ponudba in pester kulturno zabavni program

december
MIKROSOVO SENJE - mestno središče / kramarski in rokodelski sejem s spremljajočim programom
NOŽIČNO NOVOLETNI SEJEM - mestno središče / bogata kulinarčna ponudba, izbrana ponudba božično-novoletnih daril in praznični kulturno zabavni program
SILVESTROVANJE NA PROSTEM - mestno središče

Informacije:
www.murska-sobota.si
www.aks-ma.si

PRINOCIŠČA

Hotel DIANA***
Slovenska ulica 52, 9000 Murska Sobota
T: 02 5141 200, F: 02 5141 245
E: recepcija@hotel-diana.si, I: www.hotel-diana.si

Hotel ZVEZDA***
Trg zrnage 8, 9000 Murska Sobota
T: 02 5391 573, 0590 86 259
F: 02 5391 571
E: recepcija@hotel-zvezda.si, I: www.hotel-zvezda.si

Lovenjakov dvor - Hotel ŠTRK****
Polana 40, 9000 Murska Sobota
T: 02 5252 159, F: 02 5252 157
E: hotel.strk@siol.net, I: www.lovenjakov-dvor.si

YOUTH HOSTEL - DIJAŠKI DOM Murska sobota A.A.A.A
Tomšičeva ulica 15, 9000 Murska Sobota
T: 02 5300 310, F: 02 5300 311
E: info@d-dom.ms.edus.si
I: www.d-dom.ms.edus.si/predstavitev.aspx

RIS Dvorec Rakičan***
Lendavska 28, Rakičan, 9000 Murska Sobota
T: 02 5351 896, F: 02 5351 897
E: info@ris-dr.si, I: www.ris-dr.si

Motel ČARDA d.o.o.
PENZION - RESTAVRACIJA***
Nemčinci 39c, 9000 Murska Sobota
T: 02 5481 118, M: 031 518 255
E: motel.charda@siol.net, I: www.motel-charda.si

Penzion LETAVŠČE***
Muzge 2, Rakičan, 9000 Murska Sobota
T: 02 5361 006, M: 031 508 142
F: 02 5361 006
E: info@penzion-letavisce.si, I: www.penzion-bogartje.si

Promočišče CIPOT***
Občna ulica 28, 9000 Murska Sobota
T: 02 5421 295, F: 02 5211 218
E: murska.transport@siol.net
I: www.murska-transport.com

OVREDNOTENJE PREDMETA TERENSKO DELO PRI ZGODOVINI V OSNOVNI IN SREDNJI ŠOLI

Ocenite ustreznost obveznosti pri predmetu od 1 (najnižja ocena) do 5 (najvišja ocena) in pojasnite.

Obveznosti bi po ustreznosti ocenila z oceno 5, saj mislim, da so bile vse obveznosti, ki smo jih morali opraviti, zelo koristne za nas. Za nas, kot bodoče profesorje zgodovine je zelo pomembno, da se seznanimo s »terenom«, da obiskujemo institucije kot so muzeji in arhivi, da bomo potem lahko to koristno uporabili pri pouku zgodovine. Prav tako je bilo zelo koristno, da smo se urili v različnih nalogah, predvsem ta drugi del se mi je zdel glede tega zelo koristen, saj lahko pri teh vprašanjih hitro skreneš s prave poti in postaviš vprašanje, ki se ne nanaša samo na vir, ki ga imajo pred sabo ampak na opis. Pri teh nalogah moraš biti zelo pozoren, da lahko učenci dejansko iz vira ugotovijo odgovore na vprašanje. S temi obveznostmi smo se urili v postavljanju vprašanj in pripravi nalog, kar nam bo vse zelo prav prišlo v prihodnje.

Kaj ste pridobili s poročilom?

S poročilo sem pridobila, da sem se še dodatno seznanila s pedagoškimi dejavnostmi v izbranih institucijah in jih ovrednotila. Všeč mi je bil del poročila, kjer smo morali opisati izbrani CŠOD, saj sem se dobro seznanila z delom izbranega CŠOD-ja in s pestro ponudbo učnih vsebin, ki jih ponujajo. V projektni nalogi smo si ogledali muzej in arhiv in se urili v sestavi delovnih listov za izbrani instituciji, v poročilu pa smo morali ti dve instituciji ovrednotiti s pedagoškega vidika. S tem smo se dobro seznanili s to platjo institucij .

Kaj ste pridobili s projektno nalogo?

S projektno nalogo sem se urila v izdelavi različnih nalog in postavljanju pravih vprašanj na različne zgodovinske vire. To se mi zdi zelo pomembno za delo v šoli, da se urimo v takih stvareh. Prvič sem izdelovala delovne liste v obliki brošure in mi je bilo zelo všeč, da sem se preizkusila v tovrstnem delu.

Kakšne težave ste imeli pri pripravi projektne naloge in poročila?

Pri pripravi projektne naloge in poročila nisem imela večjih težav. Težave mi je povzročalo slikovno gradivo, saj ob povečanju fotografij za nalogo na primarni pisni vir v drugem delu, te niso bile uporabne, saj tekst ni bil dovolj razločen za delo učencev.

Kaj predlagate za izboljšanje študijskih obveznosti pri predmetu?

Nimam predlogov. Edini predlog je, da se tudi v prihodnje izvaja ogled Zgodovinskega arhiva Celje, saj je ta ogled zelo koristen za študente, da se jim zelo podrobno predstavi delo muzeja s šolskimi skupinami.

Oddelek za zgodovino

Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli

2016/17

**PROJEKTNA NALOGA
IN POROČILO**

IME IN PRIIMEK: Špela Lebeničnik

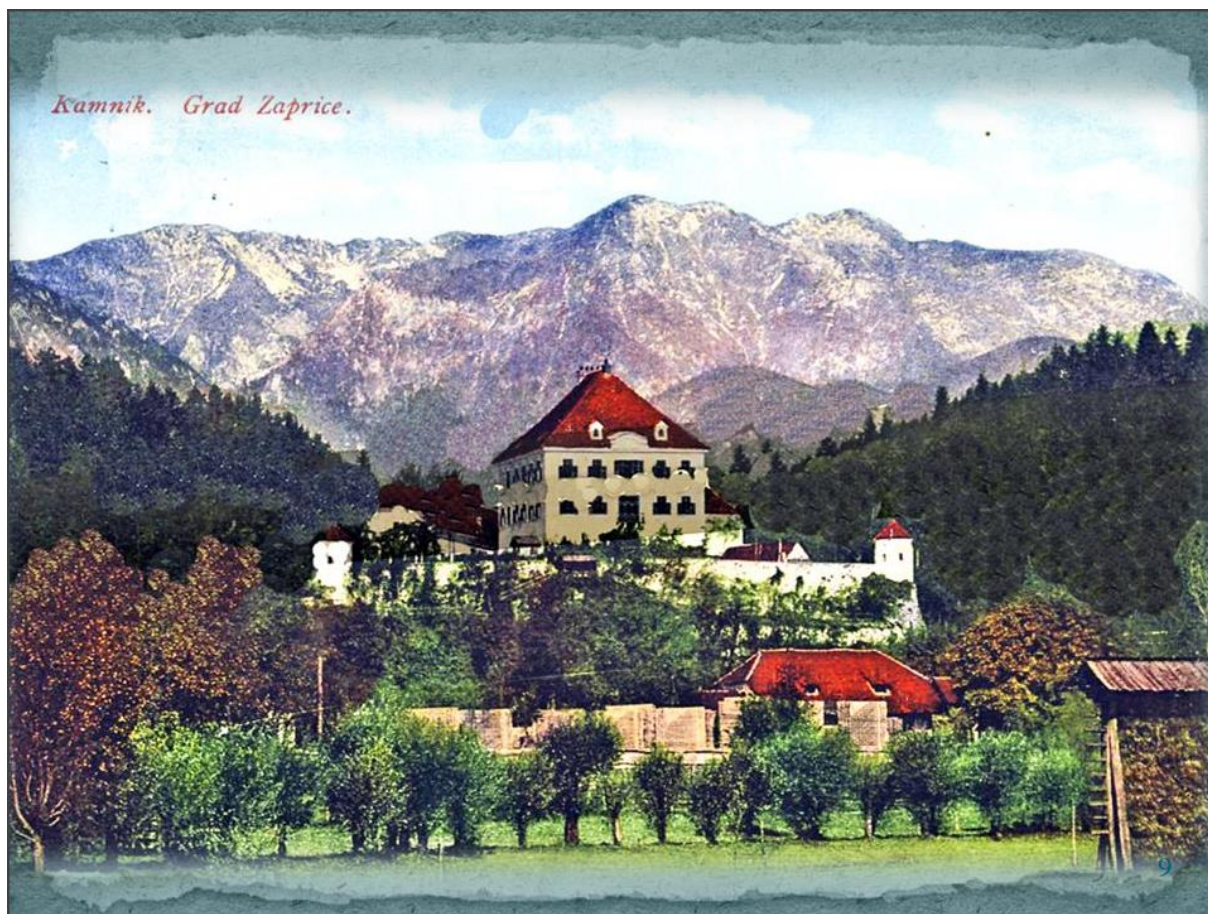
DATUM: 29. 5. 2017

PROJEKTNA NALOGA

PRVI DEL

DELOVNI LISTI ZA MUZEJ

MEDOBCINKI MUZEJ ZAPRICE

KAMNIK SKOZI ČAS

DELOVNI LISTI ZA TRETJE TRILETJE OSNOVNE ŠOLE IN SREDNJEŠOLCE

POZDRAVLJEN RADOVEDNEŽ V NAŠEM MUZEJU!

Sedaj se nahajaš v Medobčinskem muzeju Zaprice. Predhodnik današnjega muzeja Muzej Kamnik so ustanovili že leta 1961, od leta 2004 pa se je preimenoval in postal javni zavod, ki skrbi za varovanje, hranjenje in predstavljanje premične kulturne dediščine na širšem kamniškem območju. V notranjih prostorih se nahaja stalna razstava Odsevi kamniških tisočletij, kjer je predstavljeno življenje od prazgodovine do 19. stoletja. Pred kratkim je bila postavljena tudi nova stalna razstava Na planinah luštno biti, ki ponuja vpogled v življenje na kamniških planinah. Zunaj se ponaša muzej z lapidarijem in s kaščami iz Tuhinjske doline.

Pred seboj imate prav poseben vodnik, ki je namenjen učencem zadnjega triletja in srednješolcem. Z raznovrstnimi nalogami vas bo popeljal vas bo skozi zgodovino mesta. Zato dobro odpri oči in napni ušesa, tako ti bo reševanje nalog veliko lažje. Začni v pritličju pri mamutu, nato pa sledi znakom v muzeju.

Ne pozabi, gleda se z očmi, ne s prsti!

PRAZGODOVINA IN ANTIKA

1. Katero žival so leta 1938 našli v Nevljah? Nariši jo!

---

2. Ali je bil Kamnik naseljen tudi v času prazgodovine? _____

3. Kje so bila takrat njihova prebivališča?

---

4. Naštej tri artefakte iz obdobja Rimljanov!

SREDNJI VEK

5. Katera plemiška družina je Kamniku podelila mestne pravice?

---

6. Kaj so cehi?

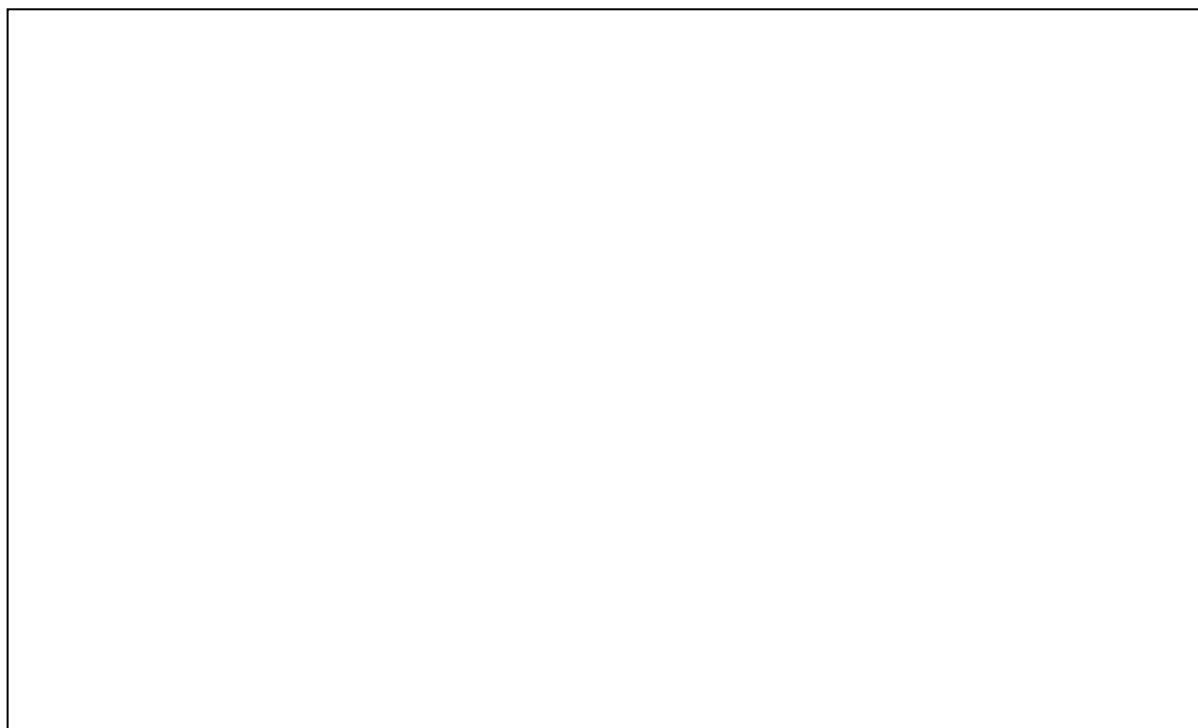
---

7. Izberi si en ceh in ga opiši. Nariši tudi njihov znak.

---

8. Hitro stopi do starih merskih enot in zmeri, koliko čevljev si velik!

---

9. Na starem gradu je bila tudi grajska ječa, kjer so bili vkleti najhujši zaporniki. Nariši jo!

10. Agneza je bila zadnja članica grofov Andeških . V katere roke preide posest po njeni smrti? _____

11. Kateri glasbeni inštrument hrani muzej?

_____

12. Kdo je bila mestna zavetnica, ki je bila tudi v kamniškem grbu?

_____

13. Kateri samostanski red v Kamniku je najstarejši?

_____

14. kako se imenuje obleka, ki jo nosijo menihi? _____

INDUSTRIALIZACIJA

15. Alojz Prašnikar je bil pomemben industrialec v Kamniku. Naštej tri objekte, ki jih je zgradil v kamniški okolici.

---

16. Po kateri metodi so zdravili v Prašnikarjevem zdravilišču (t.i. Kurhaus)?

---

17. V Kamniku se še danes nahaja najstarejši privatni muzej na Slovenskem, večji del zbirke pa hrani Medobčinski muzej Zaprice. Kdo je bil ustanovitelj?

---

18. Kako se s tujko imenuje zbirka kamnov, ki so razstavljeni zunaj pred gradom? Izberi si en artefakt in ga nariši!

REŠITVE

PRAZGODOVINA IN ANTIKA

1. Katero žival so leta 1938 našli v Nevljah? Nariši jo! – Mamuta.
2. Ali je bil Kamnik naseljen tudi v času prazgodovine? – Da.
3. Kje so bila takrat njihova prebivališča? – Včasih o zmotno mislili, da so živeli v visokoležečih jamah, kjer so našli tudi ostanke pepela. Tja so hodili samo na lov, prebivališča pa so imeli v dolinah.
4. Naštej tri artefakte iz obdobja Rimljanov! – Trije nagrobniki, posoda, Vile rustice.

SREDNI VEK

5. Katera plemiška družina je Kamniku podelila mestne pravice? – Grofje Andeški.
6. Kaj so cehi? – To so bila obrtna stanovska združenja za posamezno dejavnost.
7. Izberi si en ceh in ga opiši. Nariši tudi njihov znak. – Kovači. Kovači so podkovali konje. Njihov znak je podkev.
8. Hitro stopi do starih merskih enot in zmeri, koliko čevljev si velik!
9. Na starem gradu je bila tudi grajska ječa, kjer so bili vkleti najhujši zaporniki. Nariši jo!
10. Agneza je bila zadnja članica grofov Andeških . V katere roke preide posest po njeni smrti? – Posest dobijo v last Habsburžani.
11. Kateri glasbeni inštrument hrani muzej? – najstarejše prenosne orgle.
12. Kdo je bila mestna zavetnica, ki je bila tudi v kamniškem grbu? – Sv. Marjeta.
13. Kateri samostanski red v Kamniku je najstarejši? – Frančiškanski.
14. kako se imenuje obleka, ki jo nosijo menihi? – Habit.

INDUSTRIALIZACIJA

15. Alojz Prašnikar je bil pomemben industrialec v Kamniku. Naštej tri objekte, ki jih je zgradil v kamniški okolici. – Smodnišnica, Opekarna, Železnica, Zdravilišče.
16. Po kateri metodi so zdravili v Prašnikarjevem zdravilišču (t.i. Kurhaus)? – Po Kneippovi metodi.
17. V Kamniku se še danes nahaja najstarejši privatni muzej na Slovenskem, večji del zbirke pa hrani Medobčinski muzej Zaprice. Kdo je bil ustanovitelj? – Josip Nikolaj Sadnikar.
18. Kako se s tujko imenuje zbirka kamnov, ki so razstavljeni zunaj pred gradom? Izberi si en artefakt in ga nariši! - Lapidarij.

VIRI ZA GRADIVO

<http://podobe-kamnika.co.nr/>

LITERATURA IN VIRI ZA PRIPRAVO

<http://muzej-kamnik-on.net/>

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila svoji mentorici za pomoč pri izdelovanju teh učnih listov. Brez nje te brošure danes ne bi bilo v taki obliki kot je.

Avtor: Špela Lebeničnik
Oblikovalec: Špela Lebeničnik
Mentor: izr. prof. dr. Danijela Trškan
2017

DELOVNI LISTI ZA ARHIV

ZGODOVINSKI ARHIV CELJE

MESTNI PEČAT

DELOVNI LISTI ZA DRUGO TRILETJE OSNOVNE ŠOLE

DOBER DAN!

Pozdravljen v Zgodovinskem arhivu Celje! Arhiv je ustanova, ki hrani raznovrstno pisano in tiskano dokumentacijo, fotografije, optično ali kako drugače zapisano gradivo. ZAC je del arhivske mreže v Republiki Sloveniji in hrani gradivo iz območja štirinajstih upravnih enot. Začel je delovati leta 1957.

Pred seboj imate prav poseben vodnik, ki je namenjen učencem drugega triletja osnovne šole. Z raznovrstnimi nalogami vas bo popeljal skozi arhiv. Zato dobro odpri oči in napni ušesa, tako ti bo reševanje nalog veliko lažje.

Ne pozabi, gleda se z očmi, ne s prsti!

ARHIV

1. Kaj je arhiv?

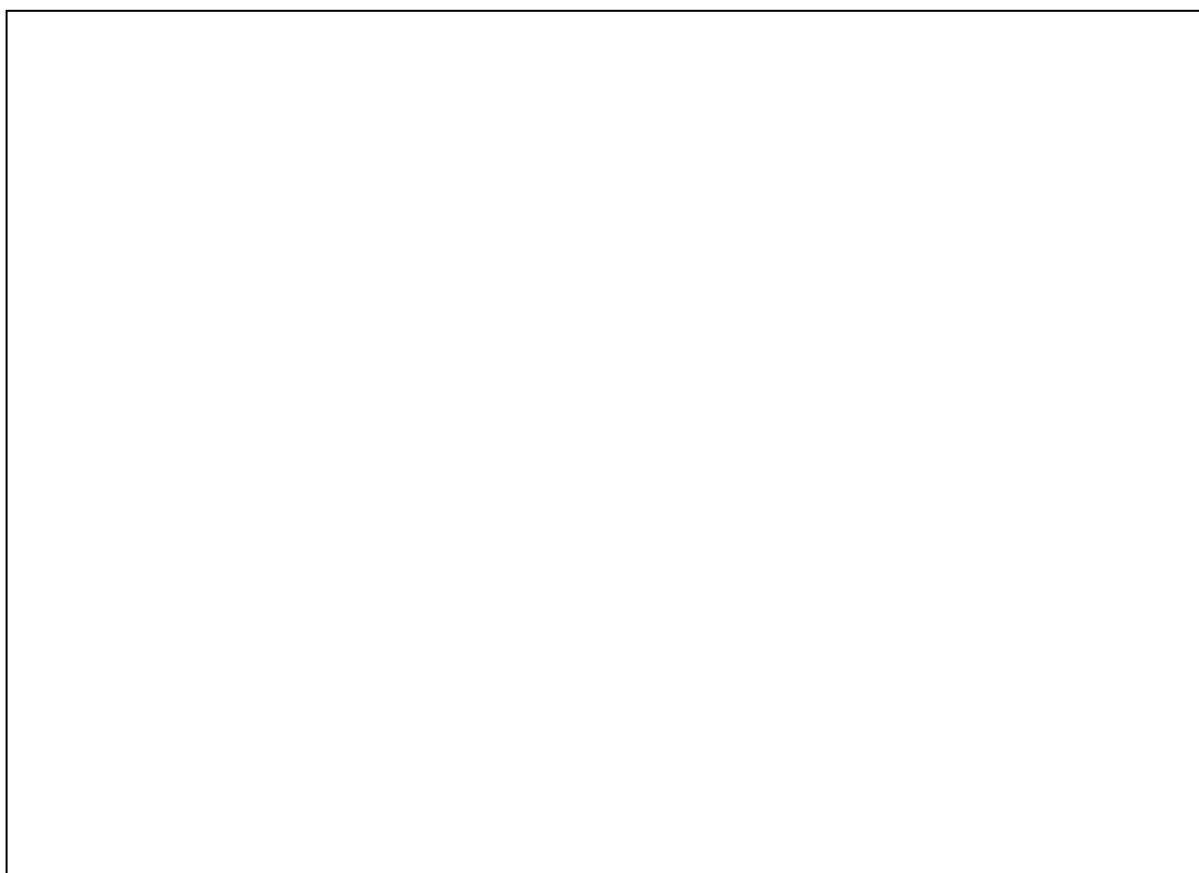
---

2. Kaj je arhivsko gradivo?

---

3. Naštej tri enote, ki si jih videl v arhivu. Eno nariši!

---

4. V čem je hranjeno arhivsko gradivo?

---

5. Kako se imenujejo prostori, kjer se to gradivo?

---

6. Kaj označujejo te številke na policah?

---

7. Kakšne pogoje rabi arhivsko gradivo, da se ne uničuje?

---

8. Kako se imenujejo osebe, ki delajo v arhivih? _____

9. Ogleдали ste si tudi restavratorsko delavnico. Kaj je to restavriranje?

---

10. S kakšnimi poškodbami se srečujejo restavratorji v arhivih?

---

11. Katere pripomočke uporabljajo restavratorji pri restavriranju? Naštej tri.

---

12. Opiši, kako poteka obnova ene poškodovane strani.

CEHI

Arhiv hrani obsežen del gradiva iz srednjega veka, ki vam ga je predstavil eden od zaposlenih.

13. Kaj so cehi?

---

14. Kdo so bili člani znotraj ceha? Navedi tri nazive.

---

15. Kje so bila zapisana cehovska pravila?

---

16. Kje so hranili te zapise?

---

17. Kako so cehi poskrbeli za svoje člane?

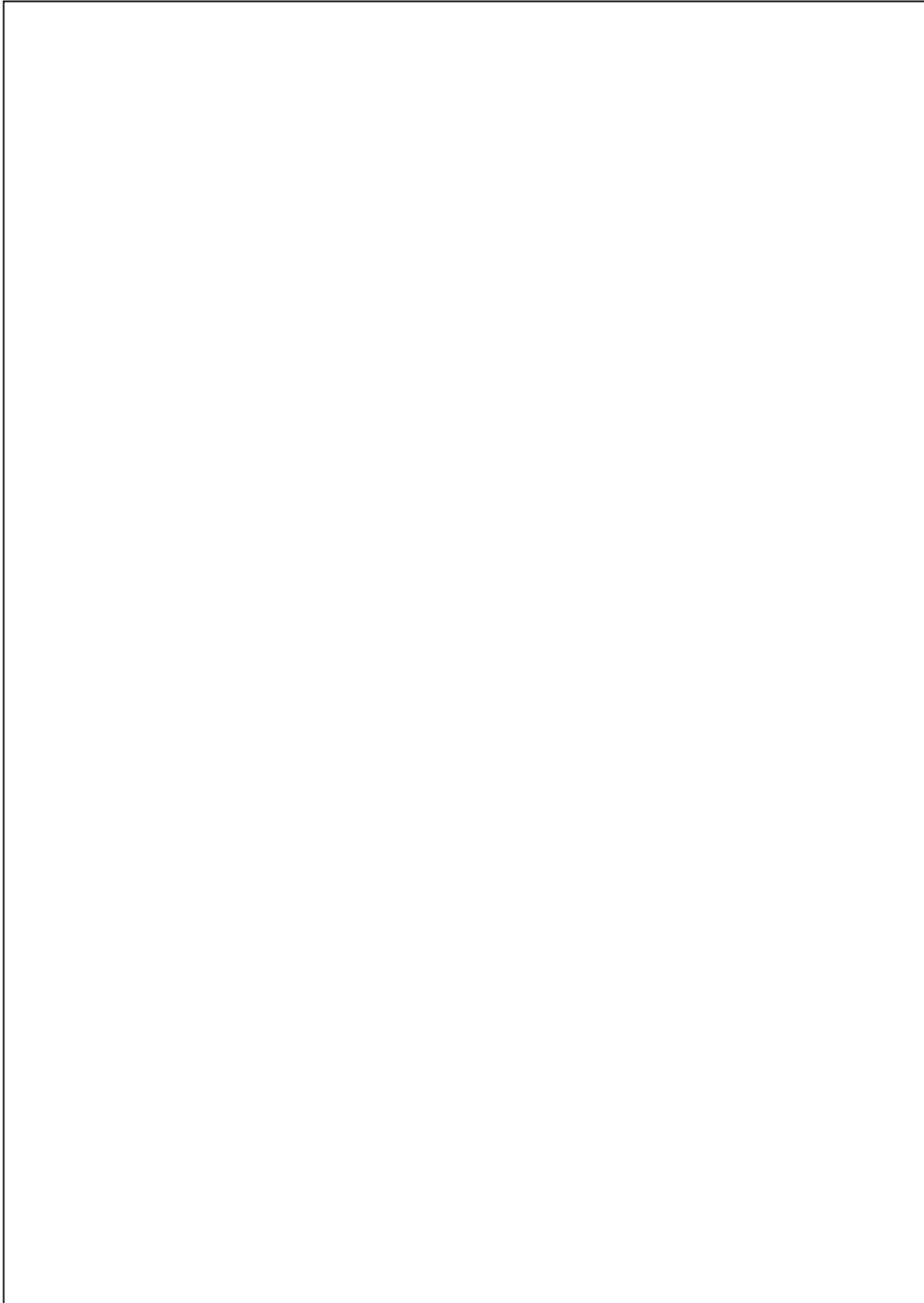

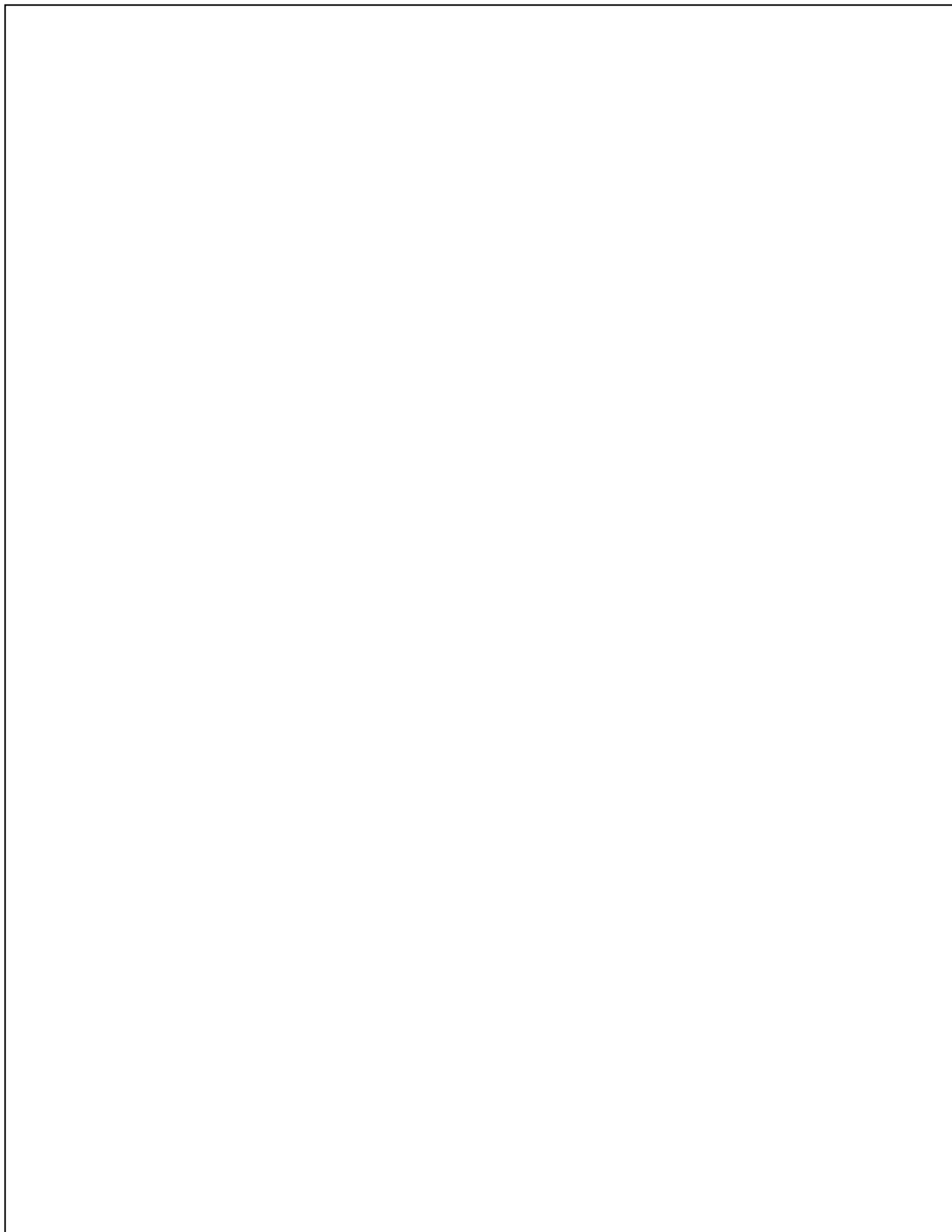
18. Kakšno listino je prejel vajenec ob koncu izobraževanja? Nariši jo in ji dodaj pečat. Ne pozabi napisati naslova, vrisati prostor za pečat in vrstico z rokodelskimi znaki.

DELAVNICA

V Arhivu smo vam pripravili črno-bele kopije fotografskega gradiva, vi pa boste iz tega izdelali kolaž. Povejte svojo zgodbo! (zaposleni razdelijo kopije naprintane na papirju, škarje, lepilo in flomastre.

REŠITVE

ARHIV

1. Kaj je arhiv? – Je ustanova, ki zbira, hrani in daje v uporabo arhivsko gradivo.
2. Kaj je arhivsko gradivo? – To je raznovrstno pisano in tiskano gradivo, fotografije, optično ali kako drugače zapisano gradivo.
3. Naštej tri enote, ki si jih videl v arhivu. Eno nariši! – Listine, fotografije, načrt.
4. V čem je hranjeno arhivsko gradivo? – V arhivskih mapah.
5. Kako se imenujejo prostori, kjer se to gradivo? – V arhivskem skladišču.
6. Kaj označujejo te številke na policah? – Police so označene z zaporednimi številkami in oznakami za področje, na katero se gradivo nanaša.
7. Kakšne pogoje rabi arhivsko gradivo, da se ne uničuje? – Primerno temperaturo in vlago, pa tudi hranjeno mora biti v temi.
8. Kako se imenujejo osebe, ki delajo v arhivih?
9. Ogleдали ste si tudi restavratorsko delavnico. Kaj je to restavriranje? – To je obnova poškodovanega gradiva oziroma artefakta.
10. S kakšnimi poškodbami se srečujejo restavratorji v arhivih? – Z mehanskimi, biološkimi in kemijskimi.
11. Katere pripomočke uporabljajo restavratorji pri restavriranju? Naštej tri. – Likalnik, japonski papir, preše.
12. Opiši, kako poteka obnova ene poškodovane strani. – Najprej poškodovano enoto poravnajo v preši, ali pa polikajo strani. Nato na poškodovana mesta nalepijo in polikajo japonski papir. Pod ustrezno temperaturo rob japonskega papirja izgine in se zlije z originalom. Ta je sedaj zaščiten pred vlago in plesnijo.

CEHI

13. Kaj so cehi? – To so obrtna stanovska združenja za posamezno dejavnost.
14. Kdo so bili člani znotraj ceha? Navedi tri nazive. – Mojster, pomočnik, vajenec.
15. Kje so bila zapisana cehovska pravila? – V cehovskih knjigah.
16. Kje so hranili te zapise? – Ponavadi so jih hranili v velikih zabojih v določeni gostilni, ki je bila iz tega razloga tudi ustrezno označena.
17. Kako so cehi poskrbeli za svoje člane? – V primeru smrti so poskrbeli za družino. Če je umrl mojster, je na pomoč prišel kak drug, dokler se žena ali drug član ni priučil obrti. Tudi za potujoče obrtnike so poskrbeli, saj so jim nudili prenočišče in dovoljenje za izvajanje dejavnosti.
18. Kakšno listino je prejel vajenec ob koncu izobraževanja? Nariši jo in ji dodaj pečat. Ne pozabi napisati naslova, vrisati prostor za pečat in vrstico z rokodelskimi znaki. – Učno pismo.

VIRI ZA GRADIVO

http://www.savel-hobi.net/leksikon/zgodovina_sl/denar.htm

LITERATURA IN VIRI ZA PRIPRAVO

<http://www.zac.si/>

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila svoji mentorici za pomoč pri izdelovanju teh učnih listov. Brez nje te brošure danes ne bi bilo v taki obliki kot je.

Avtor: Špela Lebeničnik
Oblikovalec: Špela Lebeničnik
Mentor: izr. prof. dr. Danijela Trškan
2017

DRUGI DEL

PRVA NALOGA NA PORTRET

RUDOLF MAISTER

Rudolf Maister (29. 3. 1874-26. 7. 1934) se je rodil očetu Francu Maistru in materi Frančiški. Oče se je zaposlil v finančni straži, zato so se posledično pogosto selili: najprej v Kamnik, nato v Mengeš ter kasneje v Kranj. Leta 1905 se je poročil z Marijo Stergar, s katero je imel dva sinova. Živel je v Mariboru, kjer so ga tudi pokopali z vsemi častmi. Vojaška vloga Rudolfa Maistra je bila odločilna ob koncu prve svetovne vojne. Mariborski mestni svet se je ob koncu prve svetovne vojne odločil za priključitev mesta k republiki Avstriji, on pa je mobiliziral 4000 vojakov (brez podpore Narodne vlade v Ljubljani) in 23. 11. 1918 razorožil mariborsko nemško varnostno stražo in prevzel vojaški nadzor nad mestom. Maister pa je bil tudi izreden ljubitelj umetnosti. Rad je slikal, že zgodaj pa je tudi začel objavljati svoje pesmi. Poleg tega je bil velik bibliofil, njegove knjige pa so prišle v last Univerzitetne knjižnice Maribor.

REŠI NALOGE!

1. Kdo je bil Rudolf Maister? – General.
  2. Na podlagi česa si to ugotovil? – Na podlagi napisa na fotografiji.
  3. Kakšno obleko nosi? – Uniformo.
  4. Po čem si ga boš zapomnil in ga prepoznal na ostalih fotografijah? – Po velikih brkah.
- Ker je bil Maister tudi pesnik, bi se spodobilo, da bi tudi ti napisal eno pesem. Nato jo naglas preberi.
  - Maister je bil tudi velik zbiratelj knjig – bibliofil. Nariši knjižno polico s svojimi najljubšimi knjigami.

VIRI:

Stran 1: <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:IMG-QTO8AU9A/?euapi=1&query=%27keywords%3drudolf+maister%27&pageSize=25>

Stran 2: <http://muzej-kamnik-on.net/sl/Rudolf+Maister/Zgodovina+hi%C5%A1e>

REŠITVE:

Kdo je bil Rudolf Maister? – General.

Na podlagi česa si to ugotovil? – Na podlagi napisa na fotografiji.

Kakšno obleko nosi? – Uniformo.

Po čem si ga boš zapomnil in ga prepoznal na ostalih fotografijah? – Po velikih brkah.

DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR

Velescujevi gospod župan!
Ljubi mi prijatelji!

Za čestitke ti moji 60 letnici, ki si jih z odposlanci mesta Kamnika prinesel o Maribor na moj dom, se Tebi in gospod. dom občinski svetovalec iskreno zahvaljujem. Enako toplo zahvalo izrekam Tebi in vašemu mestu za prelepo vait, no listico. Dan, ko si me počastil s svojimi gospodi, mi ostane vedno v lepem in svetlem spominu.

Paq živi Tebe, gospod župan in tvoje gospode občinske svetovalec!

Paq živi moje kamniške tobočave!

V Mariboru, 7. 4. 34.

Gen. Maister

PISMO RUDOLFA MAISTRA

Rudolf Maister (29. 3. 1874-26. 7. 1934) se je rodil očetu Francu Maistru in materi Frančiški. Oče se je zaposlil v finančni straži, zato so se posledično pogosto selili: najprej v Kamnik, nato v Mengeš ter kasneje v Kranj. Leta 1905 se je poročil z Marijo Stergar, s katero je imel dva sinova. Živel je v Mariboru, kjer so ga tudi pokopali z vsemi častmi. Vojaška vloga Rudolfa Maistra je bila odločilna ob koncu prve svetovne vojne. Mariborski mestni svet se je ob koncu prve svetovne vojne odločil za priključitev mesta k republiki Avstriji, on pa je mobiliziral 4000 vojakov (brez podpore Narodne vlade v Ljubljani) in 23. 11. 1918 razorožil mariborsko nemško varnostno stražo in prevzel vojaški nadzor nad mestom.

Kamničani so počastili Rudolfa Maistra tudi ob njegovi 60-letnici s čestitko, ki so jo je podpisalo vseh 24 odbornikov kamniškega občinskega odbora. Rudolf Maister jim je odgovoril s pismom na prvi strani.

REŠI NALOGE!

1. Kdo je avtor zgornjega pisma? Kako to veš?

2. Komu je pismo namenjeno?

3. S kakšnim namenom je napisal Maister to pismo?

4. Kdaj in kje je bilo pismo napisano?

:

- Napiši kako bi danes Rudolf odgovoril preko Twitterja!
- Napiši pismo, kaj bi ti napisal, če bi bil Rudolf Maister.

VIRI:

Stran 1: <http://castni.nakamniskem.si/maister/kamnik.php>

Stran 2: <http://muzej-kamnik-on.net/sl/Rudolf+Maister/Zgodovina+hi%C5%A1e>

Stran 2: <http://castni.nakamniskem.si/maister/kamnik.php>

REŠITVE:

Kdo je avtor zgornjega pisma? Kako to veš? – Spodaj podpisani Rudolf Maister.

Komu je pismo namenjeno? – Županu (in mestnim svetnikom).

S kakšnim namenom je napisal Maister to pismo? – V zahvalo na čestitko.

Kdaj in kje je bilo pismo napisano? – 7. 4. 1934, v Mariboru.

TRETJA NALOGA NA ZGRADBO/SPOMENIK

ROJSTNA HIŠA RUDOLFA MAISTRA

Rudolf Maister (29. 3. 1874-26. 7. 1934) se je rodil očetu Francu Maistru in materi Frančiški. Oče se je zaposlil v finančni straži, zato so se posledično pogosto selili: najprej v Kamnik, nato v Mengeš ter kasneje v Kranj. Leta 1905 se je poročil z Marijo Stergar, s katero je imel dva sinova. Živel je v Mariboru, kjer so ga tudi pokopali z vsemi častmi. Vojaška vloga Rudolfa Maistra je bila odločilna ob koncu prve svetovne vojne. Mariborski mestni svet se je ob koncu prve svetovne vojne odločil za priključitev mesta k republiki Avstriji, on pa je mobiliziral 4000 vojakov (brez podpore Narodne vlade v Ljubljani) in 23. 11. 1918 razorožil mariborsko nemško varnostno stražo in prevzel vojaški nadzor nad mestom.

V 19. stoletju je bil lastnik hiš na Šutni 16 in 17 gostilničar, nato pa je prehajala pod različna lastništva. Leta 1920 je vse skupaj prešlo v last Župnijskega urada Kamnik. Po 2. sv. v. je bilo nacionalizirano in v devetdesetih vrnjeno lastniku. Današnja hiša na Šutni št. 16 je nastala iz dveh hiš.

REŠI NALOGE!

1. Kje se nahaja hiša na fotografiji?

2. Ali je to starejša ali mlajša zgradba? Utemelji.

3. Ali je na hiši še vedno opazno, da sta bili dve enoti združeni v eno?

4. Opaziš na hiši posebna polkna? Kaj je nenavadnega?

5. Kaj lahko sklepaš na podlagi tega?

6. Pred hišo stoji velika črna tabla. Prepoznaš silhueto?

7. Kaj meniš zakaj je tam?

- Iz črnega kartona izreži silhueto sošolca. Na koncu morajo sošolci ugotoviti, kdo je upodobljen.
- V tej hiši je Rudolf Maister preživel svoje otroštvo. Poskušaj se vživeti v njegovo vlogo, če veš, da je rad risal in pisal pesmi.

VIRI:

Stran 1: <http://muzej-kamnik-on.net/sl/Dogodki/Arhiv+dogodkov/year/2014>

Stran 2: <http://muzej-kamnik-on.net/sl/Rudolf+Maister/Zgodovina+hi%C5%A1e>

REŠITVE:

Kje se nahaja hiša na fotografiji? – V mestu.

Ali je to starejša ali mlajša zgradba? Utemelji. - Starejša, saj ima starejši kamnit portal.

Ali je na hiši še vedno opazno, da sta bili dve enoti združeni v eno? – Ja, ima dva vhoda.

Opaziš na hiši posebna polkna? Kaj je nenavadnega? – Ja, kovinska polkna ima.

Kaj lahko sklepaš na podlagi tega? – Kaže na razvito fužinarstvo.

Pred hišo stoji velika črna tabla. Prepoznaš silhueto? - Rudolf Maister.

Kaj meniš zakaj je tam? – Ker je na fotografiji rojstna hiša Rudolfa Maistra.

TRETJI DEL

PRVA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

Na delovno-učnem listu imaš staro razglednico Kamnika, ki prikazuje Glavni trg. Poišči mesto, s katerega je fotograf posnel to fotografijo in odgovori na sledeča vprašanja.

1. Katere vrste zgradb so na ulici?

2. Kakšno funkcijo imajo pritličja v zgradbah?

3. S katerimi dejavnostmi so se ukvarjali?

4. Na podlagi česa to sklepate?

5. S katerimi dejavnostmi se ukvarjajo danes?

6. Kaj vam razglednica pove o tistem času? Navedi razlike med ljudmi danes in nekoč.

VIRI:

Slika: <http://podobe-kamnika.co.nr/>

D. Trškan, Lokalna zgodovina – učenje z odkrivanjem: naloge malo drugače. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2007, str. 18.

REŠITVE:

Katere vrste zgradb so na ulici? – Trgovski in storitveni obrati.

Kakšno funkcijo imajo pritličja v zgradbah? – Izložbe

S katerimi dejavnostmi so se ukvarjali? – gostilna, cvetličarna, trgovine.

Na podlagi česa to sklepate? – Izveski in napisi.

S katerimi dejavnostmi se ukvarjajo danes? – Trgovine, TIC, banka.

Kaj vam razglednica pove o tistem času? Navedi razlike med ljudmi danes in nekoč. – Na fotografiji lahko vidimo številna kolesa in vozove namesto avtomobilov. Tudi cesta ni bila asfaltirana. Razlike so tudi v oblačilih: ženske so precej zakrite v primerjavi z današnjo modo.

DRUGA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

V Kamniku je Trg Svobode najstarejši trg. Na trgu poišči hišo, kjer je bila nekoč kovačija. Fotografiraj jo, nato pa sliko nalepi na ta delovno-učni list.

TU NALEPI
FOTOGRAFIJO

1. Kako si našel to zgradbo?

2. Kaj so v zgradbi počeli?

3. Kakšno prevozno sredstvo so uporabljali nekoč?

4. Ali se je zgradba od nastanka pa do danes spremenila?

5. Zakaj je prišlo do sprememb?

6. V čem je podobna ostalim zgradbam oziroma po čem se loči?

VIRI:

Slika: <http://www.kamnik.info/dobro-kosilo-ali-vecerjo-v-centru-kamnika-se-dobi-v-gostilnici-in-kavarni-pri-podkvi/>

D. Trškan, Lokalna zgodovina – učenje z odkrivanjem: naloge malo drugače. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2007, str. 20.

PRIMER FOTOGRAFIJE:

REŠITVE:

Kako si našel to zgradbo? – Dejavnost nakazuje izvesek, slika, pa tudi ime gostilne.

Kaj so v zgradbi počeli? – Podkovali so konje.

Kakšno prevozno sredstvo so uporabljali nekoč? - Konje, vozove.

Ali se je zgradba od nastanka pa do danes spremenila? – Zgradba se je skozi čas spreminjala. To je vidno na fasadi, kjer so vidni ostanki prezidav, starejšega portala in oken.

Zakaj je prišlo do sprememb? – Zaradi spremembe namembnosti (začeli so se ukvarjati z drugimi dejavnostmi).

V čem je podobna ostalim zgradbam oziroma po čem se loči? – Hiša se lepo zlije s soslednjimi hišami, razlika je v tem, da je ta korektno obnovljena, zato so vidno ostanki starejših prezidav.

ZAKLJUČNI DEL

Kriteriji za projektno nalogo:	Zadovoljivo (0 točk)	Dobro (0,5 točke)	Zelo dobro (1 točke)	Število točk
Računalniško oblikovanje projektne naloge	Oblikovanje projektne naloge je neusklajeno.	Oblikovanje projektne naloge je ustrezno glede na obrazec, vendar ni dodatnega oblikovanja.	Oblikovanje projektne naloge je zelo ustrezno, delovni listi so profesionalno izdelani, celotna naloga je dodatno računalniško oblikovana.	0.5
Raznolikost nalog oz. vprašanj	Nalog oz. vprašanj je malo, so vsebinsko ustrezna, vendar enaka.	Naloge oz. vprašanja so manj raznolika, a vsebinsko ustrezna.	Naloge oz. vprašanja so vsebinsko ustrezna in zelo raznolika.	1
Odgovori oz. predvidene rešitve delovnih listov	Odgovori niso podani ali pa na več vprašanj manjkajo odgovori.	Ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja, vendar pa manjkajo predvideni odgovori tudi za odprte naloge.	Zelo ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja. Predvideni odgovori so podani tudi za odprte naloge.	1
Zahteve projektne naloge	Ni izpolnjenih več zahtev projektne naloge.	Izpolnjene so skoraj vse zahteve projektne naloge.	Izpolnjene so vse zahteve projektne naloge.	1
Navedba virov in literature	Navedba uporabljene literature in virov je pomanjkljiva ali je ni.	Ponekod manjka navedba uporabljene literature in virov.	Vse naloge imajo navedbo uporabljene literature in virov.	0.5

Opisna ocena projektne naloge.	Projektna naloga je zanimiva, saj ponuja zanimive naloge, s katerimi učenci spoznavajo zgodovino.
---------------------------------------	---

POROČILO

1 UVODNI DEL

1.1 ZGODOVINSKI ARHIV

Na začetku sem bila v manjši dilemi, katerega od zgodovinskih arhivov bom izbrala za pripravo delovnih listov. V preteklosti sem namreč že obiskala druge arhive, v enem sem celo delala, vendar sem se zavezala k molku zaradi varstva podatkov. Po obisku Zgodovinskega arhiva v Celju pa nisem bila več v nobeni dilemi. Odlična predstavitev arhiva in pedagoških dejavnosti, ki jih arhiv že ponuja, me je prepričala, da je to pravi naslov, kamor bi poslala učence s svojimi delovnimi listi. Zgodovinski arhiv Celje je name naredil močan vtis, saj si uslužbenci zelo prizadevajo, da bi arhiv približali ostalim prebivalcem in otrokom. V mestu pripravljajo razstave, ki vabijo k ogledu in brez dvoma marsikaterega radovedneža tudi zvabijo v arhiv. V svojih razstavnih prostorih znotraj arhiva pripravljajo zanimive tematske razstave, za otroke pa imajo pripravljen zanimiv program. Prav njihova angažiranost in topel sprejem so me prepričali k izbiri tega arhiva.

1.2 MUZEJ

Za pripravo delovnih listov v muzeju tudi nisem imela lahke izbire. Zelo mi je pri srcu Slamnikarski muzej v Domžalah, kjer tudi delam kot študentka, vendar sem v tem šolskem letu že pripravila delovne liste za ta muzej. Druga izbira pa je bil Medobčinski muzej Zaprice. Ker sem lokalna vodička že vrsto let v Kamniku, muzej dobro poznam, zato sem naloge lahko pripravila glede na pretekle izkušnje v muzeju. Medobčinski muzej Zaprice ima zelo bogato stalno razstavo, kjer je predstavljena zgodovina od kamene dobe do 19. stoletja. Prav tako ima tudi dve podenoti, galerijo Miha Maleša in rojstno hišo Rudolfa Maistra. Na zadnjega sem tudi tematsko oprla drugi del projektne naloge.

1.3 UČNA POT

Pri zasnovi učne poti nisem imela večjih dilem. S tem, ko sem si izbrala muzej v Kamniku za prvi del projektne naloge in njegovo podenoto za drugi del, je postalo več kot očitno, da manjka terenski nalogi samo še učna pot po samem mestu Kamnik. Mesto ima zelo bogato zgodovino, učna pot pa se da povezati tako z ogledom Medobčinskega muzej Zaprice kot z njegovo podenoto, rojstno hišo Rudolfa Maistra. Te naloge torej skupaj tvorijo zaokroženo celoto.

1.4 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

Pri izbiri centra za šolske in obšolske dejavnosti se mi je na spletni strani hitro ustavil pogled na napisu Cerkno. Takoj je v meni vzbudil niz spominov na tabor v osnovni šoli v petem razredu, ko smo tam imeli smučarski tečaj. S klikom do informacij je vsak dvom zbledel, saj je njihova ponudba primerna in zanimiva skozi vse letne čase. Ponujajo različne športne aktivnosti, pa tudi spoznavanje zgodovinskih, arheoloških in etnoloških ne manjka.

2 GLAVNI DEL

2.1 ZGODOVINSKI ARHIV

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Po mojem mnenju arhiv nima ustreznih prostorov za kvalitetno izvajanje pedagoških dejavnosti. Žal brez ustreznega strokovnega vodenja samostojen ogled ni mogoč. Prehajanje iz enega v drug prostor ni dovolj enostaven, da bi učenci lahko sami raziskovali arhivske prostore. Imajo sicer eno sejno sobo, ki je opremljena z računalnikom, platnom in zvočniki, tako da je možna predstavitev arhiva s pomočjo PPT in ogledom krajšega predstavitvenega filmčka. Ta prostor ima zadostno število sedežev za učence, kjer je možno izvesti tudi delavnice, vendar je prostor precej zaseden in ni namenjen izključno pedagoškim dejavnostim. Posledično je tudi za mlajše manj zanimiv. Če bi namenski prostor imeli, bi ga lahko opremili s kakšnimi plakati, izdelki iz delavnic in podobno.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI

Najprej otroke navdušijo s predstavitvenim filmom, nato pa jih popeljejo v arhivska skladišča. Tam si učenci lahko ogledajo originalno arhivsko gradivo, za kakšno analizo pa pripravijo kopije, da se ne bi originali oškodovali. Učenci si ogledajo tudi razstaveni prostor in se seznanijo tudi z aktualno razstavo. Uslužbenci jih popeljejo tudi v restavratorsko delavnico, na koncu pa pripravijo tudi likovno delavnico, kjer si učenci izdelajo svoje Učno pismo s kaligrafskim pisalom in mu dodajo pečat.

2.1.3 UPORABNOST ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Arhivsko gradivo je uporabno za izvajanje delavnic. V kolikor obstaja nevarnost, da bi se pri ogledu gradiva lahko kakšna enota poškodovala, pripravijo kopije. Tako lahko obenem učenci vidijo original in raziskujejo s pomočjo kopije (iščejo informacije, tipajo, spoznavajo pisave, jezike,..). Prav tako imajo izdelane kopije žigov, s katerimi ožigosajo svoje izdelke, t.i. Učna pisma.

2.2 MUZEJ

2.2.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Muzej je vsekakor primeren za raznovrstne pedagoške dejavnosti. Prostori so dovolj veliki, da je možno voditi več skupin hkrati po muzeju. V primeru, da morajo učenci reševati delovne liste, imajo prostor, da se lahko usedejo ob strani ali na tla. Razstave si je moč pogledati tako samostojno kot pod strokovnim vodstvom. Za popestritev je na voljo veliko didaktičnih pripomočkov, ki so primerni tudi za najmlajše.

2.2.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI

Muzej ponuja strokovno vodenje po razstavi. Ta se začne s kameno dobo, prostor pa krasi velik mamut, ki so ga našli v strugi Nevljice. Naslednji prostor se navezuje na rimske čase, saj so v Kamniku in okolici našli tri nagrobnike, nekaj kosov nakita in lončevine. Kamnik je bil takrat stranska postojanka, večji poudarek je na srednjem veku, saj takrat mesto doživi svoj razcvet. Učenci se seznanijo s srednjeveško podobo mesta in gradov, spoznajo grozote grajske ječe na Starem gradu in podrobneje spoznajo cehovske delavnice ter trgovske poti. Naslednji prostor hrani najstarejše prenosne orgle v Sloveniji. V zgornjem nadstropju se učenci lahko seznanijo z življenjem na kamniških planinah v preteklosti, s poudarkom na Veliki planini. Prav tako je nekaj pozornosti namenjene 19. stoletju in Thonetevemu pohištvu ter industrializaciji.

2.2.3 UPORABNOST MUZEJSKIH EKSPONATOV ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Muzej se ponaša z bogato zbirko muzejskih eksponatov, hkrati pa ponuja številne kopije, ki se jih lahko pogleda od blizu in dotika. Zaradi dobrega nabora eksponatov je možno izvajati enake naloge na različne eksponate. To pomeni več manevrskega prostora za vodenje večjih skupin oziroma večih skupin istočasno.

2.3 UČNA POT

2.3.1 KRATEK OPIS PREDLAGANE UČNE POTI

Učna pot se začne na glavni avtobusni postaji. Po uvodni predstavitvi (geografska lega mesta, krajši oris zgodovine) se sprehodimo po Prešernovi ulici. Ustavimo se ob spominski plošči Frana Albrehta, po katerem ima ena izmed kamniških osnovnih šol tudi ime. Nato zavijemo na trg Svobode, ki je tudi najstarejši trg v mestu. Pot nadaljujemo z ogledom samostanskega kompleksa, kjer si je moč ogledati Plečnikovo kapelo Božjega groba, samostansko cerkev, samostansko knjižnico, vrt in samostanski hodnik. Pot nadaljujemo do Maistrovega spomenika, nato pa se sprehodimo mimo najstarejše hiše v mestu, Seidlove hiše, ki ima ohranjene še nekatere renesančne elemente. Nato se sprehodimo do današnjega Glavnega trga, s katerega lahko opazujemo tipične meščanske hiše. Nato se napotimo na malograjski grič, kjer so vidne razvaline palacija, obnovljen stražni stolp in restavrirana grajska kapelica. Pot zaključimo s sprehodom po Šutni, nekdanjem predmestju, ki jo krasijo številni izveski, tam pa stoji tudi rojstna hiša Rudolfa Maistra. Od tod lahko nadaljujemo pot proti muzeju na Zapricah, ali pa pot zaključimo na večjem parkirišču, tik ob osnovni šoli Frana Albrehta.

2.3.2 PRIMERNOST IZBRANE VSEBINE IN AKTIVNOSTI UČENCEV

Učna pot je izredno privlačna in primerna za vse starostne skupine. Najbolj smiselno je dati poudarek na srednji vek, saj je v tistem času mesto doživelo svoj razcvet, Z Maistrovo rojstno hišo pa lahko učence in dijake zadnjih letnikov seznanimo s slovensko in lokalno zgodovino na bolj zanimiv način.

2.3.3 OCENA VARNOSTI TERENA IN ŠOLSKEGA DELA NA TERENU

Teren je izredno primeren tudi za najmlajše, saj je del mesta zaprt za promet. Seveda je učence potrebno opozoriti, da je potrebno hoditi ob robu ceste oziroma po pločniku, saj imajo lokalni prebivalci pravico do dostopa z osebnimi vozili do hiše. Kljub temu, da v drugem delu mesta ni nobenih regulacij za promet, večjih prometnih obremenitev ni, tako da lahko vodenje poteka precej sproščeno.

2.4 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

2.4.1 KRATKA PREDSTAVITEV CŠOD

Na svoji spletni strani ponujajo pregleden program in dejavnosti, ki jih CŠOD ponuja. Ponudba je namenjena za šole, vrtce, pa tudi klube, društva, družine in individualne goste. Organizirajo tako enodnevne programe kot šole v naravi. Všeč mi je, da je dodatna pozornost namenjena tudi nadarjenim učencem.

2.4.2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA DOMA

CŠOD Cerčno ponuja številne šole v naravi: pozimi alpsko smučanje, jeseni in spomladi pa plavanje. V tem času se lahko izvaja tudi tematski teden *Živim v naravi*, ki je namenjen vsem razredom v osnovni šoli (naravoslovni teden). V času šole v naravi ponujajo veliko dejavnosti in vsebin, med najbolj zanimivimi so: večerni sprehod z lučkami, Franja- humanost preteklosti, kam se lahko skrijem? (bivak in življenje v gozdu), lafarija – slovenski dosežki in posebnosti ter fotozgodba. Proti doplačilu ponuja številnedodatne dejavnosti in obiske muzejev, prav tako ima pripravljene poseben program za nadarjene lščem se v gibu, besedi in igri.

2.4.3 PREDLOG UČNIH VSEBIN ZA DEJAVNOSTI V IZBRANEM DOMU CŠOD

Po mojem mnenju je smiselno v takem okolju učence seznaniti z različnimi oblikami bivališč v prazgodovini oziroma starem veku. Najdišče in narava sta kot nalašč kombinacija za praktično naravnan pouk. Poleg tega bi učence seznanila s starimi šegami in navadami, povezanimi z lafarji. Tudi ogled Franje ponuja odločno priložnost, da učencem približamo učno snov povezano z vojno.

2.5 SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za poročilo	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (0,5 točk)	Dobro (1 točka)	Zelo dobro (2 točki)	Število točk
Uvodna predstavitev institucij in učne poti	Uvodna predstavitev je pomanjkljiva in ni podana za vse institucije in učno pot.	Uvodna predstavitev je zelo natančno podana za vse obiskane institucije in učno pot.			1
Opis in refleksija obiskanih institucij in učne poti	Opis in refleksija sta zelo skromna in pomanjkljiva.	Opis je manj ustrezen, skromna je refleksija o primernosti za šolsko delo.	Opis je podan ustrežno. Refleksija o primernosti za šolsko delo je ustrežna.	Opis je podan zelo natančno in pregledno za vse institucije in učno pot. Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo natančna.	1
Oblikovanje poročila	Poročilo je manj ustrezno oblikovano in manj pregledno ter ne vključuje vseh zahtevanih elementov.	Poročilo je zelo ustrezno računalniško oblikovano in vključuje vse zahtevane elemente.			0.5

2.6 VIRI IN LITERATURA

CŠOD <http://www.csod.si/dom/cerkno>
 Medobčinski muzej Zaprice <http://muzej-kamnik-on.net/>
 Zgodovinski arhiv Celje <https://www.zac.si/>

OVREDNOTENJE PREDMETA TERENSKO DELO PRI ZGODOVINI V OSNOVNI IN SREDNJI ŠOLI

Ocenite ustreznost obveznosti pri predmetu od 1 (najnižja ocena) do 5 (najvišja ocena) in pojasnite.

Ocena lastne naloge:

4 – naloga je ustrezno pripravljena, lahko bi jo popestrila z različnimi viri in oblikovanjem.

Kaj ste pridobili s poročilom?

S poročilom sem največ pridobila z nalogami, ki so vezane na SŠOD. S cetrom in njegovimi dejavnostmi nisem bilo nikoli v tesnem stiku, razen kot učenka na taborih. Naloge pa so mi odprle nov pogled z učiteljevega vidika.

Kaj ste pridobili s projektno nalogo?

Glede na to, da svoj domači kraj dobro poznam, lahko rečem, da z vsebinske plati ne veliko, vendar pa imam sedaj pripravljen zanimivo pedagoško gradivo, ki ga bom lahko s pridom uporabljala. Večji doprinos je bil obisk arhiva in priprava delovnih listov za arhiv.

Kakšne težave ste imeli pri pripravi projektne naloge in poročila?

Z večjimi težavami se nisem srečala, najtežje pa je bilo pripraviti brošure in pripraviti zanimiv nabor nalog.

Kaj predlagate za izboljšanje študijskih obveznosti pri predmetu?

Kakšnih posebnih predlogov nimam, vsekakor pa bi moral bil biti obisk arhiva sestavni del terenskega dela tudi v prihodnje. Resnično je bila to svojevrstna izkušnja, ki je nenadomestljiva.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOESKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli

2016/17

**PROJEKTNA NALOGA
IN POROČILO**

IME IN PRIIMEK: Stojnšek Aleksander

DATUM: 1. 6. 2017

PROJEKTNA NALOGA

PRVI DEL: DELOVNI LISTI ZA MUZEJ

MUZEJ NA PROSTEM ROGATEC

VSAKDANJE ŽIVLJENJE V 19. IN PRVI POLOVICI 20. STOLETJA (Delovni list je še posebej primeren za osnovno šolo)

Prvotna ideja o ohranitvi rojstne hiše pesnika Jožeta Šmita je z leti prerasla v največji lokalni muzej na prostem v Sloveniji, ki je bil l. 1997 nominiran za evropski muzej leta. Je znanstveno zasnovan kulturni spomenik državnega pomena pod strokovnim nadzorom Zavoda za varstvo kulturne dediščine – OE Celje. Stalna muzejska zbirka ohranja ljudsko stavbno dediščino subpanonskega tipa in kulturno izročilo ljudi, ki so živeli na območju južno od Donačke gore in Boča v času od 19. do sredine 20. stoletja. Uporabljena gradiva, razporeditev prostorov in notranja oprema nazorno prikazujejo funkcionalno in vsebinsko povezanost predstavljene arhitekture z načinom življenja kmečkih ljudi v preteklosti, z njihovim materialnim in duhovnim svetom.

Jedro muzeja tvorijo izvorni objekti in rekonstrukcije obrtniških in gospodarskih objektov, ki so jih postavili na izbrani lokaciji ob izhodu iz zgodovinskega trga Rogatec (oddaljen 7 km od Rogaške Slatine). Prestavitvi stanovanjske hiše so sledili gospodarsko poslopje štala, dvojni vezani kozolec toplar in svinjak štalunci, nato pa še rekonstrukcije – vodnjak štepoh na čapljo čebelnjak, viničarska hiša, brajde, kovačija in lodn, podeželska trgovina iz tridesetih let 20. stoletja.

V muzeju je poskrbljeno za organizirano vodenje, ob tem pa izvajajo zanimiv pedagoški program aktivnih etnoloških delavnic za mladino in odrasle, muzejske demonstracije in učne delavnice domačih obrti, kmečkih opravil in kulturnega izročila (pletenje iz ličja in šibja, ročno tkanje, kovaštvo, kamnoseštvo, kuhanje in lupljenje vrbovega šibja, velikonočne butare in košarice iz testa, božične šprudle, piščali iz lubja, peka kruha, hoja na hoduljah). Na tradicionalni etnografski prireditvi Likof na taberhi predzadnjo soboto v juliju prikažejo mlačev s cepci in na gepelj s kravjo vprego v avtentičnem okolju.

Dragi učenci dobrodošli v muzeju na prostem Rogatec!

Pred vami je učno – delovni list, ki vam bo pomagal pri odkrivanju zgodovine vsakdanjega življenja v 19. in prvi polovici 20. stoletja.

S pomočjo delovnega lista boš spoznal življenje svojih prednikov.

Naloge, ki te čakajo v nadaljevanju boš rešil s pomočjo opazovanja muzejskih eksponatov in s pozornim poslušanjem muzejskega vodiča, ki te bo popeljal skozi muzej. Pri vseh muzejskih eksponatih so zapisane njihove podrobnosti, zato lahko delovni list rešuješ tudi s pomočjo lastnega raziskovalnega dela.

Po tem, ko vas bo muzejski vodič v predvidenih 60 minutah popeljal skozi muzej, boste imeli na voljo še dodatnih 30 minut za izpopolnjevanje delovnega lista.

Za delo potrebuješ samo delujoče pisalo in obilo dobre volje.

VPRAŠANJA IN NALOGE

1. Kakšna arhitektura je predstavljena v muzeju na prostem Rogatec?

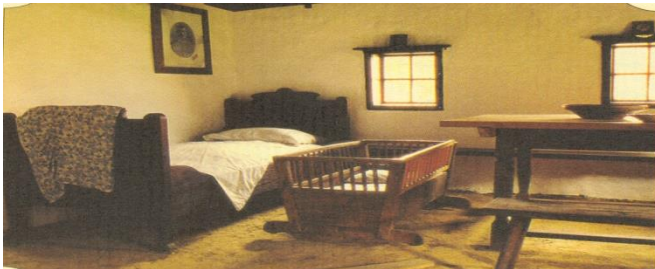
2. Iz kakšnega materiala so bile zgrajene panonske hiše?

3. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom:

Katerega leta je bila zgrajena Šmitova hiša (letnica je zapisana tudi na hiši)?

- a) 2000
- b) 1816
- c) 1916
- d) 1855

4. Zakaj so bile postelje v tistih časih tako majhne?

5. Kje so spali otroci?

6. V muzeju poišči predmet na spodnji sliki in ga opiši?

7. Zakaj so otroci pozimi spali v hlevu?

8. Zakaj dekleta za razliko od fantov niso smela spati na seniku?

9. Zakaj so otroke v tistih časih pogosto dali v rejo bogatejšim kmetom?

10. Zakaj niso bili telički v hlevu prosto spuščeni?

11. Kako so se razlikovala tla v hiši in hlevu, kakšna je bila prednost takšnih tal v hlevu?

12. Pojasni zakaj je bila takrat živina za kmeta tako pomembna?

13. Kako se imenuje objekt na spodnji sliki in čemu služi (pomagaš si lahko z opisom, ki ga najdeš znotraj tega objekta)?

14. Dopolni

Kmetija, ki si jo danes ogledujemo je imela tudi svoj dvojni vezani kozolec ali _____, ki predstavlja svojevrstno _____ posebnost, saj ga v najrazličnejših oblikah najdemo na celotnem slovenskem prostoru. Medtem, ko je v obmejnih predelih z _____, _____ in _____ precej redkejši oz. ga ponekod sploh ni. Zato lahko trdimo, da je kozolec v tehničnem smislu izum _____.

15. Dopolni:

Kmet je uporabljal kozolec zato, da je lahko spravil seno in ostale poljske izdelke »pod streho«, saj se le ti v _____ poletnih nočeh nebi mogli posušiti kar na prostem. Seno ali snope _____, so spravili med _____ zato, da je bilo klasje dovolj suho in pripravljeno za _____. Na gorenjskem prevladujejo _____ kozolci, tukaj pa je predstavljen vezni kozolec ali toplar, ki prevladuje na _____ in štajerskem.

16. Obkroži pravilen odgovor:

V čem, se dvojni vezni kozolec razlikuje od enojnega?

- a) Zgrajen je iz drugačnega materiala
- b) Je bolj prostoren
- c) Nima strehe

17. Naštej nekaj predmetov, ki jih lahko najdemo v kovačnici (pomagaj si z obiskom kovačnice)?

18. Obkroži pravilen dogovor:

Kakšno temperaturo je bilo potrebno doseči v ognjišču, zato da je lahko kovač učinkovito opravljal svojo delo?

- a) 1000 stopinj C
- b) 2000 stopinj C
- c) 500 stopinj C

19. Koliko je tehtalo nakovalo?

20. Pojasni pojem »Lodn«?

21. Kaj vse si lahko kupil v Lodnu?

22. Naštejte vsakdanjo prehrano tistega časa?

23. Kaj prikazuje spodnja slika, čemu je ta predmet služil (pomagaj si z opisom, ki ga najdeš pri tem predmetu)?

24. Kdo so bili Viničarji (poišči viničarsko hišo in si pomagaj z opisom, ki ga tam najdeš)?

REŠITVE

1. V Rogatcu je predstavljena srednje štajerska ljudska arhitektura subpanonskega tipa
2. Zgrajene so bile iz mešanice glin, krite pa s slamo.
3. 1816
4. Zato, ker so bili takrat ljudje nižje rasti.
5. Na peči, na klopi okoli peči v štiblcu, na seniku...
6. Raztegljiva postelja oz. »tobl«. »Tobl« je čez dan služil kot delovna miza, zvečer pa so pokrov sneli, izvlekli raztegljiv del in vanj položili slamnjačo »štrozok«, zaradi pomanjkanja prostora so ponekod v »toblu« morali spati celo štirje manjši otroci.
7. Ker je bilo tam zaradi živine toplo.
8. Za dekleta so se zelo bali, saj so jih hoteli obvarovati pred pohujšanjem in slabo družbo, kot so narekovala takratna družbena pravila. Zato, da so dekleta obdržali pod nadzorom, so mogla spati v »hiški« vse dokler se niso omožila.
9. Ker je bilo na revnih kmetijah prisotno stalno pomanjkanje hrane.
10. Zato, da niso popili preveč mleka, ki je bilo v tistih časih zelo dragoceno.
11. Tla v hiši so bila ilovnata, v hlevu pa lesena, to pa zato, da je kmet lažje počistil hlev.
12. Za kmeta je bila živina izrednega pomena, zato je bila za revno družino večja izguba, če je umrla krava kot pa če je umrl otrok. Življenje kmeta je bilo kruto, če ni imel živine ni mogel obdelati polja, ni bilo žita in ne hrane.
13. Kozolec, služi pa sušenju sena.
14. Kmetija, ki si jo danes ogledujemo je imela tudi svoj dvojni vezani kozolec ali toplar. Kozolec predstavlja svojevrstno slovensko posebnost, saj ga v najrazličnejših oblikah najdemo na celotnem slovenskem prostoru. Medtem, ko je v obmejnih predelih z Italijo, Avstrijo in Hrvaško precej redkejši oz. ga ponekod sploh ni. Zato lahko trdimo, da je kozolec v tehničnem smislu izum slovenskega kmeta.
15. Dopolni: Kmet je uporabljal kozolec zato, da je lahko spravil seno in ostale poljske izdelke »pod streho«, saj se le ti v vlažnih poletnih nočeh nebi mogli posušiti kar na prostem. Seno ali snope požetega žita, so spravili med rante zato, da je bilo klasje dovolj suho in pripravljeno za mlačev (mlatev). Na gorenjskem prevladujejo enojni kozolci, tukaj pa je predstavljen dvojni vezni kozolec ali toplar, ki prevladuje na dolenskem in štajerskem.
16. Je bolj prostoren

17. Meh, nakovalo, kladiva, klešča...

18. 1000 stopinj C

19. 120 kg.

20. Podeželska trgovina z mešanim blagom

21. V lodnu se je dobilo vse za vsakodnevne domače potrebe, od vžigalic, soli, sladkorja, moke, olja, kisa, petroleja, tekstila in pijač do poljedelskega orodja, emajlirane posode, železnine, deloma tudi obutve.

22. Žganci, fižol, repa, zelje, kaša, sadje...

23. Vodnjak – Štepih na čapljo, ki je služil črpanju vode.

24. Najemni delavci, ki so obdelovali vinograde, v zameno pa so lahko prebivali v viničarski hiši.

VIRI IN LITERATURA:

1. Fotografije:

Muzej na prostem Rogatec (uvodna slika) http://www.slotrips.si/sis-mapa/skupina_doc/slo/galerija/1336852703_9805_panorama2.jpg (uporabljeno 29. 5. 2017)

Raziskovalec (druga slika) http://www.gettyimages.com/detail/illustration/researcher-royalty-free-illustration/165967109?esource=SEO_GIS_CDN_Redirect (uporabljeno 29. 5. 2017)

Otrok s konjem obdeluje zemljo (tretja slika) http://www.learnnc.org/lp/media/uploads/2009/09/plowing_600.jpg (uporabljeno 29. 5. 2017)

Notranjost Šmitove hiše (slika pod vprašanjem 4) <https://www.rogatec.si/project/stanovanjska-hisa-smitova-hisa/> (uporabljeno 29. 5. 2017)

Tobl – zložljiva miza/postelja (slika pod vprašanjem 6) https://s8.mojalbum.com/15190058_15190099_15190296/vas-bojtina-ferdinadova-domacija-muzej/tobl-miza-postelja_z.jpg (uporabljeno 29. 5. 2017)

Kozolec (slika pod vprašanjem 13) <https://www.rogatec.si/project/kozolec/> (uporabljeno 29. 5. 2017)

Notranjost kovačnice (slika pod vprašanjem 17) <https://www.rogatec.si/project/kovacnica/> (uporabljeno 29. 5. 2017)

Lodn - trgovina (slika pod vprašanjem 21) <https://www.rogatec.si/project/lodn-trgovina-na-drobno/> (uporabljeno 29. 5. 2017)

Vodnjak – Štepih na čapljo (slika pod vprašanjem 23) <https://www.rogatec.si/project/vodnjak-stepih-na-capljo/> (uporabljeno 29. 5. 2017)

Logotip muzeja na prostem Rogatec (zadnja slika) <http://www.burger.si/MuzejiInGalerije/MuzejNaProstemRogatec/LogoUvod.GIF> (uporabljeno 29. 5. 2017)

2. Ostali viri:

Predstavitev in podatki o muzeju,

<https://www.rogatec.si/muzej-na-prostem-rogatec/>, (uporabljeno 29. 5. 2017)

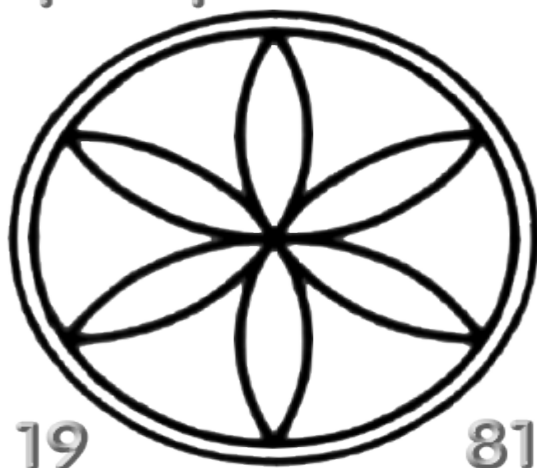
<https://www.rogatec.si/project/muzej-na-prostem-rogatec/> (uporabljeno 29. 5. 2017)

<https://www.rogatec.si/muzej-na-prostem-rogatec/objekti-2/> (uporabljeno 29. 5. 2017)

<https://www.rogatec.si/muzej-na-prostem-rogatec/informacije/> (uporabljeno 29. 5. 2017)

Zahvala izr. prof. Danijeli Trškan za obilo posredovanega znanja.

Muzej na prostem Rogatec

Muzej na prostem Rogatec

Ptujska cesta 23

3252 Rogatec

Tel.: +386 3 81 86 200

e-pošta: muzej@rogatec.si

Spletna stran: <https://www.rogatec.si/muzej-na-prostem-rogatec/>

Odpiralni čas

Muzej je odprt od 1. aprila do 31. oktobra med 10. in 18. uro, vse dneve razen ponedeljka. V zimskem času od novembra do marca vsako soboto med 10. in 16. uro. Za skupine je možen ogled tudi izven odpiralnega časa.

VSAKDANJE ŽIVLJENJE V 19. IN PRVI POLOVICI 20. STOLETJA

Avtor: Aleksander Stojnšek

Oblikovalec: Aleksander Stojnšek

Mentor: Danijela Trškan

Rogaška Slatina 2017

DELOVNI LISTI ZA ARHIV

ZGODOVINSKI ARHIV V CELJU

DELO V ARHIVU

Začetki sistematičnega zbiranja arhivskega gradiva na območju Zgodovinskega arhiva Celje segajo v začetke 19. stoletja. S sistematičnim zbiranjem arhivskega gradiva je na Celjskem začel leta 1906 ustanovljen arhiv Štajerskega namestništva. Med drugo svetovno vojno in prvih letih po njej je bilo mnogo arhivskega gradiva izgubljenega. Po II. svetovni vojni je arhivsko gradivo (predvsem zemljiške knjige) zbiral Okrožni zbirni center.

Zgodovinski arhiv v Celju je bil ustanovljen kot samostojna enota s sklepom Občinskega ljudskega odbora z dne 13.12.1956, uradno pa je začel delovati 10.4.1957 s sklepom Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije. Leta 1966 se je Zgodovinski arhiv Celje organiziral kot medobčinski arhiv in s tem razširil območje svojega delovanja na 11 občin 1965. leta ukinjenega okraja Celje.

Danes obsega območje naslednjih upravnih enot: Brežice, Celje, Hrastnik, Krško, Laško, Mozirje, Sevnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Trbovlje, Velenje, Zagorje in Žalec. Gledano na število prebivalstva celotne Slovenije to ustreza skoraj 20%.

Danes je v arhivu zaposlenih 18 delavcev, od tega 8 arhivistov z visoko izobrazbo, magisterijem in doktoratom.

Dragi učenci dobrodošli v Zgodovinskem arhivu Celje!

Pred vami je učno – delovni list, ki vam bo pomagal pri spoznavanju dela arhiva v celju.

Delovni list boš začel reševati za tem, ko nam vodič predstavi delo v arhivu, zato ga pozorno poslušaj, saj boš moral to kar boš slišal znati za uspešno reševanje delovnega lista.

S pomočjo delovnega lista boš spoznal delovanje ne le celjskega pač pa tudi ostalih slovenskih arhivov.

Za izpolnjevanje delovnega lista imaš na voljo 30 minut časa (čas začne teči, ko vodič konča svojo predstavitev arhiva).

Za delo potrebuješ samo delujoče pisalo in obilo dobre volje.

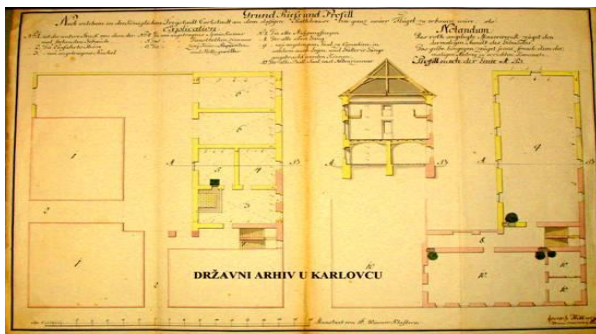
VPRAŠANJA IN NALOGE

1. Naštejte vse arhive, ki delujejo v Sloveniji?
2. Kako se imenuje veda, ki se ukvarja z varovanjem arhivskega gradiva?
3. Poznamo več vrst arhivskega gradiva, pri vsaki sliki zapiši za kakšen tip arhivskega gradiva gre.

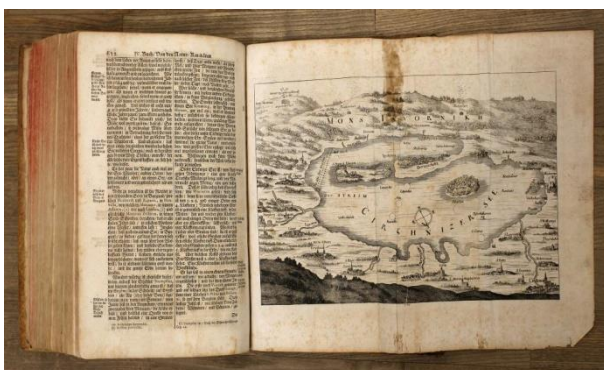
a)

b)

c)

d)

e)

4. Obkroži pravilen odgovor:

Kako se imenujejo zaposleni v arhivu?

- a) arhivisti
- b) arhivatorji
- c) vodiči

5. Kaj je Arhiv?

6. Obkroži pravilen odgovor:

V čem hranimo arhivsko gradivo?

- a) v arhivskih omarah
- b) v arhivskih škatlah
- c) v arhivskem računalniku

7. Dopolni:

Pečat je znak kake organizacije ali posameznika, uporablja se za določanje _____ ali _____ listin, pisem in drugih dokumentov. Praviloma pečat sestoji iz _____, v katerega, ko je še _____ in mehak, odtisnemo znak s _____, ki ga izdelata _____ . Pečat se na ta način prilepi na površino papirja in s tem zagotavlja, da vsebina pošiljke ni bila _____, za kar pa seveda pečat ne sme biti prelomljen.

8. Kaj je urbar?

9. Obkroži pravilen odgovor:

Kaj v današnji časih opravlja vlogo, ki jo je včasih imel urbar?

- a) zemljiška knjiga
- b) kataster
- c) arhiv

10. Poimenuj oba tipa oz. vrsto papirja, ki ju vidiš na sliki:

a)

b)

11. Kako se imenuje prostor v katerem popravljajo arhivsko gradivo?

12. Kakšni pogoji so primerni za shranjevanje arhivskega gradiva?

13. Napiši kratko pismo prijatelju o čemerkoli, pri tem pa skušaj čim bolj posnemati eno izmed pisav, ki jih vidiš na spodnji sliki, izbira je tvoja, pa veselo na delo.

REŠITVE

1. Arhiv v Celju, Ljubljani, Ptuju, Mariboru, Kopru in Novi Gorici.
2. Arhivistika.
3. a) Pisano, b) Risano, c) Tiskano, d) Fotografirano, e) Filmano
4. Arhivisti
5. Ustanova, ki zbira, hrani in daje v uporabo arhivsko gradivo.
6. V arhivskih škatlah
7. Pečat je znak kake organizacije ali posameznika, uporablja se za določanje verodostojnosti ali tajnosti listin, pisem in drugih dokumentov. Praviloma pečat sestoji iz voska, v katerega, ko je še stopljen in mehak, odtisnemo znak s pečatnikom, ki ga izdelava graver. Pečat se na ta način prilepi na površino papirja in s tem zagotavlja, da vsebina pošiljke ni bila odprta, za kar pa seveda pečat ne sme biti prelomljen.
8. Urbar je v osnovi popis zemljiške posesti ter z njo povezanih dohodkov in pravic.
9. kataster
10. a) Pergament, b) Papirus
11. Knjigoveznica.
12. Temperatura se mora gibati med 10 in 18 stopin C, vlaga mora biti ravno primerna, če je prevlažno papir splesni, če je presuho, pa razpade, gradivo pa poleg tega ne sme biti podvrženo sončni svetlobi, kar pomeni, da mora biti v čimbolj temnem prostoru.

VIRI IN LITERATURA:

1. Fotografije:

Zgodovinski arhiv v Celju (uvodna slika) <http://www.zac.si/wp-content/uploads/2012/01/zac-zgradba.png> (uporabljeno 27. 5. 2017)

Shranjeno gradivo v zgodovinskem arhivu Celje (druga slika) http://www.radioantena.si/img/Gallery/Photo/ar_8df3ef88-3044-477e-bd70-645758c23665.jpg (uporabljeno 27. 5. 2017)

Knjige v arhivu (tretja slika) <http://www.delo.si/assets/media/picture/20120607/arhiv.jpg?rev=1> (uporabljeno 27. 5. 2017)

Pisalo, ki so ga uporabljali v preteklosti (četrti slika) http://www.trendset.si/uploads/5/5/1/6/5516512/6507043_orig.jpg (uporabljeno 27. 5. 2017)

Pisano arhivsko gradivo (slika pod vprašanjem 3. a) <http://www.rumenestrani.si/galleries/pokrajinski-arhiv-koper/2048/0/0/pokrajinskiarhivkoper06-rumenestrani-si.jpg> (uporabljeno 27. 5. 2017)

Risano arhivsko gradivo (slika pod vprašanjem 3. b) <http://www.da-ka.hr/wp-content/uploads/2013/05/image0021.jpg> (uporabljeno 27. 5. 2017)

Tiskano arhivsko gradivo (slika pod vprašanjem 3. c) http://giam.zrc-sazu.si/sites/default/files/slika_5c.jpg (uporabljeno 27. 5. 2017)

Fotografirano arhivsko gradivo (slika pod vprašanjem 3. d) <https://nacenace.files.wordpress.com/2010/05/07-1.jpg?w=561&h=900> (uporabljeno 27. 5. 2017)

Filmano arhivsko gradivo (slika pod vprašanjem 3. e) http://www.arhiv.gov.si/fileadmin/arhiv.gov.si/pageuploads/SFA/SFA_II.jpg (uporabljeno 27. 5. 2017)

Urbar (slika pod vprašanjem 8) [https://sl.wikipedia.org/wiki/Urbar#/media/File:Urbarialni_zapis_v_belope%C5%A1kem_urbanju_iz_leta_1498_za_naselje_Jesenice_\(Arhiv_Republike_Slovenije,_SI_AS_1,_%C5%A1k.117,_I-67,_Lit._W-I,_10,_fol._3\).jpg](https://sl.wikipedia.org/wiki/Urbar#/media/File:Urbarialni_zapis_v_belope%C5%A1kem_urbanju_iz_leta_1498_za_naselje_Jesenice_(Arhiv_Republike_Slovenije,_SI_AS_1,_%C5%A1k.117,_I-67,_Lit._W-I,_10,_fol._3).jpg) (uporabljeno 27. 5. 2017)

Pergament (slika pod vprašanjem 10. a) <http://images.photowall.com/products/46619/pergament-map.jpg?h=650&q=90&> (uporabljeno 27. 5. 2017)

Papirus (slika pod vprašanjem 10. b) <http://akropola.org/wp-content/uploads/2016/08/Papirus-Ani-05.jpg> (uporabljeno 27. 5. 2017)

Logotip zgodovinskega arhiva Celje (zadnja slika) http://www.celje.si/sites/default/files/styles/photo_gallery/public/cards_gallery/logo_arhiva_oblikovanje_triartes-domjan_2006_napis.jpg?itok=YINo0dyR (uporabljeno 27. 5. 2017)

2. Ostali viri:

Predstavitev in podatki o arhivu,

<https://www.zac.si/> (uporabljeno 27. 5. 2017)

<https://www.zac.si/o-arhivu/zgodovina/> (uporabljeno 27. 5. 2017)

<https://www.zac.si/o-arhivu/vizitka/> (uporabljeno 27. 5. 2017)

<https://www.zac.si/izobrazevanje/delavnice/> (uporabljeno 27. 5. 2017)

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Pe%C4%8Dat> (uporabljeno 27. 5. 2017)

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Urbar> (uporabljeno 27. 5. 2017)

Zahvala izr. prof. Danijeli Trškan za obilo posredovanega znanja.

Zgodovinski arhiv Celje

ZGODOVINSKI ARHIV CELJE, Teharska cesta 1, 3000 Celje

Število zaposlenih: 18

Telefon: +386 (0)3 42 87 640

Faks: +386 (0)3 42 87 660

E-pošta: info@zac.si

Splet: www.zac.si

Poslovni čas:

ponedeljek - petek: od 8. do 14. ure

dan pred praznikom: od 8. do 13. ure

DELO V ARHIVU

Avtor: Aleksander Stojnšek

Oblikovalec: Aleksander Stojnšek

Mentor: Danijela Trškan

Rogaška Slatina 2017

DRUGI DEL

PRVA NALOGA NA PORTRET

WAFFEN SS VOJAK – OTTO FUNK

Fotografija prikazuje 18 letnega nemškega vojaka Otta Funka, ki je služil v nemških elitnih oboroženih enotah imenovanih Waffen SS. Otto Funk se je boril v 12. SS tankovski diviziji Hitlerjugend, ki je bila sestavljena iz fantov hitlerjeve mladine, starih med 16 in 18 let. Kljub temu, da je šlo v večini še za neodrasle fante so si ti kmalu pridobili sloves ene izmed najboljših nemških divizij vseh časov, zaradi svoje fanatičnosti pa je divizija zagrešila tudi številne zločine, divizija je v naslednjih 3 mesecih v bojih izgubila več kot 70% vojakov.

Zgornja slika, ki je bila posneta v Normandiji 9. junija 1944, prikazuje Otta Funka in njegovo enoto tik pred spopadom z zavezniškimi silami, Funku je uspelo v teh spopadih z svojim mitraljezom uničiti britanski tank.

Funk je bil ranjen v spopadih 26. junija 1944, kljub temu pa se je boril naprej vse do konca vojne 8. maja 1945, ko se je predal Američanom. Umrli pa je 11. septembra 2011.

Vprašanja:

Kdo naj bi bil na sliki?

Koliko naj bi bil star vojak na sliki?

Kaj visi okoli njegovega vratu?

Kaj sporoča njegov izraz na obrazu?

Kaj naj bi simbolizirala slika?

Avtentične naloge:

Učenci se postavijo v vlogo vojaka na sliki in napišejo kratko pismo.

Učenci doma poiščejo stare slike, ki prikazujejo njihove stare starše v vojski. Potem pa ugotavljajo kdo je na fotografijah in kdaj ter kje so bile fotografije posnete.

Viri:

Slika: <https://i2.wp.com/www.militaer-wissen.de/wp-content/uploads/2016/02/390580.jpg> (dostop 30. 5. 2017)

Podatki o sliki: <https://www.pinterest.com/pin/494199759090942128/> (dostop 30. 5. 2017)

<https://argunners.com/normandy-then-now-otto-funk-and-his-unit/> (dostop 30. 5. 2017)

Odgovori:

Kdo naj bi bil na sliki?

Nemški vojak, ki je služil v elitnih nemških oboroženih enotah imenovanih Waffen SS

Koliko naj bi bil star vojak na sliki?

Med 16 in 20 let.

Kaj visi okoli njegovega vratu?

Pas z nabojniki za mitraljez.

Kaj sporoča njegov izraz na obrazu?

Utrujenost, strah, obup.

Kaj naj bi simbolizirala slika?

Nesmiselnost vojne.

DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR

Štab

IV. operativne zone JA in PO Slovenije

Položaj, dne 9. V. 1945.

Razglas

Vsemu civilnemu prebivalstvu Spodnje Stajerske, Slovenske Koroške in Gorenjske na levem bregu Save razglašajo štab IV. operativne zone v zvezi s kapitulacijo vseh sil okupatorskih vojska na našem ozemlju sledeče:

Obstojajo možnosti, da so se kakšni ostanki okupatorskih vojska protipostavno in svojevoljno podali ali na svoje domove, ali hočejo s pomočjo orožja priti v sektorje, kjer jim kapitulacija bolj prija. Ker jim naša vojska popolnoma onemogočuje kretanje po prometnih zvezah, bodo hoteli poiskati skrivne poti.

Iz zgoraj navedenega položaja podvzemamo vse mere strogosti in sicer:

Vsako kretanje tujerodnih vojsk in manjših grup je treba javiti najbližji komandi mesta. S tem se bo civilno prebivalstvo ognilo morebitnih nasilnosti in nesreč.

Smrt fašizmu - svobodo narodu!

Politkomisar - Podpolkovnik:

Matevž Hace l. r.

Načelnik staba - major:

Peter Brajović l. r.

RAZGLAS OB NEMŠKI KAPITULACIJI

Štab četrte operativne cone jugoslovanske armade, obvešča civilno prebivalstvo Spodnje Štajerske, Slovenske Koroške in Gorenjske o kapitulaciji Nemčije. Štab prebivalstvo tudi obvešča, da obstaja možnost, da se nekateri oboroženi ostanki okupatorjeve vojske, kljub brezpogojni nemški kapitulaciji še naprej pomikajo proti severu/Avstriji, saj se želijo predati zahodnim zaveznikom. Ker je jugoslovanska vojska blokirala vse glavne prometnice, obstaja možnost, da se okupatorjevi vojaki umikajo po manj poseljenih predelih. Zato mora civilno prebivalstvo vse takšne premike, v kolikor jih seveda zasledi, takoj javiti najbližji komandi jugoslovanske armade. S tem se bo civilno prebivalstvo tudi izognilo možnemu nasilju.

Vprašanja:

O čem govori besedilo?

Zakaj je to besedilo nastalo?

Za koga je bilo napisano?

Kje in kdaj je bilo izdano?

Opiši zgodovinsko ozadje?

Avtentične naloge:

1. Učenci napišejo svojo verzijo razglasa, ki se nananaša na katerokoli temo v obdobju druge svetovne vojne na naših tleh.
2. Učenci za domačo nalogo izdelajo plakat na katerem predstavijo dogodke, ki so povezani z vsebino besedila v razglasu.

Viri:

Slika: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/96/2a/84/962a847b9633508926d40aed254d4dfa.jpg> (dostop 30. 5. 2017)

Rešitve:

O čem govori besedilo?

O nemški kapitulaciji in opozarjanju prebivalstva na pomikanje oboroženih delov okupatorjeve vojske proti severu/Avstriji.

Zakaj je to besedilo nastalo?

Zato, da bi se preprečil umik delov okupatorjeve vojske.

Za koga je bilo napisano?

Za civilno prebivalstvo na Spodnjem Štajerskem, Slovenskem Koroškem in Gorenjskem.

Kje in kdaj je bilo izdano?

V štabu četrte operativne cone jugoslovanske armade, 9. maja 1945.

Opiši zgodovinsko ozadje?

Konec druge svetovne vojne, okupator in njegovi sodelavci ne želijo pasti v partizanske roke, želijo se predati zahodnim zaveznikom, zato se kljub uradnemu koncu vojne še vedno borijo in pomikajo proti severu/Avstriji.

TRETJA NALOGA NA ZGRADBO/SPOMENIK

SPOMENIK PADLIM V NOB

Spomenik stoji na evropski ploščadi v Rogaški Slatini. Gre za obelisk z bogato plastiko, ki je bil postavljen leta 1952. Njegov avtor je arhitekt Vinko Glanz. Reliefna plastika je delo kiparja Borisa Kalina, v kamen so vklesani verzi pesnika Iga Grudna.

Vprašanja?

Komu je spomenik namenjen?

Kdaj je bil spomenik zgrajen?

Kdo je njegov avtor?

Avtentične naloge:

1. Na pokopališčih učenci fotografirajo nagrobne spomenike, izpišejo podatke ter ugotovijo npr. številčnost družin, povprečne starosti smrti in vrste poklicev v preteklosti.
2. Učenci v domačem kraju izberejo različne spomenike in jih predstavijo v obliki zloženke:

Viri:

Slika:

http://kraj.eu/PICTURES/korosko_savinjska/rogaska_slatina_z_okolico/rogaska_slatina/zdraviliski_trg/spomenik_padlim_v_nob/DSC_4283_grand_hotel_rogaska_spomenik_padlim_v_nob_big.jpg (dostop 30. 5. 2017)

Podatki o kipu: http://www.rogaska-tourism.com/si/544/Znamenitosti_v_zdraviliskem_jedru.aspx (dostop 30. 5. 2017)

Avtentične naloge: Trškan, Danijela. Lokalna zgodovina – učenje z odkrivanjem, str. 165-168.

Odgovori:

Komu je spomenik namenjen?

Padlim v NOB

Kdaj je bil spomenik zgrajen?

1952

Kdo je njegov avtor?

Vinko Glanz in Boris Kalin.

TRETJI DEL

PRVA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ: Naloga št. 1.

Poiščite fotografijo, umetniško sliko ali razglednico, ki predstavlja domači kraj, in jo nalepite.

DER SAUERBRUNNEN VON ROHITSCH

Leipzig & Engl. Kunst-Anstalt

Avtor:	L. Mayer, A. H. Payne
Leto nastanka:	1838
Naslov:	DER SAUERBRUNNEN VON ROHITSCH – vodnjak kisle vode v Rogaški Slatini

Ime domačega kraja:	Rogaška Slatina
Število prebivalcev:	5000
Nadmorska višina:	223,6 m

Viri:

Fotografija: Rogaška Slatina nekoč: <https://plus.google.com/117251136937766412578>

Podatki: Wikipedia

DRUGA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ: Naloga št. 24.

Poiščite predmet, ki so ga uporabljali vaši stari starši.

Zato, da bi razumeli pomen in uporabo tega predmeta, bi morali stare starše vprašati, kako je potekalo delo s tem predmetom.

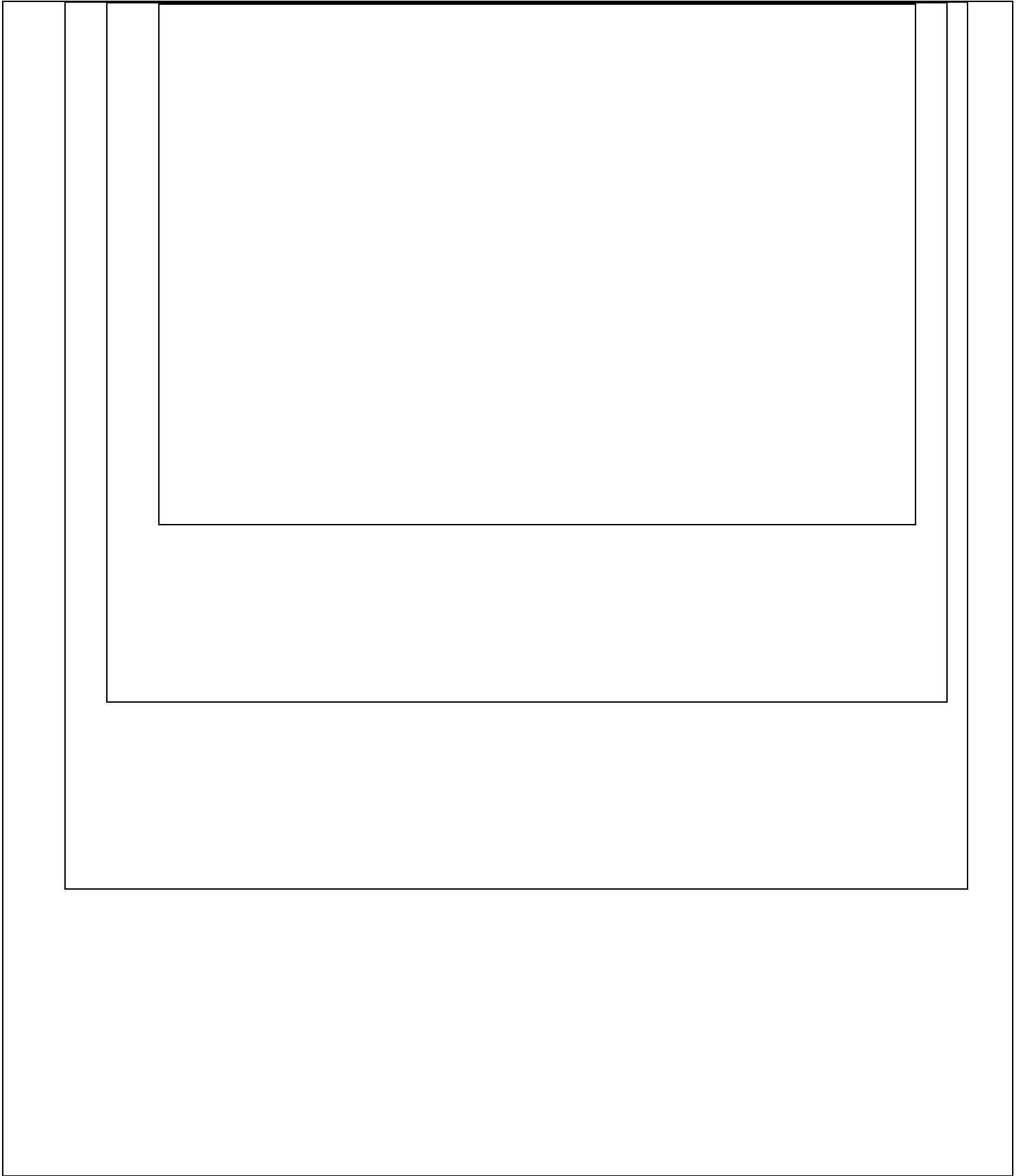
Ta predmet nam ne pove kdaj je bil izdelan, kje je bil izdelan in kdo ga je izdelal.

Na podlagi tega predmeta lahko ugotovimo, da je bilo življenje v preteklosti naporno in skromno.

Ta predmet nam pove, da so bili ljudje v preteklosti dovolj iznajdljivi, da so si z različnimi pripomočkami, olajšali vsakdanje delo.

MLATILNICA ZA ŽITO - VEJAČA

ZAKLJUČNI DEL

Kriteriji za projektno nalogo:	Zadovoljivo (0 točk)	Dobro (0,5 točke)	Zelo dobro (1 točke)	Število točk
Računalniško oblikovanje projektne naloge	Oblikovanje projektne naloge je neuskklajeno.	Oblikovanje projektne naloge je ustrezno glede na obrazec, vendar ni dodatnega oblikovanja.	Oblikovanje projektne naloge je zelo ustrezno, delovni listi so profesionalno izdelani, celotna naloga je dodatno računalniško oblikovana.	0, 5
Raznolikost nalog oz. vprašanj	Nalog oz. vprašanj je malo, so vsebinsko ustrezna, vendar enaka.	Naloge oz. vprašanja so manj raznolika, a vsebinsko ustrezna.	Naloge oz. vprašanja so vsebinsko ustrezna in zelo raznolika.	1
Odgovori oz. predvidene rešitve delovnih listov	Odgovori niso podani ali pa na več vprašanj manjkajo odgovori.	Ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja, vendar pa manjkajo predvideni odgovori tudi za odprte naloge.	Zelo ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja. Predvideni odgovori so podani tudi za odprte naloge.	1
Zahteve projektne naloge	Ni izpolnjenih več zahtev projektne naloge.	Izpolnjene so skoraj vse zahteve projektne naloge.	Izpolnjene so vse zahteve projektne naloge.	0, 5
Navedba virov in literature	Navedba uporabljene literature in virov je pomanjkljiva ali je ni.	Ponekod manjka navedba uporabljene literature in virov.	Vse naloge imajo navedbo uporabljene literature in virov.	1

Opisna ocena projektne naloge.	Z nalogo sem zadovoljen, sam bi si dal oceno osem.
---------------------------------------	--

POROČILO

1. UVODNI DEL

1.1 ZGODOVINSKI ARHIV CELJE

Zgodovinski arhiv v Celju sem si izbral zato, ker je bil to sploh moj prvi in hkrati tudi edini arhiv, ki sem ga do zdaj obiskal, seveda pa nameravam v prihodnje obiskati še druge arhive po Sloveniji, ki se nahajajo v Ljubljani, Novi Gorici, Mariboru, Kopru in na Ptuju. Arhiv v Celju bi bil tudi sicer moja prva izbira, saj mi je od vseh arhivov v Sloveniji, ravno celjski najbližje (45 minut z avtomobilom). Tudi samo mesto Celje mi je zelo dobro poznano, saj sem v Celju obiskoval srednjo šolo, zato mi je celjski arhiv kar nekoliko »domač«.

1.2 MUZEJ NA PROSTEM ROGATEC

Muzej na prostem Rogatec sem si izbral zato, ker je ta muzej oddaljen le nekaj kilometrov od mojega doma. Muzej sem prvič obiskal z šolo v četrtem razredu osnovne šole, drugič pa Novembra 2016. Sicer pa je muzej na prostem v Rogatcu manjši muzej, ki je namenjen predvsem učencem zato, da lahko obudijo spomine na vsakdanje življenje v 19. in prvi polovici 20. stoletja. Ta tematika se mi zdi zelo zanimiva in primerna za pedagoško delo z učenci, zato sem tudi izbral ta muzej.

1.3 UČNA POT PO ROGAŠKI SLATINI

Izbral sem si učno pot po Rogaški Slatini, prihajam namreč iz okolice Rogaške Slatine (od centra sem oddaljen 5 km). Tudi osnovno šolo sem obiskoval v Rogaški Slatini, še vedno pa sem vsaj enkrat tedensko v Rogaški Slatini, zato jo seveda poznam do potankosti. Rogaška Slatina je še posebej znana po svoji naravni mineralni vodi Donat Mg in zelo bogati zgodovini, zato seveda ni presenetljivo, da je zelo obljudena s turisti. V poletnih mesecih je v mestu verjetno več turistov kot pa domačinov. Turisti (večina jih je iz Rusije) prihajajo predvsem zaradi zdravilišč, vsekakor pa jih prevzamejo tudi kulturno – zgodovinske znamenitosti kraja, ki jih je na pretek. Zato je Rogaška Slatina zelo primerna za učno – zgodovinsko pot.

1.4 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI KRANJSKA GORA

Izbral sem CŠOD Kranjska Gora, saj sem v šestem razredu osnovne šole, za pet dni obiskal CŠOD Kranjska Gora. Teh pet dni je name naredilo zelo velik vtis, poleg tega me že od nekdaj privlači visokogorsko okolje v katerem se nahaja CŠOD Kranjska Gora.

2. GLAVNI DEL

2.1 ZGODOVINSKI ARHIV CELJE

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Dva skladišča v katerih hranijo arhivsko gradivo, sta dovolj prostorna za večje skupine učencev, zato si ju lahko učenci brez težav ogledajo. Prostori v arhivu so bili pred kratkim tudi obnovljeni. Arhiv ima sicer tri prostore, ki so še posebej primerni za pedagoške dejavnosti: knjigovelnica, galerija in sejna soba. Knjigovelnica sicer ne spada med obnovljene dele arhiva, saj je bolj namenjena popravilu arhivskega gradiva kot pa pedagoškim dejavnostim. Res pa je, da ravno zaradi svojega videza daje precej bolj pristen vtis o delu, ki se v knjigovelnici že desetletja izvaja. Galerija je namenjena razstavam, ki jih pripravijo v arhivu, razstave se menjajo na vsakih nekaj mesecev. Je pa galerija po mojem mnenju sorazmerno majhna, sicer je dovolj velika za razred z približno 20 učenci, za večje razrede pa zna biti kar malo tesna. Sejna soba pa je dovolj prostorna in tudi zelo dobro opremljena z IKT ter kot taka primerna za raznorazne pedagoške dejavnosti.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI ARHIVA

Celjski arhiv je zelo dejaven na področju pedagoških dejavnosti, saj organizira različne učne ure tako za osnovno šolce, kot za srednje šolce, osnovnošolskim skupinam sta na izbiro dve različni učni temi, srednješolske skupine pa imajo na voljo kar osem različnih učnih tem.¹

Za izvedbo vsaj dela pedagoške dejavnosti je zelo primerna sejna soba, v kateri je mogoče izvajati raznorazne delavnice, kot na primer pisanje raznoraznih besedil. Učenci poskušajo pri tem čim bolj posnemati slog pisave, ki je bil nekoč v uporabi, pomagajo pa si s posebnimi peresi, ki so jih uporabljali stoletja nazaj. Ko učenci napišejo svoje »starodavno« pismo, ga lahko v knjigovelnici opremijo s pristnim pečatom, ki ga sami izdelajo. Zgoraj navedene pedagoške dejavnosti so bile ob mojem obisku odlično izvedene in so zelo primerne tako za osnovno šolce kot za srednje šolce.

---

¹ Zgodovinski arhiv Celje, vir: <https://www.zac.si/izobrazevanje/delavnice/> (dostop: 27. 5. 2017).

Ob našem obisku je arhiv tudi pripravil razstavo: *Dekade: osemdeseta*, ki je bila predstavljena v Galeriji, kjer muzej pripravlja svoje razstave, razstava je bila zanimiva in poučna in bi gotovo pritegnila učence.

2.1.3 UPORABNOST ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Arhiv je zelo dobro založen z arhivskim gradivom, seveda vso gradivo ni primerno za šolske dejavnosti, zato v arhivu izberejo gradivo, ki bi učence čimbolj pritegnilo. Tudi ob našem obisku smo videli nekaj takšnega gradiva, gre predvsem za gradivo, ki opisuje vsakdanje življenje. Za učence je še posebej primerno gradivo, ki se navezuje na šolanje otrok skozi čas/zgodovino, saj lahko učenci s pomočjo takšnega gradiva potegnejo vzporednice in razlike med šolanje in življenjem otrok včasih in danes.

2.2 MUZEJ NA PROSTEM ROGATEC

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Ker gre za muzej na prostem, na obisk vplivajo tudi vremenske razmere, zato je muzej od novembra do marca odprt le ob sobotah, med aprilom in oktobrom pa je muzej odprt tudi čez teden. Vsekakor je muzej zelo primeren za obisk v lepem vremenu, v primeru slabega vremena pa je treba poskrbeti za nepremočljivo obutev (verjetno vsi učenci nimajo te obutve, kar bi v dežju znalo predstavljati težavo) in dežnike. Večino objektov v muzeju si je moč ogledati od zunaj in znotraj, vendar so prostori znotraj objektov majhni, zato morajo učenci v le te postopoma vstopati in izstopati. Potrebna pa je tudi dodatna previdnost, saj so muzejski eksponati prosto razstavljeni, recimo razna orodja v kovačnici, zato je potrebno še posebej paziti na varnost učencev in eksponatov. Ob dobri organizaciji so muzejski prostori zelo primerni za raznorazne pedagoške dejavnosti.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI V MUZEJU

V muzeju na prostem Rogatec, imajo zanimiv pedagoški program aktivnih etnoloških delavnic za mladino in odrasle. Tukaj lahko vidimo muzejske demonstracije in učne delavnice domačih obrti, kmečkih opravil in kulturnega izročila. V muzeju lahko opazujemo in tudi sodelujemo pri pletenju iz ličja in šibja, ročnem tkanju, kovaštvu, kamnoseštvu, kuhanju, lupljenju vrbovega šibja, izdelovanju velikonočne butare in košarice iz testa, pečemo lahko

božične šprudle in kruh (žulike), izdelujemo piščali iz lubja, ogledamo si lahko hojo na hoduljah in se tudi sami poskusimo v tej spretnosti. Seveda pa je nemogoče v uri ali dveh preizkusiti več dejavnosti, zato se za obisk muzeja in sodelovanje v različnih pedagoških delavnicah priporoča cel šolski dan (4 – 5 ur). Muzej daje zelo velik poudarek raznim pedagoškim dejavnostim, glavne ciljne skupine muzeja pa so ravno šolske skupine, zato je muzej na prostem Rogatec, gotovo med najbolj primernimi muzeji za razne pedagoške dejavnosti v Sloveniji, navsezadnje gre tudi za največji muzej na prostem v Sloveniji.²

2.1.3 UPORABNOST MUZEJSKIH EKSPONATOV ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

V muzeju na prostem Rogatec lahko najdemo naslednje eksponate:

Viničarska hiša: Poudarimo lahko pomen vinogradov in vina v 19. in 20. stoletju.

Čebelnjak: Poudarimo lahko zakaj vse se je uporabljal med.

Gospodarsko poslopje: Pogovorimo se o namenu gospodarskega poslopja.

Kovačnica: Učence lahko vprašamo čemu je služilo različno orodje, ki se nahaja v kovačnici.

Kozolec: Učence lahko vprašamo čemu je služil kozolec.

Lodn (trgovina na drobno): Pogovarjamo se lahko o tem kaj vse si lahko kupil v Lodnu.

Poljsko stranišče: Učence lahko vprašamo čemu je služilo.

Stanovanjska hiša: Pogovarjamo se o tem kako so se skozi čas spremenili bivalni prostori.

Svinjak: Pogovarjamo se lahko o pomenu prašičev in mesa v takratni prehrani ljudi.

Vodnjak: Vprašamo čemu je služil in kako je deloval.³

Učenci si lahko vse eksponate z izjemo čebelnjaka in vodnjaka ogledajo od zunaj in znotraj. V Lodnu pa lahko kupijo tudi kaj sladkega (bombone in podobno hranijo v velikih steklenih loncih/posodah, ki so jih uporabljali v 19. in v prvi polovici 20. stoletja, zato daje Lodn pristen vtis.

---

² Muzej na prostem Rogatec – Rogatec, vir: <https://www.rogatec.si/project/muzej-na-prostem-rogatec/> (dostop: 28. 5. 2017).

³ Muzej na prostem Rogatec – Rogatec, vir: <https://www.rogatec.si/muzej-na-prostem-rogatec/objekti-2/> (dostop: 28. 5. 2017).

2.2 UČNA POT PO ROGAŠKI SLATINI

2.4.1 KRATEK OPIS PREDLAGANE UČNE POTI

Pot bi začeli pri Gozdnem vrelec, ki je eden izmed najstarejših vrelcev Rogaške Slatine in je bil opisan že v prvi reklamni knjižici Zdravilišča, leta 1883. Nato bi se napotili do Ivanovega vreleca, ki je še danes ohranjen in živ (delujoč). Čas njegovega zajetja ni znan, v literaturi pa je omenjen že leta 1821. Poimenovan je bil po nadvojvodi Janezu Habsburškemu, stalnemu gostu in pokrovitelju Zdravilišča v 1. pol. 19. stol. Ogleдали bi si tudi spomenik padlim v NOB 1941 – 1945. Gre za obelisk, ki je bil postavljen leta 1952. Nato bi obiskali Kidričev spomenik, gre za portret skulpture Borisa Kidriča (1912 – 1953), domačina, organizatorja Osvobodilne fronte, predsednika prve slovenske vlade in visokega političnega funkcionarja socialistične Jugoslavije. Pot nas bi vodila do Zdraviliškega doma (danes Grand hotel Rogaška). Prvi zdraviliški dom so zgradili leta 1813. Veliko zanimanje za bivanje in zdravljenje v Rogaški Slatini je povzročilo gradnjo drugega zdraviliškega doma. Ko so v avgustu leta 1910 razsvetljevali zdravilišče za pripravo na proslavo rojstnega dne cesarja Franza Jožefa I., je prišlo do požara, ki je skoraj v celoti uničil drugi zdraviliški dom. Takoj po požaru so začeli graditi tretji zdraviliški dom, ki so ga odprli leta 1912. Sledila bi Stara direkcija, ki velja za najstarejšo stavbo v Rogaški Slatini. Prepoznamo jo lahko na najstarejši sliki Rogaške Slatine, ki jo je leta 1810 narisal Karel Russ. Ogleдали pa bi si tudi vremensko hišico, ki naj bi bila postavljena leta 1926. Sledila bi pivnica mineralne vode, gre za stavbo okrogle oblike, kjer se lahko tudi poskusi zdravilno vodo Donat. Pot nas bi vodila do kipa svetnika Janeza Nepomuka, ki ga je ob dokončanju ureditvenih del na vrelcih leta 1723, postavilo Društvo dunajskih lekarnarjev v zahvalo, ker jim je cesar podelil koncesijo za prodajo zdravilne vode. Za konec pa bi si ogledali še Kapelo sv. Ane, gre za zdraviliško kapelo, ki je bila zgrajena leta 1804 in je posvečena sv. Ani, zaščitnici zdravilišča.⁴

2.4.2 PRIMERNOST IZBRANE VSEBINE IN AKTIVNOSTI UČENCEV

Pri Gozdnem vrelec, bi se lahko z učenci pogovorili o tem kaj vrelec sploh je. Pri Ivanovemu vrelec bi lahko učenci poskusili vodo, ki je bogata z železom, učence bi lahko vprašal kakšen okus ima voda (po železu), pogovorili pa bi se tudi o zdravilnih učinkih takšne vode. Pri spomeniku padlim v NOB 1941 – 1945, bi se z učenci pogovorili o pomenu NOB.

---

⁴ Javni zavod za kultru in turizem Rogaška Slatina, vir: http://www.rogaska-tourism.com/si/544/Znamenitosti_v_zdraviliskem_jedru.aspx (dostop: 28. 5. 2017).

Pri Kidričevemu spomeniku bi učence vprašal, če poznajo osebo na sliki, nato pa bi se še na hitro pogovorili o njegovi vlogi med vojno in po vojni.

Pri zdravilškem domu bi se lahko pogovarjali o cesarju Francu Jožefu I. in pomembnosti Rogaške Slatine v tistem obdobju.

Pri vremenski hišici bi prebrali hrbtno stran, kjer je zapisano sledeče:

-Ob pitju mineralne vode se krepi zdravje.

-V parku sta se srečala ona in on ter si izkazala naklonjenost s poljubom.

-Vnela se je ljubezen, govorila so čustva.

-Ona zopet sama poseda po parku, srčne rane pa si hladi ob mineralni vodi, njen venček je ovenel.

-Deževni dnevi so samotni in dolgi.

In se pogovorili o napisanem.

Nato bi obiskali pivnico mineralne vode, kjer se bi z učenci odžejali in pogovorili o pomenu zdravilne vode Donat Mg za razvoj Rogaške Slatine.

Pri Kapeli sv. Ane bi omenil, da je kapelo leta 1926 preuredil arhitekt Jože Plečnik, učence pa bi vprašal, če vedo kdo je on in če poznajo kakšno njegovo delo.

2.4.3 OCENA VARNOSTI TERENA IN ŠOLSKEGA DELA NA TERENU

Opisano šolsko delo na terenu je zelo primerno, saj so kulturno – zgodovinski spomeniki tesno skupaj, prvi je namreč od zadnjega oddaljen komaj kak kilometer. Vse kulturno – zgodovinske znamenitosti se najahajo med potjo od prvega pa do zadnjega kraja, ki bi ga obiskali. Učenci tako ne bi prehodili več kot 1500 metrov, zato bi se lahko učna ura maksimalno izkoristila. Terensko delo pa bi bilo primerno tudi z vidika varnosti, saj bi cesto preko urejenega prehoda za pešce, prečkali le pred ogledom kipa Janeza Nepomuka in Kapelo sv. Ane.

2.4 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI KRANJSKA GORA

2.5.1 KRATKA PREDSTAVITEV CŠOD

CŠOD je ustanovila Vlada Republike Slovenije že leta 1992 za pomoč šolam pri izvedbi šole v naravi. Organizator šole v naravi je šola, program pa izvedejo učitelji CŠOD skupaj z učitelji šole. V okviru CŠOD deluje 23 domov in 18 dnevnih centrov. Razporejeni so po celi Sloveniji, praviloma izven turističnih krajev. Domovi se nahajajo praviloma v manj znanih predelih. Učenci z udeležbo v šoli v naravi spoznavajo pokrajinske, kulturne in etnološke posebnosti različnih slovenskih pokrajin. Vidiijo predele, kamor se kot turisti s starši ali prijatelji redko ali nikoli ne bi odpravili. Domovi so prilagojeni bivanju otrok. Zagotovljeni so varnostni, higijenski in zdravstveni pogoji za bivanje in izvajanje programov šolskih skupin. Prednost CŠOD so tudi dobri učni pogoji. Domovi so zelo dobro opremljeni z učnimi sredstvi in sodobno učno tehnologijo. Odvisni so od dejavnosti, programa in možnostmi, ki jih nudi ožja in širša okolica doma. Za izvajanje programov s športno vsebino je na domovih oprema za kolesarjenje, plezanje, kajakaštvo, kanuizem, rafting, lokostrelstvo, oprema za plavanje, alpsko in nordijsko smučanje, konji in oprema za jahanje in mnogo opreme za ostale športno-zabavne igre. Na voljo je tudi oprema za terensko raziskovanje učencev na kopnem, v vodi, v jamah – to so kemikalije, termometri, vetrometri, metri, mikroskopi, lupe, oprema za astronomijo in geologijo. V domovih so na voljo tudi dežni plašči in nepremočljivi čevlji, ki omogočajo delo v vsakem vremenu. Ni zanemarljivo tudi dejstvo, da je v okolici domov, ki so navadno odmaknjeni od naselij ali v manjših vaseh, še vedno velika biotska pestrost narave, okolica pa nudi bogato kulturno dediščino.⁵

2.5.2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA DOMA CŠOD

CŠOD Kranjska Gora leži v centru tega lepega turističnega kraja. Od tod je primerno izhodišče za krajše naravoslovne ekskurzije v osrčje Triglavskega narodnega parka (dolina Krnice, Zelenci) in krajše gorske ture (Sleme s Tamarjem, Mavrinc, Martuljški slapovi, Brvogi, Srednji vrh). Dom je opremljen tudi z gorskimi kolesi za krajše kolesarske izlete (Planica, Tamar, Martuljek). Stoji v bližini urejenih smučišč in tekaških prog, kar je idealno za izvajanje zimskih športov. Poleg tega je v domu popolna oprema za tek na smučeh in smuči za alpsko smučanje, kapaciteta doma je 61 ležišč za učence in 4 za učitelje⁶

---

⁵ CŠOD: Splošna predstavitev CŠOD (PPT), vir: <http://www.csod.si/stran/za-roditeljski-sestanek> (dostop: 29. 5. 2017).

⁶ CŠOD: Kranjska Gora, vir: <http://www.csod.si/dom/kranjska-gora> (dostop: 29. 5. 2017).

2.5.3 PREDLOG UČNIH VSEBIN ZA DEJAVNOSTI V IZBRANEM DOMU CŠOD

- Kolesarski izlet z obiskom Slovenskega planinskega muzeja
- Ustanovitev, razvoj in delovanje Gorske reševalne službe
- Spoznavanje planinskih poti v slovenskih gorah
- Nevarnosti in preživetje v naravi z osnovami prve pomoči in orientacijo
- Zgodovina razvoja smučanja v Gornjesavski dolini v povezavi z razvojem turističnega gospodarstva
- Raziskovanje ekosistemov in endemičnih vrst organizmov v naravnem rezervatu Zelenci
- Raziskovanje voda, rastlinstva, živalstva in geologije v Triglavskem narodnem parku
- Značilnosti Kranjske Gore in okolice
- Orientacijski tek- Lov na Kosobrina⁷

---

⁷ CŠOD: Kranjska Gora: Projektni tedni, vir: <http://www.csod.si/dom/kranjska-gora/projektne-tedni> (dostop: 29. 5. 2017).

3. ZAKLJUČNI DEL

3.1 SAMOOCENJEVANJE

Kriteriji za poročilo	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (0,5 točk)	Dobro (1 točka)	Zelo dobro (2 točki)	Število točk
Uvodna predstavitev institucij in učne poti	Uvodna predstavitev je pomanjkljiva in ni podana za vse institucije in učno pot.	Uvodna predstavitev je zelo natančno podana za vse obiskane institucije in učno pot.			0, 5
Opis in refleksija obiskanih institucij in učne poti	Opis in refleksija sta zelo skromna in pomanjkljiva.	Opis je manj ustrezen, skromna je refleksija o primernosti za šolsko delo.	Opis je podan ustrežno. Refleksija o primernosti za šolsko delo je ustrežna.	Opis je podan zelo natančno in pregledno za vse institucije in učno pot. Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo natančna.	1
Oblikovanje poročila	Poročilo je manj ustrezno oblikovano in manj pregledno ter ne vključuje vseh zahtevanih elementov.	Poročilo je zelo ustrezno računalniško oblikovano in vključuje vse zahtevane elemente.			0, 5

3.2 VIRI IN LITERATURA

Zgodovinski arhiv Celje, vir: <https://www.zac.si/izobrazevanje/delavnice/> (dostop: 27. 5. 2017).

Muzej na prostem Rogatec – Rogatec, vir: <https://www.rogatec.si/project/muzej-na-prostem-rogatec/> (dostop: 28. 5. 2017).

Muzej na prostem Rogatec – Rogatec, vir: <https://www.rogatec.si/muzej-na-prostem-rogatec/objekti-2/> (dostop: 28. 5. 2017).

Javni zavod za kultru in turizem Rogaška Slatina, vir: http://www.rogaska-tourism.com/si/544/Znamenitosti_v_zdraviliskem_jedru.aspx (dostop: 28. 5. 2017).

CŠOD: Splošna predstavitev CŠOD (PPT), vir: <http://www.csod.si/stran/za-roditeljski-sestane> (dostop: 29. 5. 2017).

CŠOD: Kranjska Gora, vir: <http://www.csod.si/dom/kranjska-gora> (dostop: 29. 5. 2017).

3.3 PRILOGA

OVREDNOTENJE PREDMETA TERENSKO DELO PRI ZGODOVINI V OSNOVNI IN SREDNJI ŠOLI

Ocenite ustreznost obveznosti pri predmetu od 1 (najnižja ocena) do 5 (najvišja ocena) in pojasnite.

5. Vse obveznosti pri predmetu so bile zelo primerne za spoznavanje terenskega dela, ki ga bomo morali v kolikor se bomo seveda odločili za pedagoško pot, zelo dobro obvladati.

Kaj ste pridobili s poročilom?

Nova znanja na področju terenskega dela, ugotovil pa sem tudi to, da je v neposredni bližini mojega kraja možno opravljati različna zelo zanimiva in poučna terenska dela.

Kaj ste pridobili s projektno nalogo?

Zanimive ideje, ki bi jih lahko vključil v terensko delo.

Kakšne težave ste imeli pri pripravi projektne naloge in poročila?

Nobenih omembe vrednih.

Kaj predlagate za izboljšanje študijskih obveznosti pri predmetu?

Po mojem mnenju ni potrebe po izboljšavah.

Univerza v Ljubljani
**FILOZOESKA
FAKULTETA**

Oddelek za zgodovino

Terensko delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli

2016/17

**PROJEKTNA NALOGA
IN POROČILO**

IME IN PRIIMEK: Katarina Rudolf

DATUM: 25. 5. 2017

PROJEKTNA NALOGA

PRVI DEL

DELOVNI LISTI ZA MUZEJ

DELOVNI LISTI ZA ARHIV

DRUGI DEL

PRVA NALOGA NA PORTRET

DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR

TRETJA NALOGA NA ZGRADBO/SPOMENIK

TRETJI DEL

PRVA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

DRUGA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

PRVI DEL

DELOVNI LISTI ZA MUZEJ

DELOVNI LISTI ZA ARHIV

KOBARIŠKI MUZEJ

UČNI LIST ZA SREDNJE ŠOLE

IME IN PRIIMEK: _____

ŠOLA: _____

RAZRED: _____

*Kobariški muzej
Gregorčičeva ulica 10
5222 Kobarid*

*tel: 05 389 00 00
GSM: 041 714 072
fax: 05 389 00 02*

*info@kobariski-muzej.si
kobariski.muzej@siol.net*

KOBARIŠKI MUZEJ

Kobariški muzej je specificiran za obdobje prve svetovne vojne, predvsem za področje soške fronte. Sam muzej se nahaja v Mašerovem kmečkem dvorcu, ki je bil zgrajen davnega leta 1739. Pod imenom »Kobariški muzej«, je začel delovati leta 1990, ko se je manjša muzejska zbirka, ob pomoči Goriškega muzeja, razvila v muzej. Leta 2011 se je Kobariški muzej vpisal v razvid slovenskih muzejev. Za svoje delovanje je prejel tudi Valvasorjevo nagrado ter prejel nagrado Sveta Evrope.

Muzejska zbirka je na ogled v dvanajstih sobah. V večini je predstavljena soška fronta ter zaledje fronte, le v Kobariških sobah se nahaja razstava, ki prikazuje zgodovinski razvoj Kobarida.

Danes se bomo pogovarjali o prvi svetovni vojni. Osredotočili se bomo na Slovensko ozemlje, in sicer na soško fronto. Časovni stroj nas bo popeljal v obdobje med letoma 1914 in 1918.

Kaj je evropske politike pahnilo v norost, da so izzvali prvi velik svetovni konflikt, ki je terjal ogromno število mrtvih? Vzroke za to moramo iskati že v desetletjih pred vojno. Merjenje moči med državami se je začelo že veliko prej pred vojno. Države, ki so obstajale v takratnem obdobju, so bile večinoma stare kolonialne države in novonastale države v 19. stoletju (npr. Nemčija in Italija). Med temi državami pa so nastajale razne zveze. V Evropi sta tako nastala dva tabora; tabor antantnih sil in tabor centralnih sil.

Danes se boš v našem muzeju seznanil/a, kako je potekala prva svetovna vojna v naših krajih, kako so vojaki trpeli na frontni liniji ter kaj se je dogajalo v zaledju fronte.

Med ogledom razstave pozorno opazuj ter sproti rešuj delovne liste! Razstava se začne v prvem nadstropju v Krnski sobi. Potem pa sledi navodilom, ki so podana v nadaljevanju. Razstava se zaključi v drugem nadstropju.

Želimo ti veliko uspeha pri reševanju!

1. Ob prihodu v muzej si se gotovo ozrl/a po stenah, kjer visijo nagrobni križi umrlih vojakov. Zapiši nekaj prvih občutkov in asociaciji, ki si jih dobil/a ob prihodu v muzej.
2. Kateri dve takratni državi sta se borili na soški fronti?
3. Tvoja pot po razstavi se začne v Krnski sobi. Tu je na ogled velik relief bojišča v Alpah. Oglej si relief in v nekaj povedih opiši na kakšnem terenu so se bojevali vojaki. V pomoč ti naj bodo tudi zapisi dnevnikov, ki visijo na steni.

Vojne vsekakor ni bilo konec do božiča, kot so mislili, da bo. Pojdiva še v belo sobo, da spoznaš trpljenje vojakov pozimi.

4. Za kakšen namen so uporabljali pasti za živali?

5. V beli sobi poišči spodnjo fotografijo. V prazen prostor ob siki zapiši, kaj vidiš na sliki? Opisi obleko in opremo vojaka ter okolje v katerem je bila posneta fotografija.

Slika 1: Vir za sliko: Foto K. Rudolf, 2017

6. Naštej vsaj tri kose opreme, ki so jo vojaki imeli pozimi.

7. Med fotografijami, ki visijo na stenah poišči fotografijo, ki prikazuje način tovorjenja opreme in hrane v visokogorje. Odgovor napiši na črto.

Sedaj pa se odpravi do Sobe zaledje. Tu je prikazano zaledje soške fronte. V tej sobi boš spoznal življenje vojakov, ki so bili ranjeni na fronti in so bili premeščeni v zaledje fronte.

8. V Sobi zaledje boš našel spodnjo fotografijo, ki prikazuje kirurge pri delu v sanitetni postaji visoko v gorah. Oglej si fotografijo in odgovori na naslednja vprašanja.

Slika 2: Vir za sliko: Foto K. Rudolf, 2017

- Kaj vidiš na fotografiji?

- Kako so oblečeni kirurgi?

- Ali se ti zdi, da je okolje sterilno? Pojasni.

Zaledje je vojakom veliko pomenilo, saj so tu dobili zaslužen počitek. V zaledju so se nahajale bolnišnice, pokopališča, delavnice in tudi javne hiše. Da bi

vojake ozaveščali pred spolno nalezljivimi boleznimi, so v zaledju izdajali tudi časopis, ki je vseboval nekaj člankov na to temo.

9. Poišči časopisa, ki sta bila namenjena vojakom in sta vojake ozaveščala o spono prenosljivih boleznih ter o alkoholizmu.

Nato v spodnja okenca zapiši naslov (če znaš dovolj dobro nemško, lahko naslov tudi prevedeš), avtorja besedila, leto izida ter ceno časopisa .

Naslov:
Avtor:
Leto izida:
Cena:

Naslov:
Avtor:
Leto izida:
Cena:

Sedaj pa se ponovno odpravi nazaj na bojišče. Pripoved o 29 mesecih pozicijskega bojevanja ob Soči zaključuje Črna soba.

10. Zakaj se po tvojem mnenju Črna soba tako imenuje?

11. V Črni sobi pišči ta predmet in odgovori na spodnja vprašanja.

Slika 3: Vir za sliko: Foto K. Rudolf, 2017

- Poimenuj predmet.
_____
- Približno, koliko let je star predmet?
- Kje je bil izdelan?
- Kdo ga je izdelal?
- Kaj pove predmet o osebah, ki so ga potrebovale?
- Zakaj misliš, da se je predmet ohranil?
- Kakšna je po tvojem mnenju vrednost predmeta? Utemelji.

Po stopnicah se povzpni v drugo nadstropje, kjer je v celoti prikazana Kobariška bitka. Razglej se po prostorih.

12. Kdaj je potekala Kobariška bitka? Odgovor zapiši s celim datumom.

13. Kako jo imenujemo še drugače? Utemelji.

14. V razstavnih vitrinah poišči avstro-ogrsko in italijansko plinsko masko, nato pa jih med seboj primerjaj.

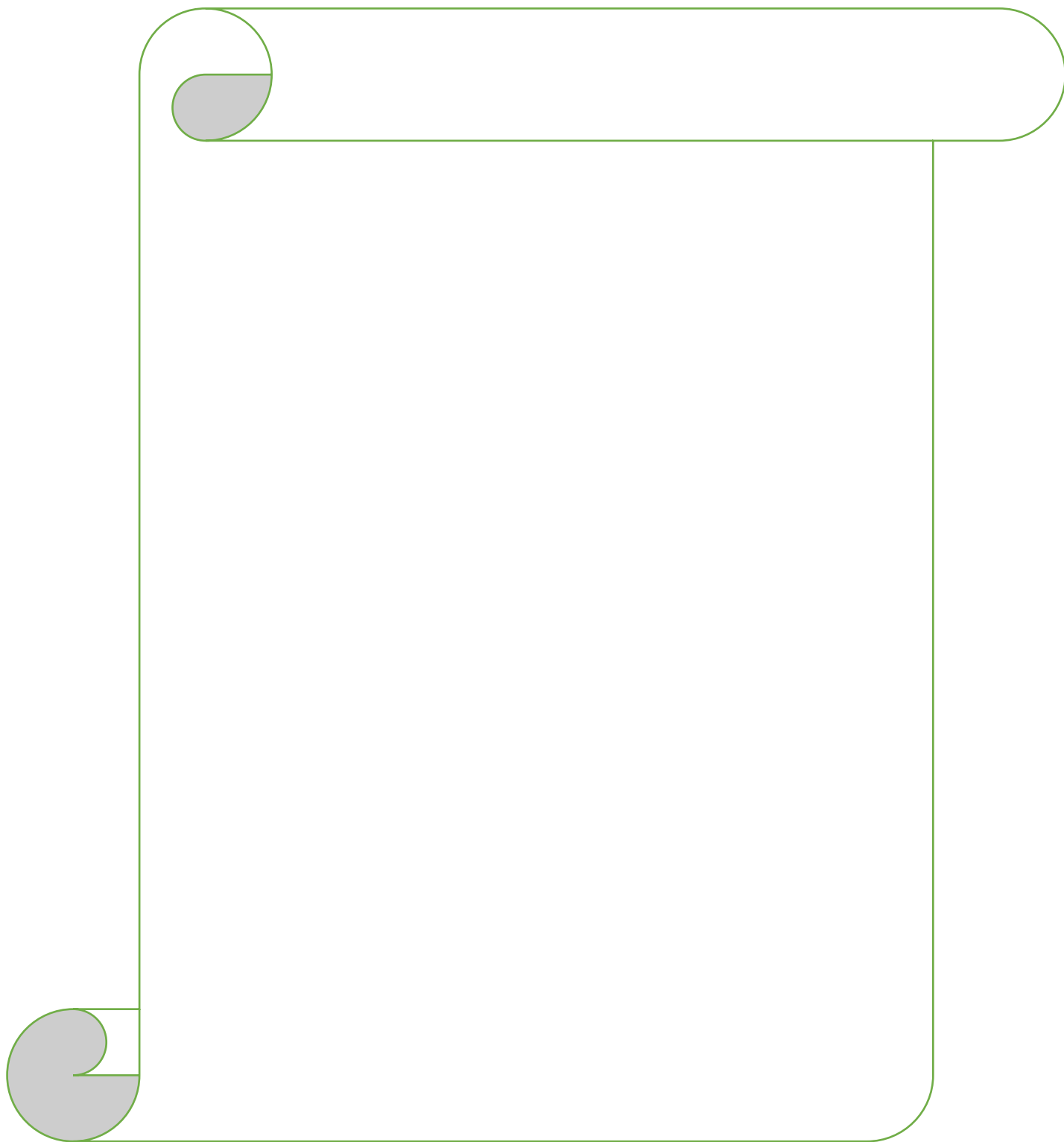
Slika 4: Vir za sliko: Foto K. Rudolf, 2017

Slika 5: Vir za sliko: Foto K. Rudolf, 2017

Stopi še do rekonstrukcije kaverne. Sedi na klop in prisluhni vojaku, ki piše pismo.

15. Za zaključek pa se še ti vživi v vlogo vojaka in napiši pismo s fronte svoji družini, dekletu ali fantu. V pismu uporabi vse podatke, ki si si jih tekom razstave zapomnil/a.

BELEŽKE

Rešitve

1. Ob prihodu v muzej sem takoj začutila, da bomo govorili o trpljenju in nepotrebnem umiranju ljudi. Na križih so imena in tudi slike umrlih vojakov, ki so se borili na fronti. Ti križi so mi sporočila, da je veliko družin ostalo brez očeta, sina brata...
2. A-O in Italija.
3. Borili so se v visokogorju, kjer ni bilo vode. Teren je bil zelo zahteven. Krn so npr., imenovali Monte Rosso, ker je bil prepojen s krvjo.
4. Za onesposobitev vojakov.
5. Vojak je slikan v sneženem bunkerju. Ima zelo slabo obleko. Videti je kot, da ni primerna za zimo. Obutev je prav tako zelo slaba. Na glavi ima čepico, v roki pa drži puško. ...
6. Lopata, dereze, krplje, očala za sneg...
7. Tovorjenje z mulo/oslom. Živali so tovorile opremo na svojih hrbtih.
8. Na fotografiji so trije kirurgi, najverjetneje v operacijski sobi. Soba je iz lesa. Na levi strani je miza z opremo, na desni pa stoji manjša mizica z lavorjem. Na stenah sta pritrjeni dve polici z materialom. Oblečeni so v navadna oblačila. Nimajo posebnih kirurških oblačil. Okolje ni videti sterilno, na to kaže že to, da kirurgi nimajo rokavic.
9. Naslov: Alkohol und Unsittlichkeit (Alkohol in nemoralnost). Avtor: Dr. Johann Ude. Leto izida: 1916. Cena 30 Phenigov. Naslov: Prostitution Geschlechtskrankheiten und deren Bekämpfung (Prostitucija spolno prenosljive bolezni in njihov nadzor). Avtor: Dr. Johann Ude. Leto izida: 1916. Cena 30 Phenigov.
10. Ker predstavlja smrt. Trohnenje...
11. Prenosni oltar. 100 let. Izdelan je bil v Spodnji Avstriji. Vojski so ga podarili otroci (verjetno tudi izdelali). Predmet o osebah pove to, da so izvajale bogoslužje. Ker priča o preteklosti. Vrednost je velika, saj oltar priča o nekem zgodovinskem obdobju, ki je bilo zaznamovano z vojno.
12. 24. oktobra 1917
13. Čudež pri Kobaridu ali 12. soška bitka. Zgodil se je preboj fronte. A-O vojske je Italijane pahnila do reke Piave...
14. Razlika med maskama je ta, da je avstrijska boljša od italijanske. Avstrijska plinska maska ima že filter za dihanje, medtem ko italijanska tega nima. Italijanska maska spominja na večjo kapo, avstrijska pa je že bolj podobna sodobnim maskam. Avstrijska maska je ponujala večjo zaščito od italijanske.
15. Draga mama, pišem vam pismo iz mrzle kaverne. Vse naokoli je sneg. Mrzlo je in nimamo hrane. Sneg si v konzervah talimo za vodo, da lahko vsaj pijemo. Kako je doma? Se že pripravljate na božič? Tu vojaki že pojejo božične pesmi in nam s tem malo ogrejejo naša srca. Veš, skoraj sam se že ostal. Vsi moji prijatelji so že padli v bojih. Upam, da mene Bog še ne bo poklical in bo pustil, da se vrnem domov k vam. Želim vam lep božič. Vaš sin Janez.

Viri za gradivo

Rudolf, Katarina (2017). Slika 1: Vojak. Fotografija. Zasebni arhiv.

Rudolf, Katarina (2017). Slika 2: Kirurgi. Fotografija. Zasebni arhiv.

Rudolf, Katarina (2017). Slika 3: Prenosni oltar. Fotografija. Zasebni arhiv.

Rudolf, Katarina (2017). Slika 4: A-O plinska maska. Fotografija. Zasebni arhiv.

Rudolf, Katarina (2017). Slika 5: Italijanska plinska maska. Fotografija. Zasebni arhiv

Literatura

Zgibanka Kobarški muzej. Kranj, 2012.

Spletna stran Kobarškega muzeja: <https://www.kobariski-muzej.si/slo/> [Dostopno: 18. maj 2017].

100 let prve svetovne vojne: http://www.100letprve.si/i_svetovna_vojna/ [Dostopno: 18. maj 2017].

KOLOFON

Avtor: Katarina Rudolf

Oblikovalec: Katarina Rudolf

Mentor:izr. prof. dr. Danijela Trškan

Letnica: 2017

Zgodovinski arhiv Ljubljana

ENOTA V IDRIJI

Na obisku pri sovici Zali

UČNI LIST ZA SREDNJE ŠOLE

IME IN PRIIMEK: _____

ŠOLA: _____

RAZRED: _____

Čitalnica, sprejemna pisarna (izdaja dokumentov), strokovna služba

Mira Hodnik, arhivska svetovalka, vodja enote

T: 05 372 22 70, 040 415 098, F: 05 372 22 71, E: mira.hodnik@guest.arnes.si

e-pošta za stranke: zal.idr@guest.arnes.si

Nekaj uvodnih informacij

Živio! Naj se ti predstavim. Moje ime je Zala in sem mala arhivska sovica. Danes se bova skupaj podala v skrivnostni svet arhivov. Želim, da spoznaš arhiv, v katerem bivam. Skupaj bova odkrila, kaj vse se skriva v arhivih in odpihnili prah iz starih pokrovov arhivskih škatel. Spoznal pa boš tudi moje najboljše prijatelje arhiviste.

Za uvod pa si najprej preberi nekaj informacij o samem Zgodovinskem arhivu.

Zgodovinski arhiv Ljubljana, krajše ZAL, spada med javne zavode, ki se ukvarjajo z ohranjanjem kulturne dediščine. ZAL je ustanovila država. Glavna naloga arhiva je hranjenje in ohranjanje arhivskega gradiva. Zgodovinski arhiv Ljubljana je največji regionalni arhiv v Republiki Sloveniji, ki je razdeljen na pet organizacijskih enot. Ena izmed enot se nahaja tudi v Idriji. Ta enota pokriva območje Upravne enote Idrija. Ostale enote poleg Ljubljane in Idrije so še: Enota za Gorenjsko, Enota za Dolenjsko in Belo krajino, Novo mesto ter Enota v Škofji Loki.

Arhiv v Idriji je v začetku deloval kot oddelek pod okriljem Mestnega muzeja Idrija. V sedemdesetih letih pa se je idrijski arhiv vključil v Zgodovinski arhiv Ljubljana. Danes se na enoti Idrija nahaja eden izmed najstarejših in najpomembnejših gospodarskih fondov v državi. Gre za arhivsko gradivo Rudnika živega srebra.¹

Pa se sedaj skupaj sprehodiva po našem arhivu.

Med raziskovanjem po arhivu bodi pozoren in oprezen. Dobro poslušaj mojega prijatelja arhivista, saj ti bo povedal veliko koristnih informacij. Da pa ne boš prehitro vsega pozabil, sem ti pripravila nekaj zanimivih nalog, ki jih boš sproti reševal. Naloge rešuj s svinčnikom, saj kemičnih svinčnikov v arhivih ne uporabljamo. Pri nekaterih nalogah moraš stvari dopisati, dopolniti ali obkrožiti.

Želim ti veliko zabave in uspeha pri reševanju!

Pa začniva!

---

¹ Janez Kopač, Nataša Budna Kodrič, Tatjana Šenk. *111 let Zgodovinskega arhiva Ljubljana*. Ljubljana: Zgodovinski arhiv Ljubljana, 2009.

Naloge

1. Dopolni manjkajoče besede v besedilu.

Arhiv, v katerem se danes nahajaš, je podružnica _____
_____. Le ta je nastal leta 1898, ko je
mestni svet na eni izmed sej določil, da mesto potrebuje arhiv. Prvi, ki je opravljal
službo arhivarja, je bil slovenski pesnik in duhovnik _____
_____. 15. julij 1898 štejemo kot datum _____ Mestnega
oziroma Zgodovinskega arhiva Ljubljana.

2. Naštej tri ustanove, ki se ukvarjajo z ohranjanjem kulturne dediščine na širšem
idrijsko-cerkljanskem.

-
-
-

3. Med ustanove, ki ohranjajo kulturno dediščino, spada tudi arhiv. Med uvodnimi
informacijami poišči ime arhiva, v katerem se nahajaš ter ga zapiši spodaj na črto.

_____

4. Kakšne vrste gradiva hrani arhiv v Idriji? Naštej nekaj primerov.

_____
_____
_____

5. Arhivsko gradivo nastaja vse skozi. Vse kar nastane in je zapisano na papir, pa ni
arhivsko gradivo. Zato ločimo arhivsko gradivo, dokumentarno gradivo in trajno
gradivo. Za vsakega od zgoraj naštetih gradiv na črto napiši en primer.

ARHIVSKO GRADIVO: _____

DOKUMENTARNO GRADIVO: _____

TRAJNO GRADIVO: _____

6. V petih povedih opiši delo arhivista.

7. Kakšna je razlika med arhivistom in arhivarjem? Pojasni.

Sedaj pa se bova skupaj odpravila v naše skladišče. Tu boš videl goro zelenih arhivskih škatel. Dobro si oglej prostor, oči imej na pecljih – kaj pa veš, morda se kje skriva zaklad.

8. Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

Na koliko stopinjah Celzija je shranjeno arhivsko gradivo?

a) 16 – 19 °C

b) 15 – 18 °C

c) 16 – 18 °C

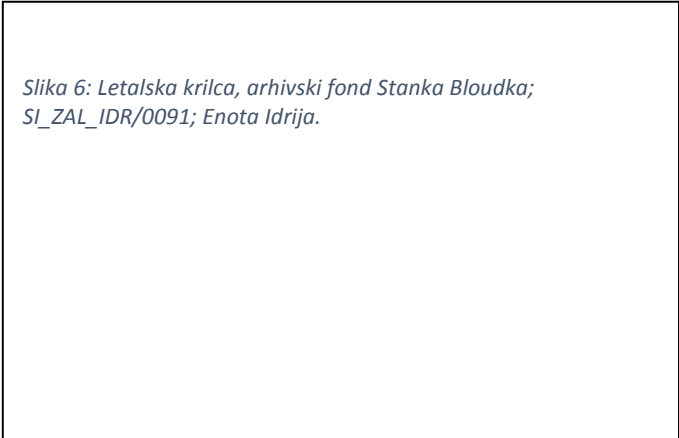
9. S svojimi besedami v nekaj povedih opiši, kakšni so arhivski prostori. Opiši velikost, število prostorov, kakšna je svetloba ipd.

Slika 5: Arhivsko skladišče; Enota Idrija

Hu-hu ... Vidim, da si se že dodobra seznanil z arhivom. Mislim, da je čas, da ti z arhivistom pokaževa, kaj vse se lahko skriva v arhivski škatli. Si pripravljen?

10. V eni izmed mnogih arhivskih škatel se nahaja tudi zapuščina Stanka Bloudka. Na spodnjih dveh fotografijah imaš prikazana dva predmeta, ki jih hranijo v idrijskem arhivu.

Opiši, iz kakšenga materiala sta predmeta ter oceni njuno zgodovinsko vrednost.

Slika 6: Letalska krilca, arhivski fond Stanka Bloudka; SI_ZAL_IDR/0091; Enota Idrija.

Slika 7: Očala, arhivski fond Stanka Bloudka; SI_ZAL_IDR/0091; Enota Idrija.

11. Kaj je fond? Na fotografiji se nahaja del fonda Osnovne šole Janka Premrla – Vojka Črni Vrh.

12. Kakšna je razlika med arhivom in knjižnico?

Sedaj si videl, da arhiv res hrani veliko različnih stvari ter da se v arhivu ne nahajajo samo dokumenti, ampak tudi predmeti, ki bi jih sicer pričakoval v muzeju.

Ali veš, da v arhivu najverjetneje hranijo tudi tvoje podatke? Se sprašuješ katere? Pa pojdimo raziskovati.

Vsak učenec ob vpisu v osnovno šolo pridobi svoj matični list, kjer so zapisani vsi njegovi podatki od imena do letnice rojstva. Matični list služi za vpisovanje ocen predmetov, ki jih pridobivaš tekom šolanja. Učenec ob zaključku leta dobi spričevalo, ki je unikatni dokument. Izda se samo enkrat. Če spričevalo izgubimo in je šola svoj arhiv že predala pristojnemu arhivu, moramo po dokazilo, da smo opravili šolanje, v arhiv. Tu dobimo fotokopijo matičnega lista (torej ne dobimo spričevala) z žigom arhiva ter podpisom arhivista, da je fotokopija res enaka originalu.

Zato le bodite pazljivi pri shranjevanju pomembnih dokumentov!

13. Vse gradivo v arhivih pa ni vedno lepo ohranjeno. Nekatere je že načel zob časa.
Kdo poskrbi, da se poškodovano arhivsko gradivo obnovi? Odgovor zapiši na črto.

---

14. V kateri arhiv pošljejo gradivo na popravilo? Odgovor zapiši na črto.

---

15. V nekaj povedih strni svoje vtise o obisku arhiva v Idriji. Kaj si se novega naučil, kako si se počutil v arhivu?

Bravo, pa sva prišla do konca. Spoznal si arhiv in vse njegove skrite kotičke. Naučil si se, kako zelo je arhiv pomemben, saj nam lahko v primeru, da izgubimo pomembne dokumente, pomaga in jih arhivist poišče za nas.

Če si pozorno poslušal mojega prijatelja arhivista, si pravilno rešil vseh 13 nalog. Saj niso bile prezahtevne? Za vsak primer pa sem ti vseeno pripravila še rešitve, da boš lahko preveril, ali si se kje zmotil.

Upam, da se kmalu spet vidiva!

Sovica Zala

ZAPISKI

Rešitve

1. Zgodovinski arhiv Ljubljana, Anton Aškerc, ustanovitve.
2. Arhiv, Mestni muzej Idrija, Geopark Idrija, CUDHg Idrija - Center za upravljanje z dediščino živega srebra Idrija.
3. Zgodovinski arhiv Ljubljana - ENOTA V IDRJI.
4. Pisno gradivo (listine, raznorazni dokumenti), fotografije, predmeti, zvočni zapisi, kartografsko gradivo.
5. ARHIVSKO GRADIVO: statut, matični list, listine, filmamo gradivo, zapisniki poročil, plani in digitalno gradivo. DOKUMENTARNO GRADIVO: odrezki položnic. TRAJNO GRADIVO: plače zaposlenih, personalne mape.
6. Arhivist mora znati ločiti med arhivskim in nearhivskim (dokumentarnim) gradivom. Od prejemu arhivskega gradiva mora arhivist gradivo najprej pregledati in urediti. Gradivo nato ustrezno popiše in ga shrani v brez kislin srajčke. Arhivske srajčke vloži v arhivsko škatlo. Arhivsko škatlo nato odnese v depo, kjer je primerno razporejeno in urejeno na policah ali v omarah.
7. Arhivisti so zaposleni v arhivih in se ukvarjajo samo z arhivskim gradivom, medtem ko so arhivarji zaposleni pri ustvarjalcih (te razglasi država) dokumentarnega in arhivskega gradiva. Slednji pa se poleg arhivskega gradiva ukvarjajo še z dokumentarnim gradivom.
8. C.
9. Arhivski prostori so ločeni od čitalnice. V Idriji je arhivsko gradivo shranjeno v šestih prostorih. Arhivski skladišče je zatemnjeno s temperaturami od 16-18 stopinj Celzija. Okna so zatemnjena, saj gradivo ne sme biti izpostavljeno svetlobi. V prostorih je več polic, na katerih so zložene zelene škatle. Nekaj gradiva ni po škatlah, saj še ni dokončno urejeno. Vrata v skladišče so protipožarna in v primeru požara ogenj zadržijo za 60 minut, nato pa se začnejo topiti.
10. LETALSKA KRILCA: Krilca iz lesa za sestavo letalskih maket. Zgornji del, ki je širši, je tanjši. Krilca so na otip zelo lahka. OČALA: So bila prav tako last Stanka Bloudka. Okvir je narejen iz kovine, leče pa so iz debelega stekla. Oba predmeta imata neprecenljivo vrednost, saj je bil njun lastnik letalski konstruktor, Stanko Bloudek, ki se je rodil v Idriji. Nenazadnje je zgradil tudi planiško velikanko, ki se imenuje po njem. Gre za del kulturne dediščine, ki jo je potrebno ohranjati.
11. Arhivski fond je celota arhivskega gradiva, ki je nastala pri eni pravni osebi javnega in zasebnega prava ter fizični osebi (posamezniku).
12. V arhivu se nahajajo primarni viri za raziskovanje, gradivo pa je urejeno po fondih. Knjižnično gradivo je urejeno po vsebini ali po avtorjih.
13. Restavrator.
14. Arhiv Republike Slovenije.
15. Arhiv hrani različne dokumente, ki so kulturni spomenik. Delo arhivista se razlikuje od arhivarja. V arhivskem skladišču je potrebno nadzorovati temperaturo in vlago, prostori morajo biti zatemnjeni, ognjevarni in biti morajo varni pred poplavami. Poškodovano gradivo obnovijo restavratorji...

Viri za gradivo

Rudolf, Katarina (2017). Slika 1: Arhivsko skladišče, ZAL, Enota Idrija. Fotografija. Zasebni arhiv.

Rudolf, Katarina (2017). Slika 2: Peresniki, arhivski fond Stanka Bloudka; SI_ZAL_IDR/0091, ZAL, Enota Idrija. Fotografija. Zasebni arhiv.

Rudolf, Katarina (2017). Slika 3: Očala, arhivski fond Stanka Bloudka; SI_ZAL_IDR/0091, ZAL, Enota Idrija. Fotografija. Zasebni arhiv.

Rudolf, Katarina (2017). Slika 4: Arhivski fond, ZAL, Enota Idrija. Fotografija. Zasebni arhiv.

Sovica Zala: <https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photos-owl-vector-clip-art-image3354258> [Dostopno: 18. maj 2017].

Literatura

Janez Kopač, Nataša Budna Kodrič, Tatjana Šenk. *111 let Zgodovinskega arhiva Ljubljana*. Ljubljana: Zgodovinski arhiv Ljubljana, 2009.

Spletna stran ZAL: <http://www.zal-lj.si/> [Dostopno: 18. maj 2017].

Zahvale

Rada bi se zahvalila vodji arhivske enote v Idriji, gospe Miri Hodnik, ki se je vzela čas zame in mi podrobno opisala arhiv ter samo delo v arhivu. Popeljala me je skozi arhivska skladišča in mi dovolila fotografiranje arhivskega gradiva. Brez fotografij bi naloga bila pusta.

KOLOFON

Avtor: Katarina Rudolf

Oblikovalec: Katarina Rudolf

Mentor:izr. prof. dr. Danijela Trškan

Letnica: 2017

DRUGI DEL

PRVA NALOGA NA PORTRET

DRUGA NALOGA NA PRIMARNI PISNI VIR

TRETJA NALOGA NA ZGRADBO/SPOMENIK

Ivan Tominec 1890 – 1965

Rodil se je 25. decembra 1890 v Lomeh. Bil je slovenski jezikoslovec, leksikograf in prevajalec. Osnovno šolo je obiskoval v Črnem Vrhu in Idriji, gimnazijo pa v Ljubljani. Kasneje ga je študijska pot zanesla v Gradec, in sicer na Filozofsko fakulteto. Po končanem študiju je poučeval v Trstu in se pridružil narodnoosvobodilnemu boju. Leta 1942 je odšel k partizanom, kjer so ga ujeli in obsodili na dosmrtno ječo, a je bil po kapitulaciji Italije leta 1943 izpuščen. Po vojni je deloval kot kulturni novinar in prevajalec na RTV Slovenija, kasneje pa je bil zaposlen kot višji znanstveni sodelavec in znanstveni svetnik na Inštitutu za slovenski jezik SAZU. Bil je tudi odlikovan z redom zaslug za narod III. stopnje. Med drugim je leta 1964 izdal delo Črnovrški dialekt, ki je bilo prvo pomembno tovrstno delo pri nas. Umrl je 15. oktobra 1965 v Ljubljani.²

VPRAŠANJA

1. Kako je oblečena oseba na fotografiji?
2. Ali je obleka svečana ali je vsakdanja?
3. Ali je oseba na fotografiji samozavestna, sproščena, zadržana?
4. V katero obdobje bi uvrstil fotografijo?
5. Kaj je avtor fotografije želel izpostaviti na fotografiji?

NALOGE

1. Vživi se v vlogo jezikoslovca in poskusi zapisati svoj dialekt. Poišči 5 značilnih besed za tvoje narečje, jih zapiši in zraven pripiši še pomen besede.
2. Poskusi se vživeti v osebo na fotografiji in zapiši, o čem razmišlja. Zapišeš lahko tudi nekoliko zabavnejše razmišljanje.

---

² Ivan Tominec. <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi708155/> [Dostopno, 24. 5. 2017]

Vir za portret

- Ivan Tominec.

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/89/Ivan_Tominec.jpg

[Dostopno, 24. 5. 2017]

Literatura

- Ivan Tominec. <http://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi708155/> [Dostopno, 24. 5. 2017]

Predvidene rešitve nalog

VPRAŠANJA

1. Oseba ima na sebi obleko. Vidi se, da ima suknjič, srajco ter kravato.
2. Lahko bi rekli, da je obleka svečana, saj ima na sebi suknjič in kravato. Lahko bi bila tudi delovna obleka, če je oseba v kakšni državniški službi.
3. Oseba na fotografiji je samozavestna, ima malo bolj mrk izraz na obrazu, nikakor pa ni zadržana.
4. Obdobje med 50. in 60. leti.
5. Želel je izpostaviti obraz osebe in njegovo resnost.

NALOGE

1. Besede v dialektu
Mautarčk – škaf za 10 litrov.
Rucl – držalo na kocu kosišča.
Redunuica – pokošena trava/seno spravljeno v vrste.
Cirkle – šestilo.
Wandar – vendar.
2. Razmišljam kaj vse še moram postoriti. V svojo knjigo bi lahko vključil še nekaj besed iz dialekta. Ali ne bi morda poskusil napisati tudi Idrijski dialekt? Ne, nimam časa pa še vseč mi ni. Kje že imam tiste zapiske o dialektu? Ali sem jih pozabil na inštitutu? Kaj pa morda v redakciji televizije? Že vem kje so! Doma jih imam na pisalni mizi. Ko bom šel na obisk k mami jih bom spotoma vzela.

Iz novinarjeve beležnice.

Ko sem v nedeljo 4. maja 1980 ob 19. uri prišel na KS, je bil tu že zbrana komite za SIO in DSZ. Že spotoma sem opazil, da je vas odeta v zastave z žalnimi trakovi. Člani komiteja so takoj uvedli dežurstvo, pripravili sponinsko izložbo in knjigo žalosti. Prav tako je komisija za obveščanje skupaj z osnovno šolo pripravljala program za žalno slovesnost. V ponedeljek 5. maja sem obšel skoraj celo KS in sem videl, da so zastave razobešene dobesedno povsod. Mladinci so večer občudovali na Veliko peč, kjer so razobešili zastave in žalne trakove. V ponedeljek zjutraj sem odšel tudi v osnovno šolo in tam bil priča enkratnemu prizoru. Čeprav sem trden, sem moral obrniti obraz nekam drugam. Tako me je presunil spontan jok najmlajših. Takrat sem šele občutil, kaj smo izgubili. Popoldne istega dne so krajan napolnili dvorano. Okoli 400 jih je bilo. Kratek kulturni program so krajan spremljali z solzami v očeh. Govornik je z preprostimi besedami orisal življenjsko pot tovariša T I T A. Ko sem v četrtek bil dežurni pri UKV postaji sem bil pravza prav edini na črnovrškem trgu. Vsi krajan so spremljali zadnje slovo ljubljene tovariše.

Presenečen sem v sredo 7. maja prelistaval "MLADÉ VOJKOVCE" to skromno, a vendar občuteno napisano in dobro urejeno glasilo so izdali naši šolarji. Ko danes brekam po knjigi žalosti, v katero se je vpisalo skoraj 1000 krajanov, sem opazil pod pise stari žena, učencev male šole, pripadnikov JLA. Učenka osnovne šole je zapisala takole: "Izgubili smo očeta, ki nam je bil v pravi." Mladinec takole piša: "Človek, večno boš živel z nami. Imamo te v svojih srcih." Starejši puškarji: "Nekoč si izjavil: veliko sem potoval, vendar tako lepe dežele kot je naša nisem videl nikjer. Tovariš TITO lepa je, vendar je lepa zato, ker je svobodna - za svobodo pa moramo biti hvaležni predvsem tebi." In vojak Ivanovski: "Hvala ti družo TITO, za vse što si nam dal. Bratstvo, i j edinstvo, ravnopravnost naroda i narodnosti, sloboda i nezavisnost. Uvek ćemo slediti tvoja dela heroja i sinu bola mira." To je par skromnih zapisov.

Človekova bit in delovna zagnanost se je pokazala prav v ponedeljek 5. maja, na ta dan je delovni kolektiv LIPF pričel z preizkušeno proizvodnjo v novem obratu na naši planoti. Skušal sem strniti nekaj misli in podatkov o tej veliki prido bitvi za naš kraj. Ker je prostora malo, so v drugi številki.

B.Č.

Časopis Črnovrščan

Časopis Črnovrščan je bil časopis krajevne skupnosti Črni Vrh nad Idrijo. Izhajal je med letoma 1979 in 1997. Besedilo na prvi strani je izvzeto iz posebne izdaje Črnovrščana – 25. maja 1980. Ta posebna izdaja je bila namenjena poklonu Josipu Brozu Titu, ki je umrl 4. maja 1980. V njej so zbrani spomini ljudi nanj, opisano je stanje v vasi na dan njegove smrti, posvečenih pa mu je tudi nekaj pesmi. Besedilo na prvi strani govori o vzdušju, ki je vladalo na dna njegove smrti. Novinar je slikovito opisal žalost, spominske ter žalne slovesnosti v vasi.

VPRAŠANJA

1. O čem govori besedilo?
2. Kdo je avtor besedila?
3. Kateri dogodek je opisan v članku?
4. Zakaj je bilo besedilo napisano?
5. Za koga je bilo besedilo napisano?
6. Kakšen je ton pisanja avtorja?
7. Ali avtor v besedilu izraža svoje mnenje, občutke?
8. S katerimi besedami je izrazil svoje občutke?

NALOGE

1. S pomočjo prebranega besedila oblikuj plakat za žalno slovesnost. Uporabi čim več podatkov iz besedila. Datum in čas pa si lahko izbereš sam.
2. Vživi se v vlogo novinarja in pripravi krajšo novico o dogajanju v Črnem Vrhu na dan Titove smrti. Bodi izviren. Pri pisanju naj ti bodo v pomoč podatki iz besedila. Novica pa naj obsega 5 – 10 povedi.

Vir za pisni vir

B. Č. Iz novinarjeve beležnice. Črnovrščan, letnik 2, 25. maj 1980.

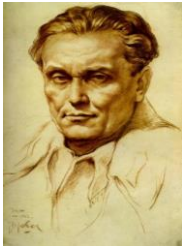
Literatura

Trškan, Danijela. Lokalna zgodovina: učenje z odkrivanjem. Ljubljana: 2007, Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Predvidene rešitve

1. Besedilo govori o dnevu, ko je umrl predsednik SFRJ Josip Broz – Tito. Novinar opisuje žalost, ki je zajela vas. V vasi so bile izobešene žalne zastave pa tudi na najvišjem hribu so izobesili zastavo z žalnim trakovom. V šoli so učenci pripravili manjšo proslavo. Izpisanih pa je tudi nekaj citatov, ki so jih krajanji zapisali v žalno knjigo.
2. Avtor besedila je B. Č.
3. V besedilu je opisano dogajanje v Črnem Vrhu, ko je umrl Tito.
4. Besedilo je bilo napisano zato, da so si lahko krajanji prebrali, kaj vse se je dogajalo na ta dan. Informirali so se o šolski proslavi in na splošno o samem vzdušju.
5. Besedilo je bilo napisano za bralce krajevnega časopisa Črnovrščan.
6. Avtorjev ton pisanja je melanholično obarvan.
7. Da. Avtor izraža svoje občutke.
8. »Tako me je presunil spontan jok najmlajših. Takrat sem šele občutil, kaj smo izgubili.«

NALOGE

4. maj 1980

Dan žalosti za SFRJ

Dragi krajanji! Na KS smo odprli žalno knjigo, kjer lahko zapišete svoje misli o našem maršalu Titu.

V knjigo se lahko vpišete od 5. do 7. maja. med uradnimi urami KS (od 8.00 – 14.00).

2. Povsod po Jugoslaviji žalujejo, nič drugače ni v Črnem Vrhu. Krajanji so zaviti v žalost, na hišah visijo zastave z žalnimi trakovi, tudi otroškega vrveža se ne sliši na okoli. Mladinci so se povzpeli na Veliko peč, kjer so v znak žalovanja na tam stoječi drog izobesili zastavo s črnim trakom. Osnovnošolci so v šoli pripravili slovesnost, kjer so se Titu poklonili z različnimi pesmimi in recitali. Med proslavo je bilo slišati tudi jok. V zraku se da čutiti praznino, ki jo je zapustil Tito. Bog ve, kaj nas čaka v prihodnje.

V
crnovrški
obcini v Lomeh, sl. l.
je bil rojen: kinovec Ljubo

MATEJ CICALIČ

slovenski pisatelj,
urednik državnega zakonika
umrl kot vladni svetovalec
dne 20. maj, travna l. 1988 na
Dunaju

Do zrak stvarim je
naroda narodnost - M. Cicale

Jeden poglavitnih stebrov naše
slovensčine in jeden največjih
dobrotnikov slovenskemu ljudstvu.
Navratil.

Postavljen častilci l. 1988.

Idrijski Log
Zadlog
Ljubljana
Idrija

Spomenik Mateju Cigaletu

Spomenik posvečen Mateju Cigaletu stoji v parku sredi vaškega trga. Postavljen je bil leta 1894, izdelal pa ga je verjetno kamnosek Matija Tomažič iz Vipave. Oblika spomenika spominja na obelisk s podstavkom, ki v višino meri dva metra.³ Spomenik nima posebnih okrasov, saj vsebuje le besedilo na vseh štirih straneh. Dva napisa sta vidna na fotografiji, ostala dva pa s glasita tako: *Jeden poglavitnih stebrov mîle slovenščine in jeden največjih dobrotnikov slovenskemu ljudstvu. Navratil. Postavili častilci l. 1894.* Drugi napis: *Človeku je namen ožlahtniti srce in približati se božji svetosti. M. Cigale.*

VPRAŠANJA

1. Kje se je rodil Matej Cigale?
2. Na spomeniku piše, da je bil rojen 2. kimovca 1819. Kateri mesec so označevali s kimavcem?
3. Kaj je bil po poklicu Matej Cigale?
4. Urednik česa je bil?
5. V katerem mestu je umrl?
6. Kdo mu je postavil spomenik?

NALOGE

Zamisli si, da si kamnosek. Poskusi oblikovati skico za nov spomenik Mateju Cigaletu. Bodi čimbolj izviren.

Napiši govor ob slovesnem odkritju spomenika, ki se je zgodilo leta 1894. Govor napiši in oblikuj v stilu časa. Uporabi podobno jezikovno izražanje, kot je zapisano na spomeniku. V govoru omeni, kdaj in kje se je Matej Cigale rodil. Opiši, kaj je bil po poklicu, v zaključku pa povej, zakaj ste mu postavili spomenik. Nato pa govor tudi preberi na glas.

---

³ Spomenik Mateju Cigaletu. <http://www.dedi.si/dediscina/135-spomenik-mateju-cigaletu> [Dostopno, 24. 5. 2017].

Vir za fotografijo spomenika

- Rudolf, Katarina (2017). Spomenik Mateju Cigaletu v Črnem Vrhu. Fotografija. Zasebni arhiv.

Literatura

- Spomenik Mateju Cigaletu. <http://www.dedi.si/dediscina/135-spomenik-mateju-cigaletu> [Dostopno, 24. 5. 2017].

Predvidene rešitve nalog

VPARAŠANJA

1. V črnovrški občini v Lomeh.
2. September.
3. Pisatelj, urednik in vladni svetovalec.
4. Bil je urednik državnega zakonika.
5. Dunaj.
6. Njegovi častilci.

NALOGE

Zaželeno je, da oblikovanje vsebuje okrasje in ne samo napisa ter, da spomenik ni enostavno oblikovan.

Zbrali smo se na dan sedmega malega travna, da se poklonimo našemu rojaku Mateju Cigaletu. Cigale se je rodil v naši občini, natančneje v Lomeh davnega leta 1819. Bil je uka željan, zato se je odpravil študirat in postal pisatelj. Bil je tudi vladni svetovalec pri samem našem avstrijskem cesarju. Njegova narodna zavest je bila močna, kot je sam pravil »*Kar zrak stvarem je, je narodu narodnost.*« Veliko je doprinesel k razvoju naše vasi, zato smo mu častilci postavili tale spomenik, ki ga danes slovesno odkrivamo. Gospod župnik, prosim vas še za blagoslov, nato pa naj zbor zapoje še eno pesem.

TRETJI DEL

PRVA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

DRUGA IZBRANA NALOGA ZA DOMAČI KRAJ

NALOGI IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Naloga 16 : Preučite katerokoli starejšo fotografijo, ki prikazuje nek dogodek v domačem kraju. Odgovorite na vprašanja.

Slika 9: Poroka v Črnem Vrhu leta 1956

Kaj vidite na fotografiji?

Na fotografiji je prikazana poroka v Črnem Vrhu. Opazimo lahko, da se je odvijala pozimi, ker je na fotografiji viden sneg. Vidimo lahko ženske in moške. Spredaj v koloni je moški, ki igra na harmoniko. Svatje so lepo oblečeni, ženske nosijo plašče, ker je bil zunaj mraz. Nekateri moški nosijo klobuke. Svatje imajo na levi strani obleke pripret okras iz cvetja.

Kaj je v ozadju, v ospredju in na sredini fotografije?

V ozadju fotografije lahko vidimo hiše (vaško jedro). Opazimo lahko tudi večjo opustošeno (požgano) hišo na desni strani fotografije. V ospredje so postavljeni ljudje. Na sredini pa najprej opazimo dva mladoporočenca, ki sta moja dedek in babica. Nevesta v roki drži večji šopek.

Kaj je avtor fotografije želel izpostaviti na fotografiji?

Avtor fotografije je želel izpostaviti mladoporočenca.

Za koga je bila posneta oz. komu je bila namenjena?

Fotografija je bila namenjena nesveti in ženinu (Ivanka in Julijan) za spomin na poroko.

Kdo hrani izvirnik?

Izvirnik hrani Miroslav Rudolf (Črni Vrh).

Kaj se dogaja? Kje se dogaja? Kdaj se dogaja?

Na fotografiji opazimo, da gre za poroko. Poroka se je dogajala 26. novembra 1956 v Črnem Vrh nad Idrijo. Vidimo, da je bila vas takrat že prekrita s snegom.

Ali je bil fotograf blizu dogodka, ki ga je posnel? Pojasnite.

Fotograf je bil blizu dogodka, saj je bil najet. Spremljal je celotno poroko. Njegova naloga je bila, da fotografira celoten dogodek.

Kaj po vašem mnenju fotografija sporoča?

Fotograf je v objektiv ujel trenutke sreče mladoporočencev. Fotografija sporoča, da je poroka vesel in slavnosten dogodek.

Kaj je avtor fotografije želel sporočiti?

Menim, da je fotograf želel sporočiti, da je kljub zimi in hladnemu vremenu, poroka vesel dogodek in ga je potrebno slaviti v krogu ljudi, ki jih imamo radi.

Naloga 24 : Poiščite predmet, ki so ga uporabljali vaši stari starši. Predmet narišite ali fotografirajte. Odgovorite na vprašanja v okvirih. Upoštevajte vrstni red vprašanj.

Slika 10: Petrolejka

1. Kaj vam ta predmet pove o preteklosti?

Petrolejka mi o preteklosti sporoča, da na vasi ni bilo elektrike. Z njo so si razsvetlili prostor ali pa so jo obesili na voz, tako da je razsvetljevala pot oz. da so ga drugi opazili.

2. Kaj lahko domnevate in sklepate o preteklosti na podlagi tega predmeta?

Domnevam lahko, da električno omrežje še ni bilo popolnoma dodelano ter, da je elektrika bila dragocena dobrina s katero niso želeli pretiravati. Sklepam lahko, da je bila svetilka

namenjena vožnji z vozom, saj je bil moj ded furman. Poleg tega je bila vas že zgodaj elektrificirana, je pa res da ni imela vsaka hiša elektrike.

3. Česa vam predmet o preteklosti ne pove?

Predmet mi ne sporoča, kdaj je bil izdelan, kje vse so ga uporabljali, kdo ga je kupil, kje je bil kupljen, koliko časa ni več v uporabi...?

4. Katera vprašanja morate še postaviti starim staršem, da boste razumeli uporabo in pomen tega predmeta v preteklosti?

Vprašati moram, kdaj so kupili svetilko, za kakšen namen so jo kupili, ali so jo uporabljali za več namenov, kdaj in zakaj so jo prenehali uporabljati, zakaj je na eni strani razbito steklo, kje vse je dedek imel s seboj to svetilko.

Viri in literatura

Slikovni viri

- Rudolf, Katarina (2017). Slika 1: Poroka v Črnem Vrhu leta 1956. Fotografija. Zasebni arhiv.
- Rudolf, Katarina (2017). Slika 2: Petrolejka. Fo. Zasebni arhiv.

Literatura

- Trškan, Danijela. Lokalna zgodovina: učenje z odkrivanjem. Ljubljana: 2007, Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

ZAKLJUČNI DEL

Kriteriji za projektno nalogo:	Zadovoljivo (0 točk)	Dobro (0,5 točke)	Zelo dobro (1 točke)	Število točk
Računalniško oblikovanje projektne naloge	Oblikovanje projektne naloge je neusklajeno.	Oblikovanje projektne naloge je ustrezno glede na obrazec, vendar ni dodatnega oblikovanja.	Oblikovanje projektne naloge je zelo ustrezno, delovni listi so profesionalno izdelani, celotna naloga je dodatno računalniško oblikovana.	1
Raznolikost nalog oz. vprašanj	Nalog oz. vprašanj je malo, so vsebinsko ustrezna, vendar enaka.	Naloge oz. vprašanja so manj raznolika, a vsebinsko ustrezna.	Naloge oz. vprašanja so vsebinsko ustrezna in zelo raznolika.	1
Odgovori oz. predvidene rešitve delovnih listov	Odgovori niso podani ali pa na več vprašanj manjkajo odgovori.	Ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja, vendar pa manjkajo predvideni odgovori tudi za odprte naloge.	Zelo ustrezni odgovori so podani na vsa vprašanja. Predvideni odgovori so podani tudi za odprte naloge.	1
Zahteve projektne naloge	Ni izpolnjenih več zahtev projektne naloge.	Izpolnjene so skoraj vse zahteve projektne naloge.	Izpolnjene so vse zahteve projektne naloge.	1
Navedba virov in literature	Navedba uporabljene literature in virov je pomanjkljiva ali je ni.	Ponekod manjka navedba uporabljene literature in virov.	Vse naloge imajo navedbo uporabljene literature in virov.	1

Opisna ocena projektne naloge.	Projektna naloga je ustrezno zastavljena, vsebuje večje število nalog, ki so raznovrstne. V nalogo je vloženega veliko truda in časa. Poleg tega so brošure za arhiv in muzej še dodatno oblikovane.
---------------------------------------	--

POROČILO

1. UVODNI DEL

1.1 ZGODOVINSKI ARHIV

Zgodovinski arhiv Ljubljana enota Idrija, sem izbrala zato, ker je to najbližji arhiv v moji okolici. Vedela sem, da ne ponujajo pedagoških aktivnosti in zato se mi je zdel primeren, da zanj pripravim delovne liste. Tudi vodje arhivske enote je bila zelo vesela sodelovanja z mano.

1.2 MUZEJ

Kobariški muzej sem si izbrala zato, ker me tematika prve svetovne vojne zelo zanima. Poleg tega sem želela obiskati muzej, ki pokriva Severno primorski del Slovenije. Goriški muzej sem obiskala že v novembru, zato ga nisem želela še enkrat, za idrijski Mestni muzej, ki mi je sicer najbližji, pa so bili delovni listi že pripravljene in objavljeni na naši spletni učilnici.

1.3 UČNA POT

Učno pot po kraju sem izbrala zato, ker je na tej poti kar nekaj spomenikov in spominskih plošč, posvečenih našim krajanom. Poleg tega je na poti moč opaziti stavbno kulturno dediščino in dediščino na sploh.

1.4 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

Za predstavitev doma CŠOD sem izbrala CŠOD Cerčno, ker sem lansko poletje en teden preživela tam, v družbi tamkajšnjih učiteljev. Dom ponuja tudi veliko aktivnosti skozi vse leto, je pa tudi eden izmed domov, ki se nahajajo v moji bližini.

2. GLAVNI DEL

2.1 ZGODOVINSKI ARHIV

Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota v Idriji.

2.1.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Prostori v arhivu so manj primerni za izvajanje pedagoške dejavnosti, saj so zelo majhni. Arhiv lahko na enkrat sprejme največ do 10 otrok. Večino pedagoških dejavnosti bi se izvedlo v čitalnici, ki je zelo majhna in ponuja tri večje mize. Čitalnica je dobro osvetljena ni pa primerna za izvajanje kakršnih koli delavnic, saj se na policah nahaja arhivsko gradivo in knjige. Slednje so razvrščene tudi po mizah in tako zasedajo večino prostora. Arhiv ponuja tudi možnost sprehoda po skladišču, a je to z večjo skupino otrok nekoliko oteženo, ker so tudi skladiščni prostori majhni.

2.1.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI ARHIVA

Arhivska enota v Idriji je manjša enota Zgodovinskega arhiva Ljubljana. V enoti sta zaposlena samo dva delavca, in sicer vodja enote ter arhivski svetovalec. Do sedaj so nekajkrat poskusili s pedagoško dejavnostjo, a so bili pri tem manj uspešni. Menim, da je njihova največja ovira prostor. Pedagoških dejavnosti ne morem oceniti, ker jih v arhivu ne izvajajo.

2.1.3 UPORABNOST ARHIVSKEGA GRADIVA ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

V arhivu imajo veliko gradiva, ki bi ga lahko uporabili za šolske dejavnosti. Gradivo idrijskega rudnika, npr. delovodniki, nam lahko služijo za seznanitev z gotico in načinom poslovanja rudnika. Poleg tega v arhivu hranijo, kar nekaj predmetov, ki jih lahko prav tako uporabimo za pedagoške dejavnosti. Dragoceni so letalski peresniki Stanka Bloudka, ki bi jih npr. lahko uporabili pri spoznavanju slovenskih konstruktorjev. Na voljo pa je tudi novejše gradivo.

2.2 MUZEJ

Kobariški muzej

2.2.1 PRIMERNOST PROSTOROV ZA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

Muzej je kljub svoji majhnosti dobro prostorsko razporejen. Ima tudi večji prostor, v katerem se vrti dokumentarni film. Ta prostor se lahko izrabi za izvajanje pedagoških dejavnosti. Prostor je opremljen s stoli, ki se jih da uporabiti. Če pa bi hoteli izvesti kakšno delavnico pa bi potrebovali mizo, ki pa je v tem prostoru ni. Naj se vrnem k razstavnim prostorom, le ti so primerno urejeni za maksimalno število 20 otrok. Razstavne vitrine niso preveč skupaj in so povečini dostopne iz vseh štirih strani. Prostori pa niso primerni za otroke z gibalnimi ovirami (ni dvigala), ki ne bi mogli dostopati do zgornjega prostora v katerem je stalna razstava o prvi svetovni vojni.

2.2.2 PREDSTAVITEV IN OCENA PEDAGOŠKIH DEJAVNOSTI V MUZEJU

Kobariški muzej spada med manjše muzeje pri nas. Je specializiran muzej v katerem je predstavljena soška fronta ter zaledje. Poleg tega je del stalne razstave tudi razstava o zgodovinskem razvoju Kobarida. V muzeju posebnih pedagoških dejavnosti ne izvajajo. Za šolske skupine imajo pripravljen voden ogled po razstavi, vendar brez delovnih listov ali česa podobnega. Sicer pa vodstva po muzeju ponujajo kar v nekaj jezikih (angleščina, nemščina, italijanščina slišati pa je bilo tudi španski jezik). Sama bi njihovo pedagoško dejavnost ocenila kot slabo. Skoraj zagotovo bi jim predlagala uporabo delovnih listov med vodenjem, ker bi si učenci/dijaki na ta način več zapomnili. Poleg tega pa bi imeli tudi več stvari zapisanih, ki bi jih lahko kasneje uporabili pri učenju.

2.2.3 UPORABNOST MUZEJSKIH EKSPONATOV ZA ŠOLSKE DEJAVNOSTI

Lahko rečem, da so povečini vsi muzejski eksponati primerni in uporabni za šolske dejavnosti. Zbirka je urejena tako, da se v vitrinah ločeno nahajajo eksponati, ki so zapuščina italijanske vojske in zapuščina avstro-ogrske vojske, tako da je mogoča primerjava opreme med vojskama. Prav tako so zelo uporabne tudi velike makete terena na katerem je označen potek soške fronte. Ima pa razstava manjšo pomanjkljivost. Ta pomanjkljivost je ta, da pri vseh eksponatih ni navedeno za kateri predmet gre. Na stenah visi veliko število povečanih fotografij, ki so prav tako brez ustreznih napisov. Bilo bi dobro, da bi napisali vsaj za katero vojsko gre, kdaj je bila

fotografija posneta in s kakšnim namenom je bila posneta. Na splošno pa bi bil obisk muzeja dobra dopolnitev pri obravnavanju prve svetovne vojne.

2.3 UČNA POT

Učna pot po Črnem Vrhu

2.3.1 Kratak opis PREDLAGANE učne poti

Učna pot se začne pred Osnovno šolo Črni Vrh, kjer se seznanimo z narodnim herojem Jankom Premrlom – Vojkom. Učencem razdelimo vnaprej pripravljene učne liste z nalogami. Na tej točki na kratko osvetlimo njegovo življenje ter njegov boj v NOB. Povemo še, da v neposredni bližini stoji rekonstrukcija njegove kočice ter grob, kjer je bil pokopan. Pot nadaljujemo proti vaškemu trgu. Med potjo si ogledamo še starejšo hišo, ki ima zelo lep portal z vklesano letnico 1870. Na tej točki učencem razdelimo učne liste, ki so prirejene po *Trškan, D.: Lokalna zgodovina - učenje z odkrivanjem : naloge malo drugače. Ljubljana : Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2007, str. 20*. Učenci bi na ta način spoznali stavbno dediščino Črnovrške planote. Na tretji točki si lahko ogledamo še rojstno hišo s spominsko ploščo Vladimirju Miselju, ki je po prvi svetovni vojni sodeloval v Društvu narodov. Pot nadaljujemo čez trg do parka v katerem stojita dva spomenika posvečena Mateju Cigaletu in Frančišku Lampetu. Na tej točki lahko predstavimo njuno življenje in delo ter povemo, zakaj sta pomembna za slovenski narod. Nato se odpravimo čez glavno cesto do cerkve sv. Jošta. Opišemo cerkev, kdaj je nastala, v kakšnem slogu je zgrajena in na kratko omenimo še benediktinski samostan. Odpravimo se do bližnje Plešnarjeve kapele ter kozolca. Na tej točki zopet učencem predstavimo stavbno kulturno dediščino. Nato se naprej odpravimo naprej do pokopališča, kjer učencem povemo, da je bil tu leta 1972 posnet slovenski film Pogreb, režiserja Jožeta Babiča. Po zgornji makadamski poti pa se v zaključku odpravimo nazaj proti šolskemu igrišču, kjer bi učenci strnili svoje vtise o Črnem Vrhu. Sledila pa bi še skupna evalvacija.

2.3.2 Primernost IZBRANE vsebine IN AKTIVNOSTI UČENCEV

Učna pot je primerna tako za osnovno kot tudi za srednjo šolo. Delovni listi pa bi bili prilagojeni posameznim starostim učencev. Zlasti je primerna za okoliške šole, ker ponuja spoznavanje lokalne zgodovine in kulturne dediščine. V primeru, da bi učna pot lahko trajala več časa, bi vanjo vključili tudi spoznavanje lokalnih obrti, s katerimi so se

vaščani v preteklosti ukvarjali. Ob tem pa bi lahko izvedli tudi delavnico izdelovanja grabelj ali košev, ki bi zelo popestrili učno pot.

2.3.3 Ocena varnosti TERENA IN šolskega dela na terenu

Izbrana učna pot je relativno varna, ker poteka po manj prometnih cestah. Od šole do vaškega trga pot poteka med hišami, kjer ni prometa. Hiša, kjer bi učenci sami raziskovali, je prav tako varna. V bližini ni ceste, nevarnih stopnic, vrtač in breznov, ki so pogosti za naše kraje. Problematičen je le del, kjer se bi iz parka sprehodili čez glavno cesto do cerkve. Na tem delu namreč ni urejenega prehoda za pešce. Prav tako bi bilo potrebno biti pozoren na varnost v primeru, da bi izvajali delavnico izdelovanja grabelj ali košev, ker se tu uporablja ostro orodje, delta, izvijače ipd. Ta delavnica bi bila manj primerna za nižje razrede osnovne šole, kjer učenci še nimajo dovolj razvite motorike.

2.4 CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

CŠOD Cerkn

2.4.1 KRATKA PREDSTAVITEV CŠOD

Center šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD) je ustanova, ki se ukvarja s šolstvom, športom, kulturo in znanostjo. *»CŠOD je bil ustanovljen za opravljanje strokovnih in organizacijskih nalog, povezanih s posredovanjem znanja, z uvajanjem v raziskovalno delo, s kulturnimi dejavnostmi in za realizacijo posameznih delov programa na področju vzgoje in izobraževanja.«⁴* Sedež te neprofitne organizacije se nahaja v Ljubljani. Domovi CŠOD pa se nahajajo po celotni Sloveniji. Prav ta raztresenost domov po državi, njihovim uporabnikom nudi pestrost dejavnosti, spoznavanje naravnega okolja, kulturne dediščine ipd. *»Danosti CŠOD omogočajo večje upoštevanje didaktičnih priporočil, predvsem pa gre za uresničevanje ciljev s socialno-emocionalnega področja ter oblikovanja stališč. Skupno delo in bivanje učencev ter neposredni stik z novim okoljem omogočata doseganje najzahtevnejših ciljev.«⁵*

---

⁴ Internetna stran CŠOD: <http://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod> [Dostopno, 28. 5. 2017].

⁵ Prav tam.

2.4.2 PREDSTAVITEV IZBRANEGA DOMA ČŠOD

CŠOD Cerčno se nahaja tik ob Osnovni šoli Cerčno. Dom skozi vse leto ponuja različne dejavnosti. V zimskem času so največ zasedeni, saj imajo v svojem programu tudi šolo smučanja. Učenci/dijaki lahko smučajo na bližnjem smučišču Cerčno. Večina zaposlenih v domu ima poleg pedagoške izobrazbe tudi licenco za učitelja smučanja. V poletnem času ponujajo plavalne tečaje, ki se izvajajo v prenovljenih Termah Cerčno. Poleg smučanja in plavanja pa CŠOD Cerčno ponuja še tematski program Živim v naravi (naravoslovni teden), ki je namenjen učencem od 1. do 9. razreda. Program Iščem se v gibu, besedi in igri, pa je namenjen nadarjenim učencem od 4. do 9. razreda. Slednji program se izvaja tudi v okviru aktivnih počitnic, poleg njega pa ponujajo še program Tu sem doma - raziskujem svoj dom in svet okrog sebe. Kot zanimivost naj omenim, da se na ta program v okviru aktivnih počitnic zlasti prijavljajo otroci iz sosednje Italije (zamejski Slovenci). Lansko leto sem sama obiskala dom ravno v času izvajanje tega programa in res je bilo večina otrok iz Trsta.

2.4.3 PREDLOG UČNIH VSEBIN ZA DEJAVNOSTI V IZBRANEM DOMU ČŠOD

Sam dom ponuja veliko število aktivnosti. Tako od obiska Bolnice Franja, obiska Laufarije do družabnih iger. Predlaga bi, da bi morda uvedli še kakšen literarni program. Glede na to, da je v Zakojci bil rojen France Bevk, bi nekaj pozornosti namenila temu. Učenci bi lahko spoznavali njegovo življenje in dela. Preizkusili bi se lahko tudi v pisanju krajših povesti, pesmi, dramskih iger ipd. sama bi to izvedla v krajšem programu, kot na primer program za nadarjene.

3. ZAKLJUČNI DEL

3.1 SAMOOCENJEVANJE

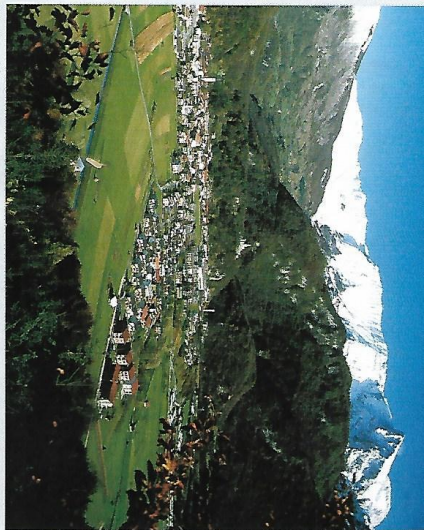
Kriteriji za poročilo	Nezadovoljivo (0 točk)	Zadovoljivo (0,5 točk)	Dobro (1 točka)	Zelo dobro (2 točki)	Število točk
Uvodna predstavitev institucij in učne poti	Uvodna predstavitev je pomanjkljiva in ni podana za vse institucije in učno pot.	Uvodna predstavitev je zelo natančno podana za vse obiskane institucije in učno pot.			0,5
Opis in refleksija obiskanih institucij in učne poti	Opis in refleksija sta zelo skromna in pomanjkljiva.	Opis je manj ustrezen, skromna je refleksija o primernosti za šolsko delo.	Opis je podan ustrežno. Refleksija o primernosti za šolsko delo je ustrežna.	Opis je podan zelo natančno in pregledno za vse institucije in učno pot. Refleksija o primernosti za šolsko delo je zelo natančna.	1
Oblikovanje poročila	Poročilo je manj ustrezno oblikovano in manj pregledno ter ne vključuje vseh zahtevanih elementov.	Poročilo je zelo ustrezno računalniško oblikovano in vključuje vse zahtevane elemente.			0,5

3.2 VIRI IN LITERATURA

- Internetna stran CŠOD: <http://www.csod.si/stran/ustanovitev-csod> [Dostopno, 28. 5. 2017].

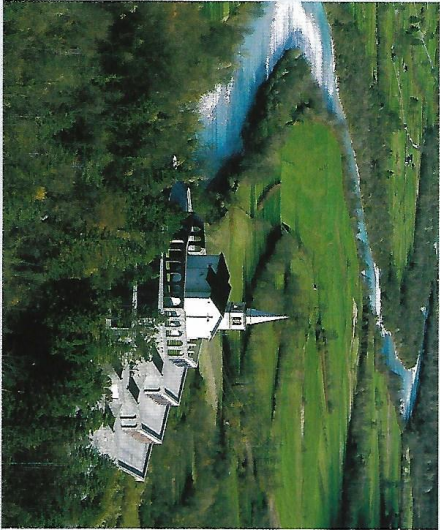
3.3 PRILOGA

ZGIBANKA KOBARIŠKI MUZEJ

Kobarid

Poleg muzeja si v okolici Kobarida lahko ogledate še mnoge pomnike na prvo svetovno vojno. V mogočni kostnici nad Kobaridom je pokopanih 7014 italijanskih vojakov. Od tod vodi Kobariška zgodovinska pot k arheološkim najdiščem ter k ostalinam in številnim spomenikom I. svetovne vojne.

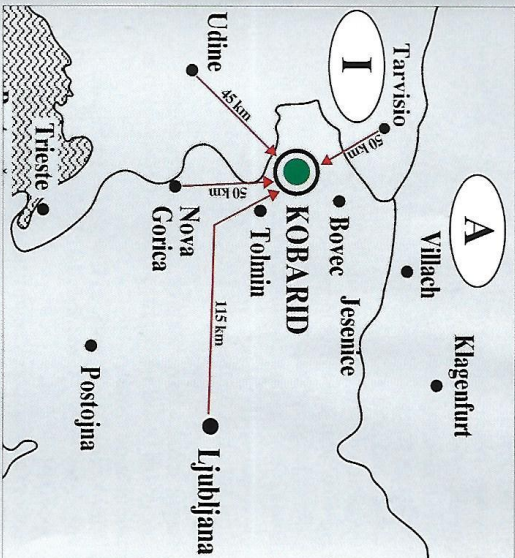
Italijanska kosmika nad Kobaridom

JE ODPRT
VSE DNI V LETU

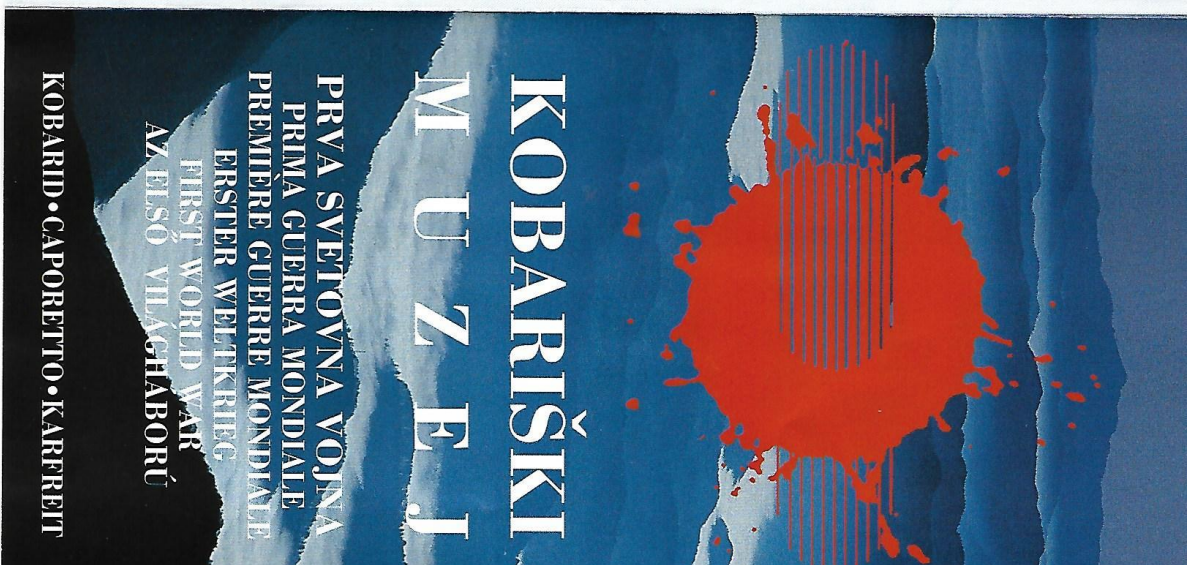
KOBARIŠKI MUZEJ

Gregorčičeva 10
5222 KOBARID
SLOVENIJA
Tel.: +386 (0)5 38 90 000
Fax: +386 (0)5 38 90 002
E-mail: kobariski.muzej@siol.net
<http://www.kobariski-muzej.si>

Izdajatelj: Kobariški muzej d.o.o.
zanj: Jože Šerbec

oblikovanje: Miroš Volarič / fotografije: Zeljko Cimprič, Lora Červ, Matjaž Pršern
Kobarid, 2007 / tisk: Cerenjski tisk – Kranj

Kobaridski muzej

V Kobaridu je bil 20. oktobra 1990 odprt Kobaridski muzej, posvečen dogajanjem med prvo svetovno vojno. Stalna muzejska zbirka je bila postavljena v prostorih Maserovega kmečkega dvorca, zgrajenega leta 1739.

- Muzejska zbirka še posebej natančno predstavlja zaključne operacije na soški fronti v prvi svetovni vojni – dvanajsto soško bitko od 24. 10. do 9. 11. 1917. Dogajanje v teh dneh so kasneje poimenovali »čudež pri Kobaridu«. Ta spopad – spada med največje spopade v gorati pokrajini v zgodovini človeštva;
- spada med prve vojne operacije z elementi bliskovite vojne;
  - je bil najbolj uspešna prebojna operacija v prvi svetovni vojni;
  - je bil ob 11. soški bitki največji vojni spopad na slovenskih tleh;
  - je pomenil zaključek krvavega vojskovanja ob Soči.

Soba z velikim reliefom

Zbirka je postavljena v dvanajstih prostorih. Vhodna avla predstavlja udeležene države in usode vojakov, pripadnikov številih narodov.

V Kobaridskih sobah je zgodovinski pregled Kobarida in okolice od najstarejših časov do danes. V sobi z relictom krmškega pogorja, simbola človeškega trpljenja, podživljamo bojevanje vojakov v visokogorskem svetu.

Še posebej so bili kruti pogoji vojskovanja v gorah pozimi. O tem govori bela soba. V sobi zaledja spoznavamo opremo vojakov in življenje v kratkih predahih med ofenzivami ter begunstvo civilnega prebivalstva.

V črni sobi nas opominjajo fotografije mrtvih in pohabljenih vojakov. Stisnjen v ozko kaverno piše vojak pismo očetu. Iz njegovih besed razberemo stiske in čustveni svet mladeniča na fronti.

V sobi z reliefom Zgonnega Posočja je prikazana razmesititev enot 23. oktobra 1917, dan pred odločilnim spopadom.

V sobi prodora so dokumentirano predstavljeni trije dnevi boja, ko so združene avstro-ogrske in nemške enote potisnile italijanske do reke Piave.

Rekonstrukcija kaverne

V projekcijski dvorani dokumentarni film v 19 minutah predstavi dvanajsto soško bitko in tako zaokroži vedenje o enem največjih spopadov v gorskem svetu v vsej človeški zgodovini. Obiskovalec si lahko v muzeju ogleda več kot 500 fotografij, 50 vojaških zemljevidov in originalnih dokumentov povejnikov enot (generala Cadome, generala Kraussa, nadporočnika Rommla), čez 1000 primerkov orožja, oročja, uniform, medalj in spominskih predmetov.

Muzejska zbirka v Kobariskem muzeju je zaradi načina pripovedi, zgodovinskih okoliščin, svoje vsebine in postavitve naletela na izjemen odmev v Sloveniji in tujini. Po številu domačih in tujih obiskovalcev sodi med najbolj obiskane slovenske muzeje.

- Mednarodno vrednost ji dajeta dve muzejski nagradi:
- najvišja slovenska muzejska nagrada Valvazorjeva nagrada za leto 1992,
  - Muzejska nagrada Sveta Evrope za leto 1993.

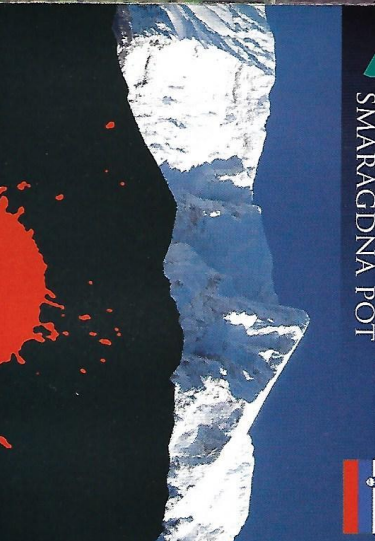
ZGIBANKA KOBARIŠKI MUZEJ

Muzej na prostem Zaprtež

Italijanska kostnica nad Kobaridom

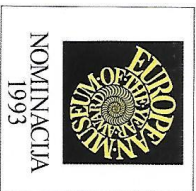

Muzejska zbirka v Kobariskem muzeju je zaradi načina pripovedi, velikega pomena zgodovinskih dogodkov, svoje vsebine in postavitev nalegala na izjemen odmev v Sloveniji in tujini. Po številu domačih in tujih obiskovalcev sodi med najbolj obiskane slovenske muzeje.

Mednarodno vrednost ji dajeja dve muzejski nagradi:

- najvišja slovenska muzejska nagrada Valvazorjeva nagrada za leto 1992.
- Muzejska nagrada Sveta Evrope za leto 1993.

Kobariški muzej je idealno izhodišče za organizirane ogledne Kobariške zgodovinske poti, muzejev v naravi in nekdanjih bojišč v visokogorju. Obiskovalcen so v muzeju vse dni v letu na voljo izčrpne informacije, zemljevidi in literatura, po najavi pa jih po nekdanjih bojiščih in znamenitostih popelejo izkušeni vodiči.

KOBARIŠKI MUZEJ
 Gregorčičeva 10, 5222 Kobarid, Slovenija
 Tel: 00386 (0)5 38 90 000, Fax: 00386 (0)5 38 90 002
 E-mail: kobariski.muzej@siol.net, www.kobariski-muzej.si

Nalozba v oščo priljubljenost
 OBRKOIO BIA NO FRANKSKA EVROPEJSKA UNIJA
 Evropski sklad za regionalni razvoj

ITIEL SLOVENIJA

Izdeli EDO Šturmangla; posr: kopirana vsebina; Kobariski muzej; Fotografije: Žilko Černigoi, Jana Čerč, Helmut Fiesl - Videti Avenari; fotografiranje: Fernos Vidali; Priprava za tisk: Videti Avenari; Tisk: Čerigoi tisk; Nalozba: 12.000, 2012

SMARAGDINA POT

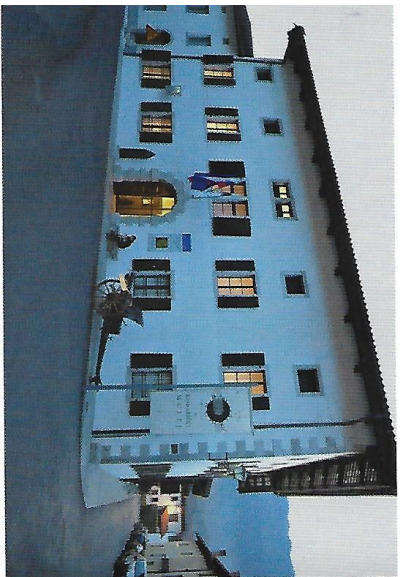
KOBARIŠKI MUZEJ

PRVA SVETOVNA VOJNA
 PRIMA GUERRA MONDIALE
 ERSTER WELTKRIEG
 FIRST WORLD WAR

KOBARID • CAPORETTO • KARFREIT

POT MIRU od Alpe do Jadrana
 THE WALK OF PEACE from the Alps to the Adriatic
 WEG DES FRIEDENS von den Alpen bis zur Adria
 IL SENTIERO DELLA PACE dalle Alpi all'Adriatico

KOBARIŠKI MUZEJ

Kobaridski muzej

Soba 12. soške ofenzive

Rekonstrukcija kaverne

Kobaridski muzej obiskovalcem predstavlja zgodovinske dogodke, ki so se ob reki Soči odvijali v času prve svetovne vojne. Največji del stalne razstave je namenjen pripovedi o goriškem bojevanju v Julijskih Alpah in poslednji, drunajši soški bitki, imenovani tudi »kobaridska bitka«. Ta spopad stotisočev vojakov in častnikov avstro-ogrske, nemške in italijanske vojske se je začel 24. oktobra 1917 ob Soči in se po sedemnajstih dneh zaključil na bregovih reke Piave.

Kobaridska bitka:

- spada med največje spopade v gorati pokrajini v zgodovini človeštva.
- spada med prve vojne operacije z elementi bitkovite vojne,
- je bila najbolj uspešna prebojna operacija v prvi svetovni vojni,
- je bila ob 11. soški bitki največji vojni spopad na slovenskih tleh.

Drevo stransnih preizkušeni je v svojem romanu »Zbogom orožje« pretresljivo opisal Ernest Hemingway, za Ervina Rommla je bitka pomenila pomemben mejnik v njegovi bleščeči vojaški karieri.

Vhodna avla obiskovalcem ponuja premislek o usodah ljudi, pripadnikov številnih narodov, ki jih je zajel strahni vihar vojne. V pritličnih prostorih so na ogled občasne razstave in 20-minutni dokumentarni film o kobaridski bitki.

V Kobaridskih sobah, v prvem nadstropju muzeja, je predstavljen pregled zgodovine Kobarida in okolice od najstarejših časov do danes.

V sobi z reletom krmškega pogorja je v ospredju pripoved o bojevanju vojakov v visokogorskem svetu.

Bela soba govori o dveh stranskih zimah, mrazu, snegu, plazovih... ko se je vojna spremenila v boj z naravo.

V Sobi zaledja obiskovalec spoznava oskrbo vojaških enot, opremo vojakov in življenje v kratkih predahih med ofenzivami.

Črna soba je prostor opomina in razmišljanja o tem, kaj ljudem prinaša vojna.

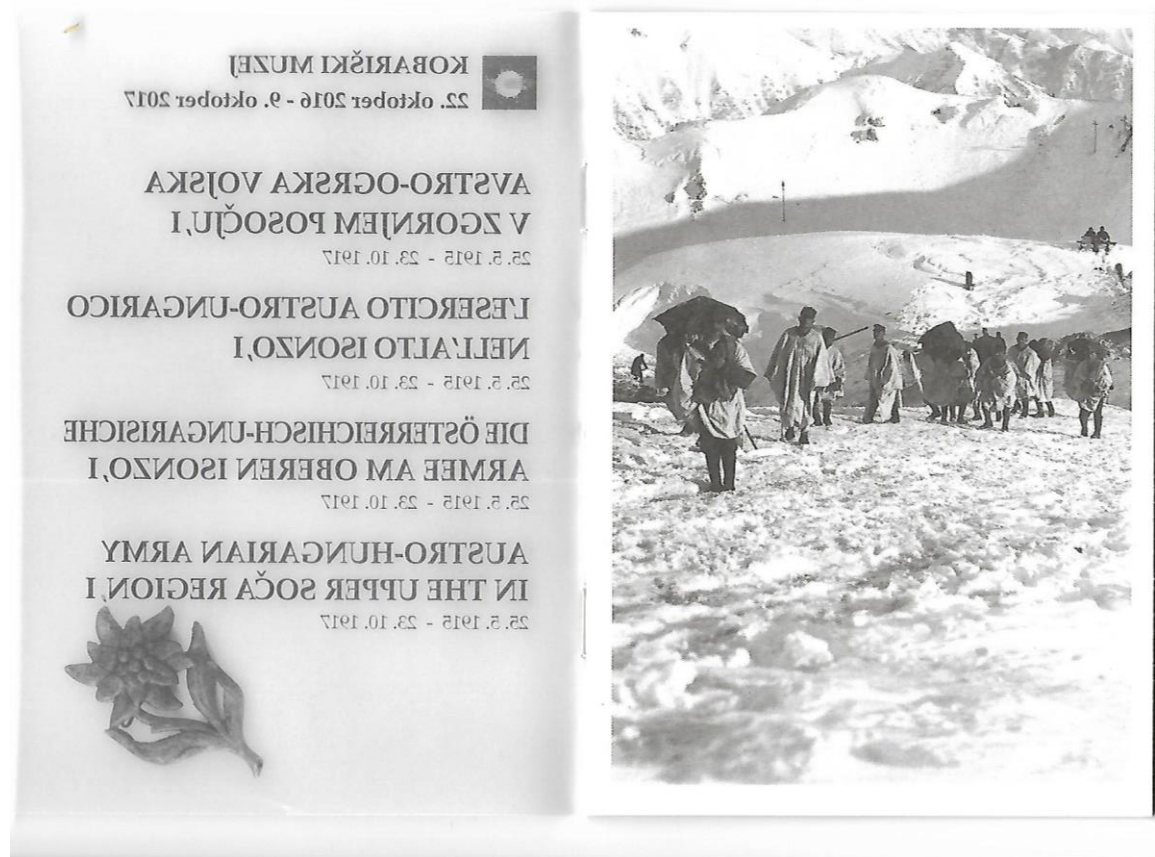
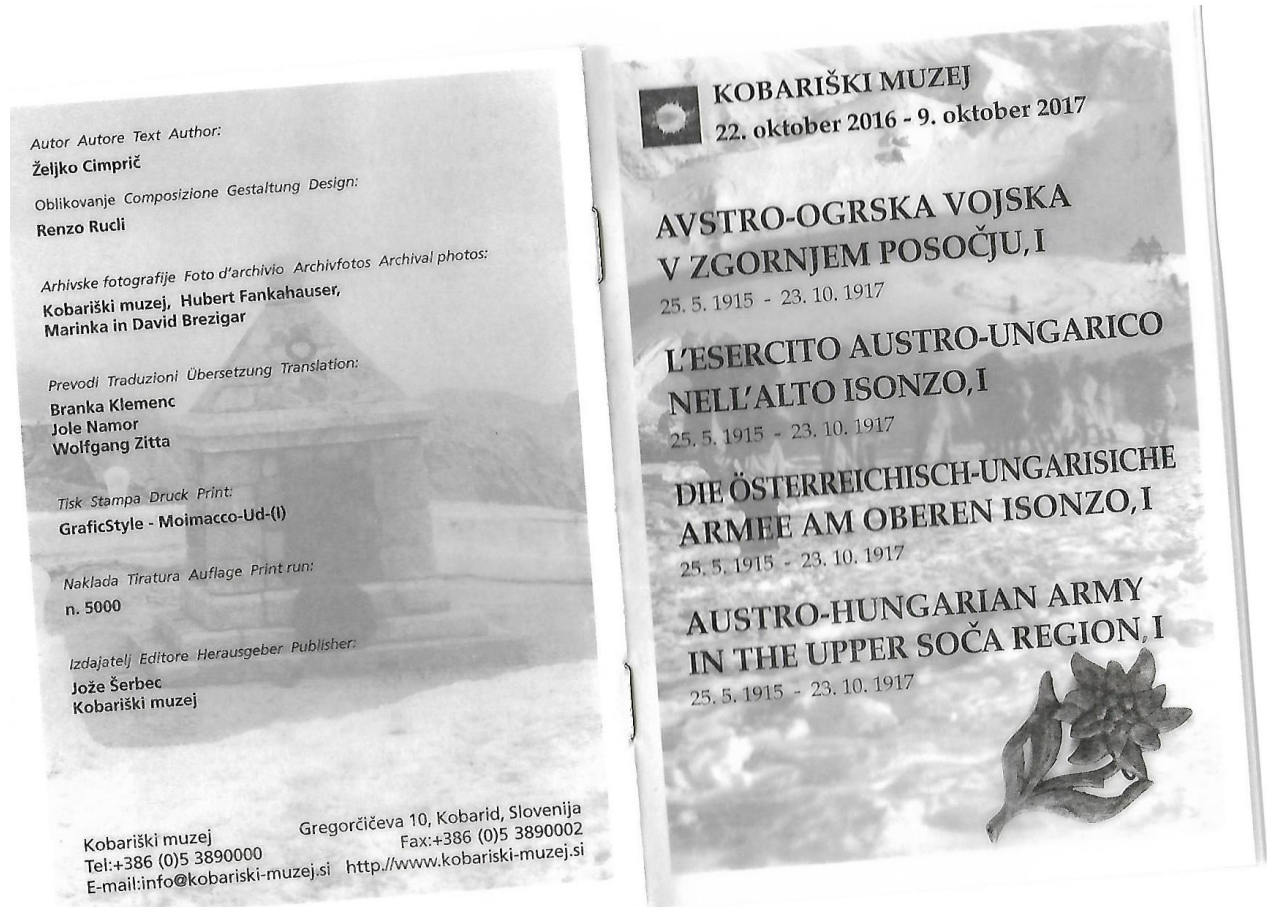
V drugem nadstropju je v sobi z reletom Zgonjnjega Posočja prikazana razmestitev enot 23. oktobra 1917, dan pred odločilnim spopadom. Stisnjen v ozko kaverno piše vojak pisno očetu. Iz njegovih besed razberemo stiske in čustveni svet mladeniča na fronti.

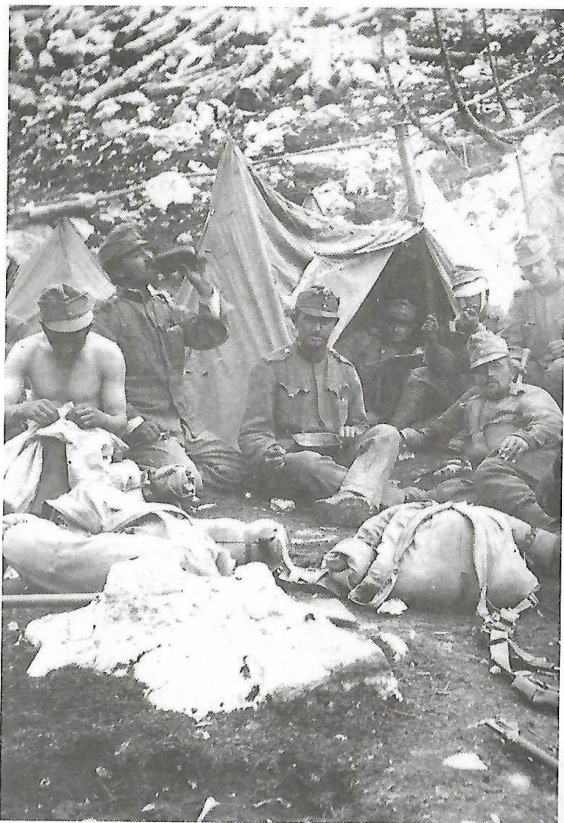
V Sobi prodora so dokumentirano predstavljene prvi trije dnevi bojev, ko so združene avstro-ogrske in nemške enote zavzele Kobarid in prodrle na italijansko ozemlje.

Obiskovalec si lahko v muzeju ogleda več kot 500 fotografij, 50 vojaških zemljevidov, skice in dokumentov poveljnikov enot (generala Cadorne, generala Kraussa, nadporočnika Rommla), čez 1000 primerkov orožja, orožja, uniform, medalj in spominskih predmetov.

AVSTRIJSKA VOJSKA V ZGORNJEM POSOČJU

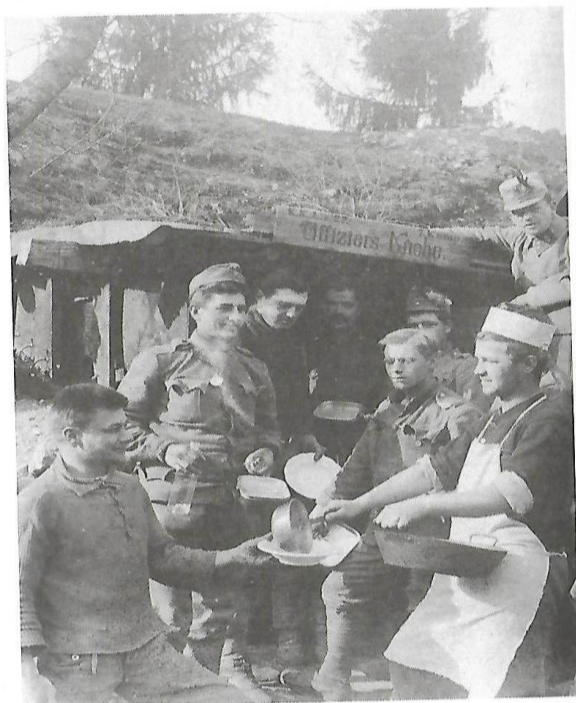

AVSTRO-OGRSKAVOJSKA V ZGORNJEM POSOČJU, I

25. 5. 1915 - 23. 10. 1917

Avstro-ogrsko poveljstva so se ob italijanski premoči odločila za obrambo iz visokih položajev na južnem obrobju Julijskih Alp in se hkrati sprjaznila z velikimi težavami pri oskrbi enot. Ta je potekala čez prelaze, ki pozimi občasno niso bili prehodni. Tabori so bili postavljeni na kolikor toliko varnih, severnih pobočjih, kjer je v dveh zelo hudih zimah sneg vztrajal kar osem mesecev. To izpričujejo tudi fotografije, s katerimi so fotografi želeli zabeležiti najtežje preizkušnje, pokrajino, ki se jo bodo spominjali vse življenje, a tudi trenutke prijateljskega druženja in počitka.

Z njimi potujemo po razsežnem goratem zaledju tega bojišča, dotaknemo se strelskih jarkov na območju Bovške kotline in vrhov nad njo in se tokrat zaustavimo v najvišje ležečem taboru na Velikih in Malih Peskih – le streljaj od bojišča na Batognici.

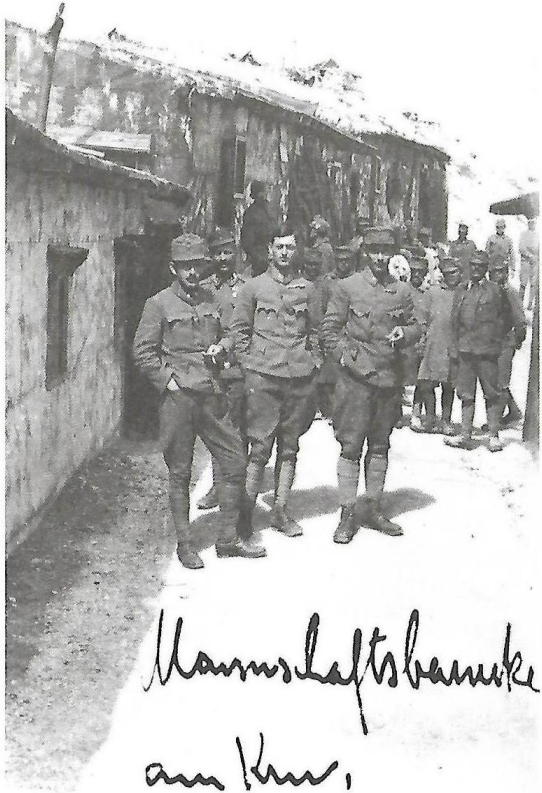
L'ESERCITO AUSTRO-UNGARICO NELL'ALTO ISONZO, I

25. 5. 1915 - 23. 10. 1917

A causa della superiorità italiana, i comandi austro-ungarici decisero di difendersi dalle postazioni di alta montagna sulle cime meridionali delle Alpi Giulie rassegnandosi a sopportare grandi difficoltà per l'approvvigionamento delle unità militari.

Dovevano infatti utilizzare vie che attraversavano i passi alpini spesso impraticabili d'inverno. Gli accampamenti erano situati in zone relativamente sicure sui versanti settentrionali dove tuttavia, nel corso di due rigidi inverni, la neve rimase per otto mesi. Lo testimoniano le fotografie che riprendono le esperienze più pesanti, l'ambiente che sarebbe rimasto per sempre nella memoria, ma anche momenti di riposo e socialità tra compagni.

Con le immagini attraversiamo l'ampia retrovia montana di quel campo di battaglia, sfioriamo le trincee nell'area della conca di Bovec e delle cime sovrastanti e ci soffermiamo questa volta sul campo più in alta quota, sulle montagne Veliki e Mali peski, non lontano dal campo di battaglia del Monte Rosso.

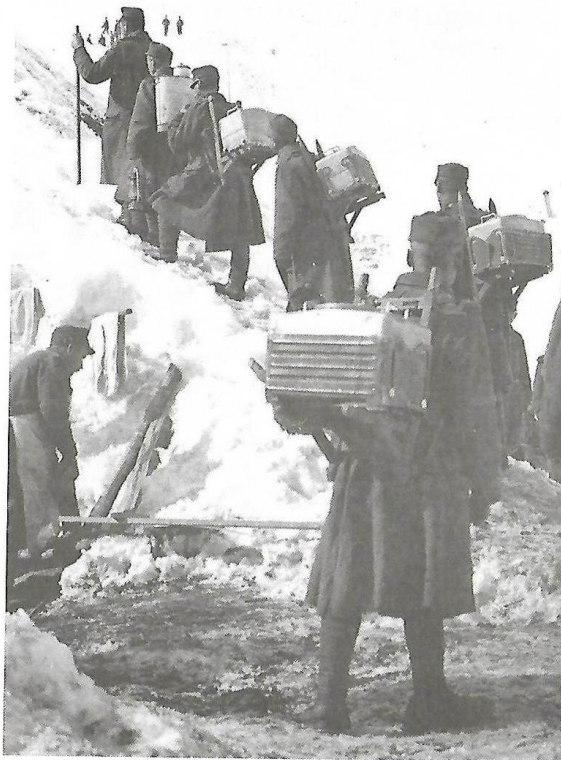
Mannschaftsbank
am Kur,

DIE ÖSTERREICHISCH-UNGARISCH ARMEE AM OBEREN ISONZO, I

25. 5. 1915 - 23. 10. 1917

Das österreichisch-ungarische Kommando entschied sich angesichts der italienischen Überlegenheit für eine Verteidigung aus Höhenstellungen am Südrand der Julischen Alpen und nahm große Schwierigkeiten bei der Truppenversorgung in Kauf. Diese verlief über Pässe, die im Winter zeitweise unpassierbar waren. Die Lager wurden an den mehr oder minder sicheren Nordhängen errichtet, wo der Schnee in zwei sehr strengen Wintern ganze acht Monate liegen blieb. Dies zeigen auch die Bilder, mit denen die Fotografen schwerste Prüfungen, eine Landschaft, an die sich die Soldaten das ganze Leben lang erinnern werden, aber auch Augenblicke geselligen Beisammenseins und der Erholung festhalten wollten.

Mit ihnen besuchen wir das ausgedehnte bergige Hinterland der Isonzofront, streifen die Schützengräben im Flitscher Becken und auf den umliegenden Gipfeln und machen diesmal im am höchsten gelegenen Lager auf den Veliki Peski und den Mali Peski Halt – in nächster Nähe des Kampfgebietes auf der Batognica.

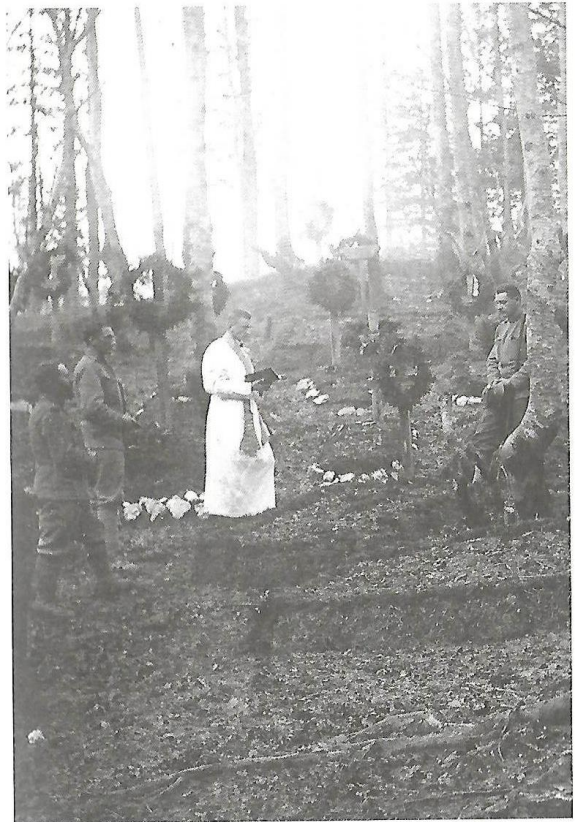
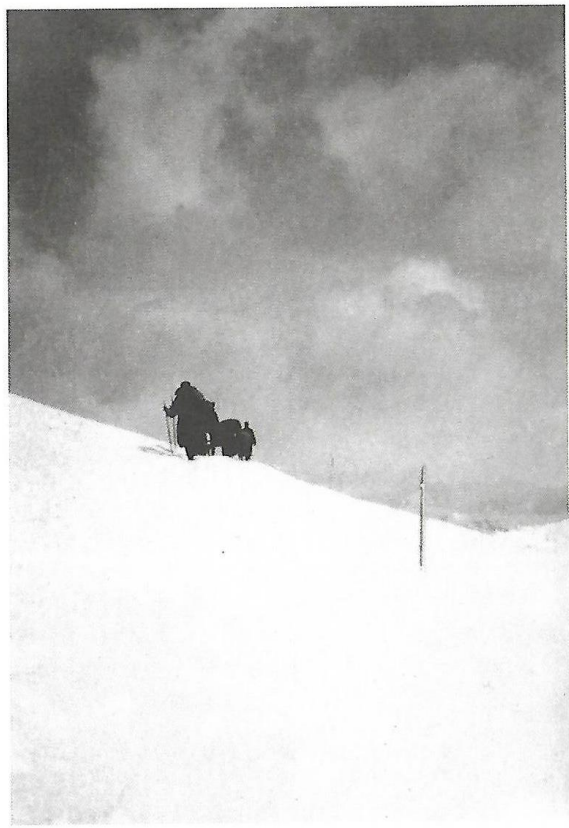

AUSTRO-HUNGARIAN ARMY IN THE UPPER SOČA REGION, I

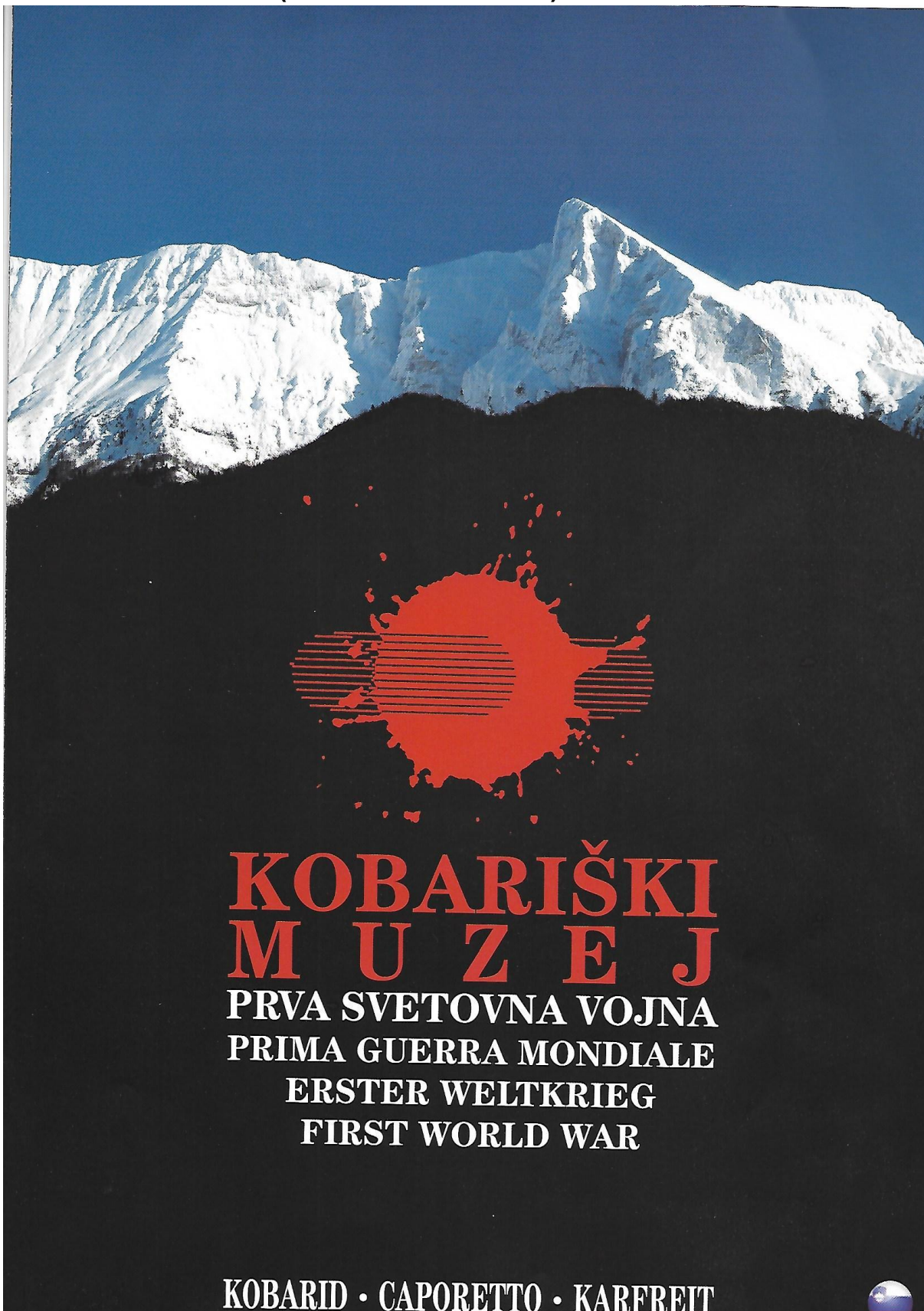
25. 5. 1915 - 23. 10. 1917

Faced by Italian superior forces, Austro-Hungarian commands decided on the defence from high altitudes on the southern edges of the Julian Alps, and concurrently had to get familiar with the aggravated supply of their units. This was carried out across mountain passes which were occasionally impassable in winter. Camps were set up on the relatively safe northern slopes, where snow lay as long as eight months in two extremely harsh winters. This is also evidenced in photographs with which photographers wanted to document the extreme hardships, the landscape they would remember for the rest of their lives, and also moments of friendly gathering and rest.

We can travel with them across the vast mountainous rear of this battlefield, we can touch trenches in the area of Bovec basin and the mountains above it, and this time we stop in the highest-lying camps at Veliki Peski and Mali Peski – only a shooting range from the battlefield of Mt. Batognica.

KOBARIŠKI MUZEJ (VELIKA ZGIBANKA)

**KOBARIŠKI
MUZEJ**
PRVA SVETOVNA VOJNA
PRIMA GUERRA MONDIALE
ERSTER WELTKRIEG
FIRST WORLD WAR

KOBARID • CAPORETTO • KARENTN

Kobariški muzej

Kobariški muzej obiskovalcem predstavlja zgodovinske dogodke, ki so se ob reki Soči odvijali v času prve svetovne vojne. Največji del stalne razstave je namenjen pripovedi o gorskem bojevanju v Julijskih Alpah in poslednji, dvanajsti soški bitki, imenovani tudi »kobariška bitka«. Ta spopad stotisočev vojakov in častnikov Avstro-ogrske, nemške in italijanske vojske se je začel 24. oktobra 1917 ob Soči in se po sedemnajstih dneh zaključil na bregovih reke Piave.

Kobariška bitka:

- spada med največje spopade v gorati pokrajini v zgodovini človeštva,
- spada med prve vojne operacije z elementi bliskovite vojne,
- je bila najbolj uspešna prebojna operacija v prvi svetovni vojni,
- je bila ob 11. soški bitki največji vojni spopad na slovenskih tleh.

Dneve strašnih preizkušenj je v svojem romanu »Zbogom orožje« pretresljivo opisal Ernest Hemingway, za Erwina Rommla je bitka

Vhodna avla

Črna soba

pomenila pomemben mejnik v njegovi bleščeči vojaški karieri. Vhodna avla obiskovalcem ponuja premislek o usodah ljudi, pripadnikov številnih narodov, ki jih je zajel strašen vihar vojne. V pritičnih prostorih so na ogled občasne razstave in 20-minutni dokumentarni film o kobariški bitki. V Kobariških sobah, v prvem nadstropju muzeja, je predstavljen pregled zgodovine Kobarida in okolice od najstarejših časov do danes. V sobi z reliefom krnskega pogorja je v ospredju pripoved o bojevanju vojakov v visokogorskem svetu. Bela soba govori o dveh strašnih zimah, mrazu, snegu, plazovih..., ko se je vojna spremenila v boj z naravo. V sobi zaledja obiskovalec spoznava oskrbo vojaških enot, opremo vojakov in življenje v kratkih predahih med ofenzivami. Črna soba je prostor opomina in razmišljanja o tem, kaj ljudem prinaša vojna. V drugem nadstropju je v sobi z reliefom Zgornjega Posočja prikazana

Soba 12. soške ofenzive

Soba z velikim reliefom

razmestitev enot 23. oktobra 1917, dan pred odločilnim spopadom. Stisnjen v ozko kaverno piše vojak pismo očetu. Iz njegovih besed razberemo stiske in čustveni svet mladeniča na fronti.

V Sobi prodora so dokumentirano predstavljeni prvi trije dnevi bojev, ko so združene avstro-ogrske in nemške enote zavzele Kobarid in prodrle na italijansko ozemlje.

Obiskovalec si lahko v muzeju ogleda več kot 500 fotografij, 50 vojaških zemljevidov, skic in dokumentov poveljnikov enot (generala Cadorne, generala Kraussa, nadporočnika Rommla), čez 1000 primerkov orožja, orodja, uniform, medalj in spominskih predmetov.

Muzejska zbirka v Kobariškem muzeju je zaradi načina pripovedi, velikega pomena zgodovinskih dogodkov, svoje vsebine in postavitve naletela na izjemen odmev v Sloveniji in tujini. Po številu domačih in tujih obiskovalcev sodi med najbolj obiskane slovenske muzeje.

Mednarodno vrednost ji dajeta dve muzejski nagradi:

- najvišja slovenska muzejska nagrada Valvasorjeva nagrada za

Rekonstrukcija kaverne

Muzej na prostem Kolovrat

leto 1992,

- **Muzejska nagrada Sveta Evrope za leto 1993.**

Kobariški muzej je idealno izhodišče za organiziran ogled Kobariške zgodovinske poti, muzejev v naravi in nekdanjih bojišč v visokogorju.

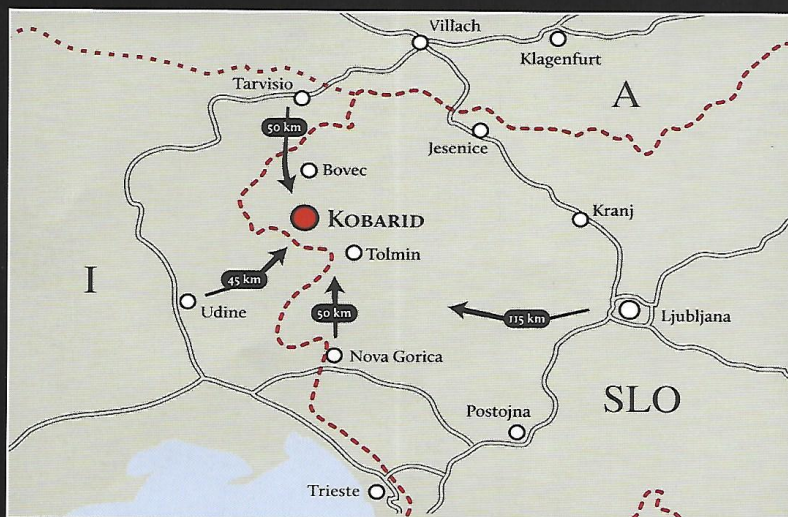
Obiskovalcem so v muzeju vse dni v letu na voljo izčrpne informacije, zemljevidi in literatura, po najavi pa jih po nekdanjih bojiščih in znamenitostih popeljejo izkušeni vodiči.

Muzej na prostem Zaprikray

*Italijanska kostnica
na Kobaridom*

KOBARIŠKI MUZEJ

Gregorčičeva 10
5222 KOBARID
SLOVENIJA
Tel.: +386 (0)5 38 90 000
Fax: +386 (0)5 38 90 002
E-mail: kobariski.muzej@siol.net
<http://www.kobariski-muzej.si>

Izdajatelj:
Kobariški muzej d.o.o.
zanj: Jože Šerbec

MUZESKA NAGRADA
SVETA EVROPE
1993

NOMINACIJA
1993

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Program je sofinanciral Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

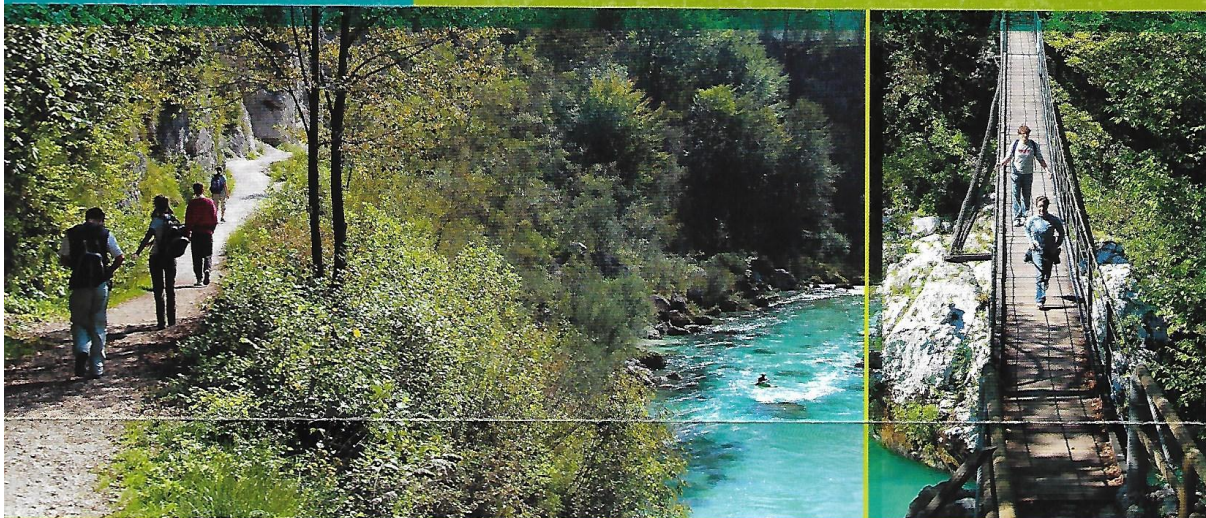
Kobarid z dolino Soče

izdal: Kobariški muzej d.o.o. zanj Jože Šerbec; Fotografije: Željko Čimprj, Lolo Čerj, Boštjan Laznik, Helmut Teisler Villach, Austria; Idejna zasnova in priprava za tisk: Renzo Rucchi; Tisk: Ideografica srl Premariacco Ud. Italija; Naklada: 40.000 izvodov; 2012

KOBARIŠKA ZGODOVINSKA POT (ZGIBANKA)

Kobarid

Kobariška zgodovinska pot

KOBARID, eno najbolj znamenitih zgodovinskih mest v Sloveniji, je bil naseljen že v **HALŠTATSKI DOBI**, razcvet pa je doživel v rimskem obdobju. Znan je predvsem po »**BITKI PRI KOBARIDU**« oktobra 1917, ki je kraj postavila na svetovni zemljevid. Med drugo svetovno vojno je bil središče osvobojenega ozemlja Kobariške republike. V bližini je znamenita poznoantična višinska naselbina **TONOCOV GRAD**.

Zgodovinski dogodki so predstavljeni v **KOBARIŠKEM MUZEJU**, ki je leta 1993 prejel muzejsko nagrado Sveta Evrope.

Smaragdna **SOČA** ponuja prvovrstne možnosti za kajakaštvo, rafting, športno ribištvo in druge vodne športe.

OKOLIŠKE GORE nudijo izvrstne pogoje za planinarjenje, jadralno padalstvo, gorsko kolesarstvo in alpinizem.

Kobarid je tudi **KULINARIČNA** prestolnica Primorske, saj premore več vrhunskih restavracij.

Kobariška zgodovinska pot

Pot povezuje kraje v okolici Kobarida, kjer so pomembni zgodovinski, kulturni in naravni spomeniki.

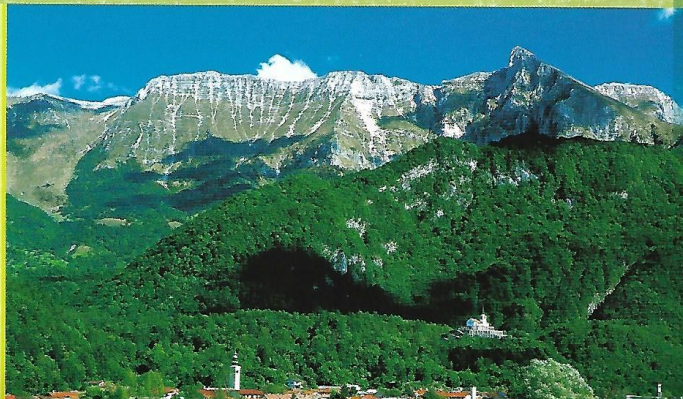
Dolga je **PET KILOMETROV**, za ogleda potrebujete od **TRI DO PET UR**.

Če želite najeti vodnika za vodenje po poti, pokličite v **TIC KOBARID**:

T: 05 38 00 490

E: info.kobarid@lto-sotocje.si

www.dolina-soce.com

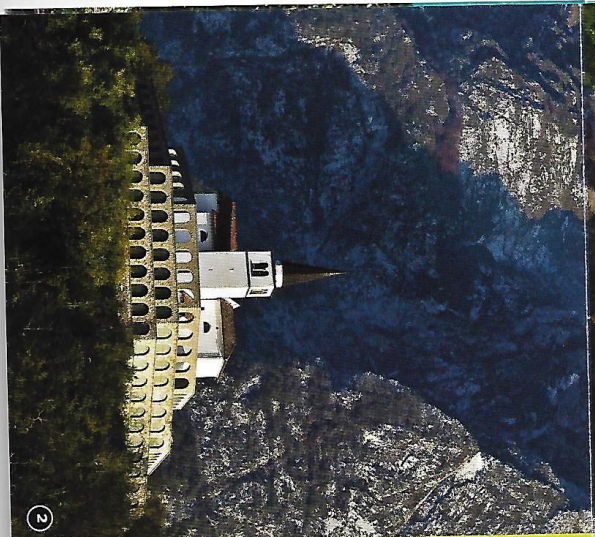
1

1 Kobaridski muzej

Muzej prikazuje dogajanje med prvo svetovno vojno na soški fronti ter še posebej 12. soško bitko, ki je znana kot »**BITKA PRI KOBARIDU**«. Bila je eden največjih spopadov v gorati pokrajini v zgodovini, ob 11. soški bitki največji vojaški spopad na slovenskih tleh, najuspešnejša prebojna operacija v prvi svetovni vojni in eden prvih primerov bitke z elementi bliskovite vojne.

Na kratko je predstavljena tudi **ZGODOVINA KOBARIŠKE** od prazgodovine do danes.

Za prispevek k evropski kulturni dediščini je muzej prejel **MUZEJSKO NAGRADO SVETA EVROPE** za leto 1993. Odprt je vse dni v letu.

2

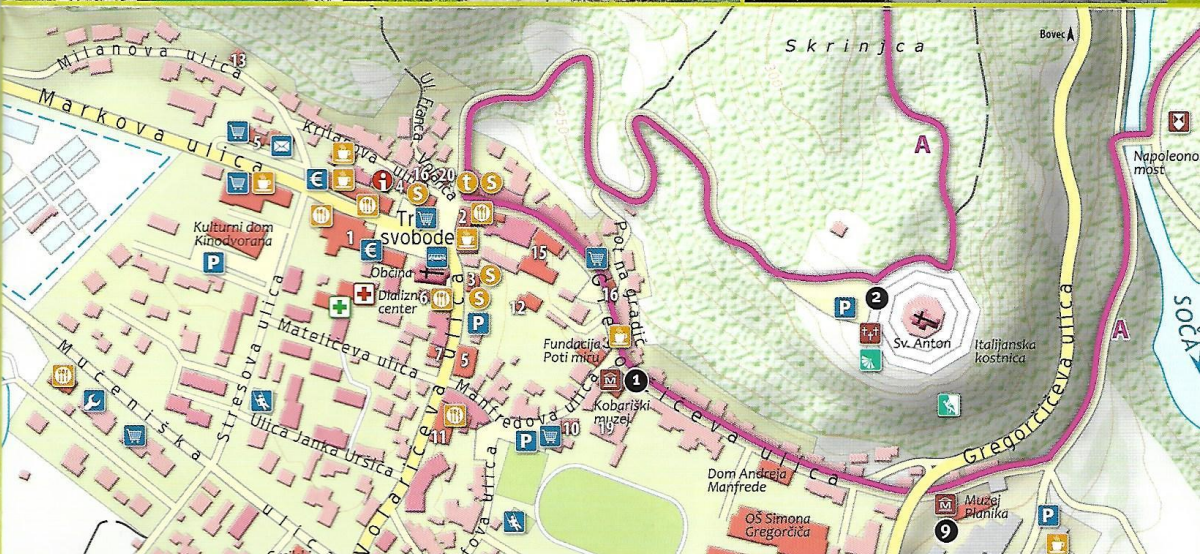
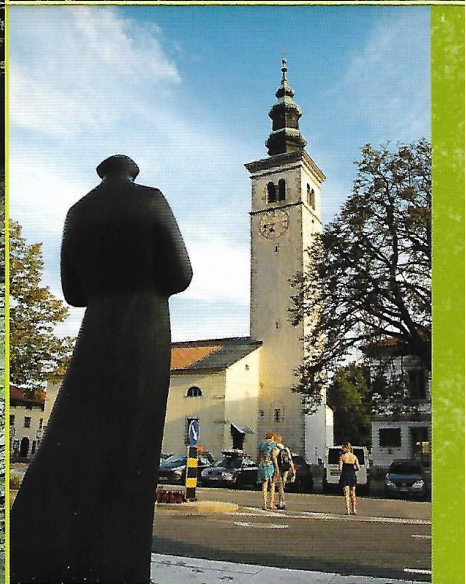
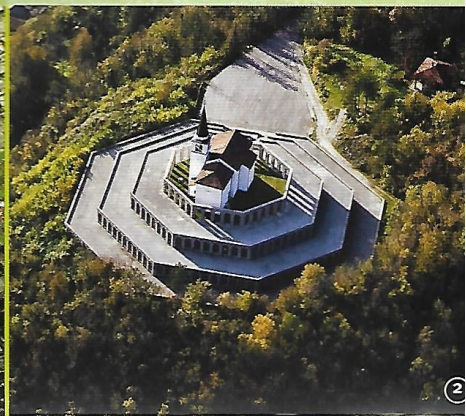
2 Italijanska kostnica

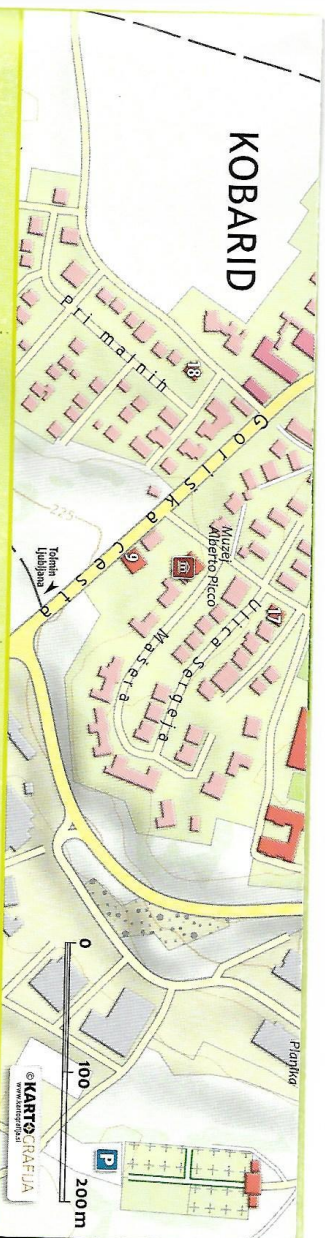
Kostnica je zgrajena na Gradču okoli **CERKVE SV. ANTONA**. Do nje vodi cesta, ob kateri so postavljene postaje križevega pota.

Kostnico je septembra 1938 otvoril Benito Mussolini. Zgrajena je v obliki osmerokotnika s tremi koncentričnimi krogi, ki se zožujejo proti vrhu, prav na vrhu pa stoji cerkev sv. Antona, posvečena leta 1696. V kostnico so bili z okoliških vojaških pokopališč preneseni posmrtni ostanki 7014 znanih in neznanih italijanskih vojakov, padlih v prvi svetovni vojni.

Dolina Soče

KOBARID TOLMIN

- A** KOBARISKA ZGDODOVINSKA POT
- i** INFORMACIJE
- +** LEKARNA
- +** ZDRAVSTVENI DOM
- P** PARKIRIŠČE
- 🛒** TRGOVINA

- ✉** POŠTA
- €** BANKA / BANKOMAT
- 🚌** AVTOBUSNA POSTAJA
- 🔧** BENCINSKI SERVIS
- 🔧** MEHANIČNA DELAVNICA
- ♠** IGRIŠČE

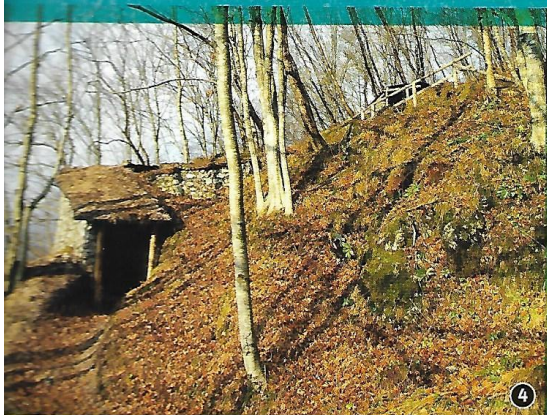
- 🏠** RAZGLEDNA TOČKA
- 🏃** ŠPORTNO PLEZANJE
- 📺** KULTURNA IN ZGDODOVINSKA ZNAMENITOST
- 🏛** MUZEJ
- 🏛** MANIŠA MUZEJSKA ZBIRKA
- ⚰** VOJAŠKO POKOPALIŠČE

- 🍷** BAR
- 🏠** NASTANITEV (1 - 20)
- 🍽** GOSTILNA, RESTAVRACIJA
- 📞** ŠPORTNA AGENCIJA
- 📍** TURISTIČNA AGENCIJA

3 Tonocov grad

Tonocov grad je skalna vzpetina blizu Kobarida, ki je bila zaradi svoje naravno zavarovane lege skozi stoletja uporabljena kot **NASELBINA**. Poseljen je bil v različnih obdobjih od bakrene dobe do srednjega veka. Največji razcvet je naselbina doživela v poznorimski in poznoantični dobi, v času od 4. do 6. stoletja n. š. Ob koncu 5. stoletja je bila na griču zgrajena naselbina z več kot dvajsetimi hišami in več cerkvami. Odlično ohranjene stavbe ostale ter bogate najdbe uvrščajo Tonocov grad med najpomembnejše **POZNOANTIČNE VIŠINSKE NASELBINE V VZHODNIH ALPAH**.

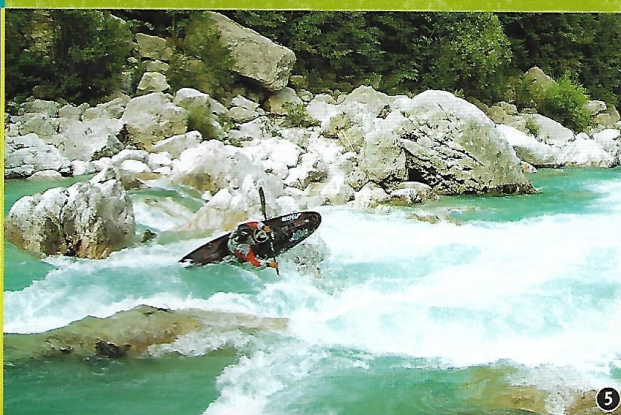

4

Italijanska obrambna črta

S Tonocovega gradu nas steza, ki so jo uporabljali že staroselci, deloma pa dogradili italijanski vojaki med prvo svetovno vojno, pripelje k Soči.

V prvi svetovni vojni je italijanska vojska zgradila v Posočju **TRI OBRAMBNE ČRTE**. Del tretje obrambne črte se je vil ob desnem in levem bregu Soče. Zgodovinska pot nas pelje skozi strelske jarke, utrdbe in zgradbe, namenjene obrambi prehoda čez Sočo in cestam na desnem bregu Soče.

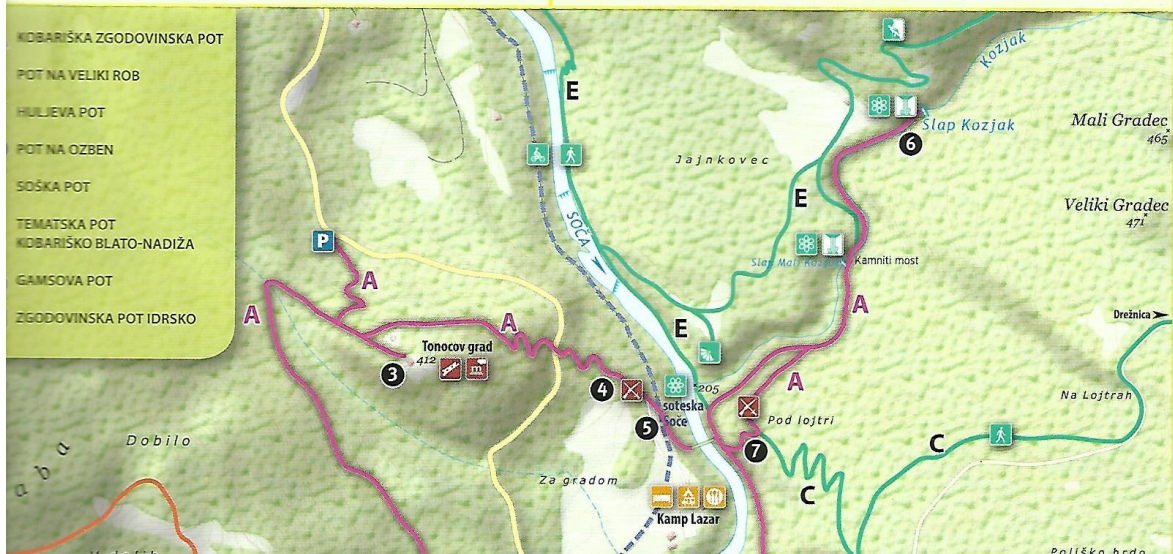

5

Soteska Soče

Od Trnovega ob Soči do Kobarida teče Soča v **GLOBOKI SOTESKI** s številnimi tolmuhi, brzicami in ogromnimi skalami v rečni strugi. Pred Napoleonovim mostom se zgornji tok Soče končuje s približno 200 metrov dolgimi, do 15 metrov globokimi in na najožjem delu le 2 metra širokimi koriti.

Desni in levi breg Soče povezuje nova, **52 METROV DOLGA BRV**, zgrajena prav na mestu, kjer je že bila med prvo svetovno vojno. Brv sta leta 1998 zgradila Kobariški muzej in Turistično društvo Kobarid.

6

Slapovi potoka Kozjak

Potok Kozjak, levi pritok Soče, izvira v več povirnih krakih visoko pod Krnčico (2142 m), teče skozi več korit in pada v **ŠESTIH SLAPOVIH**. V iztočnem ustju spodnjih korit je nastal najbolj slikovit slovenski slap – **VELIKI KOZJAK**. Slap je izdolbel nekakšno podzemljsko dvorano, katere dno zaliva prostran tolmun modrozeleno barve, stene pa so zasigane kot v kraških jamah. 15 metrov visok bel steber vode ponuja sprehajalcem nepozaben prizor.

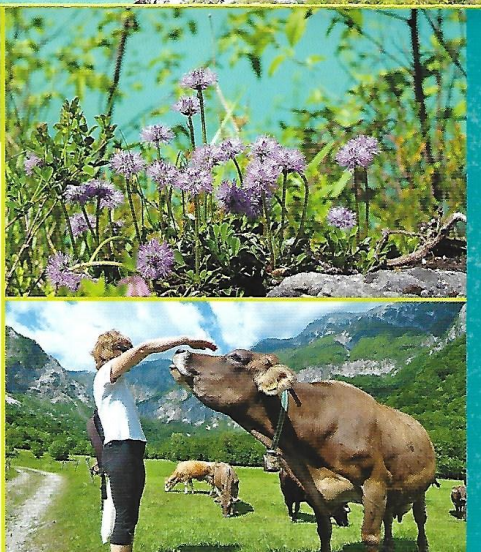

7

Italijanska obrambna črta

Ko se vračamo od slapov Kozjaka, se pot odcepi levo navzgor k **UTRDBAM IZ PRVE SVETOVNE VOJNE**. Na vzpetini kraljujeta **MITRALJEZNO GNEZDO** in **OPAZOVALNICA**. Nedaleč stran je v pobočje stisnjena urejena **KAVERNA**, ki sodi v niz zaklonišč, razporejenih v sistem krožne obrambe. Večina teh je zasutih, le tri so odkopana. Z vrha opazovalnice se ponuja prelep razgled na velik del zgodovinske poti in na zelene tolmane Soče.

Od tu se odcepi pot, ki vodi po urejenih in označenih vojaških cestah po pobočjih Ozbena proti Drežnici in Ladram.

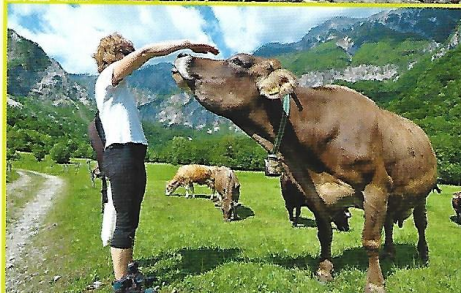
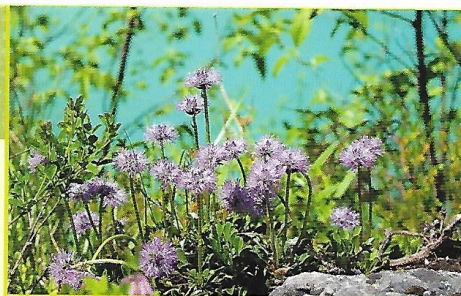

7

Italijanska obrambna črta

Ko se vračamo od slapov Kozjaka, se pot odcepi levo navzgor k **UTRDBAM IZ PRVE SVETOVNE VOJNE**. Na vzpetini kraljujeta **MITRALJEZNO GNEZDO** in **OPAZOVALNICA**. Nedaleč stran je v pobočje stisnjena urejena **KAVERNA**, ki sodi v niz zaklonišč, razporejenih v sistem krožne obrambe. Večina teh je zasutih, le tri so odkopana. Z vrha opazovalnice se ponuja prelep razgled na velik del zgodovinske poti in na zelene tolmine Soče.

Od tu se odcepi pot, ki vodi po urejenih in označenih vojaških cestah po pobočjih Ozbena proti Drežnici in Ladram.

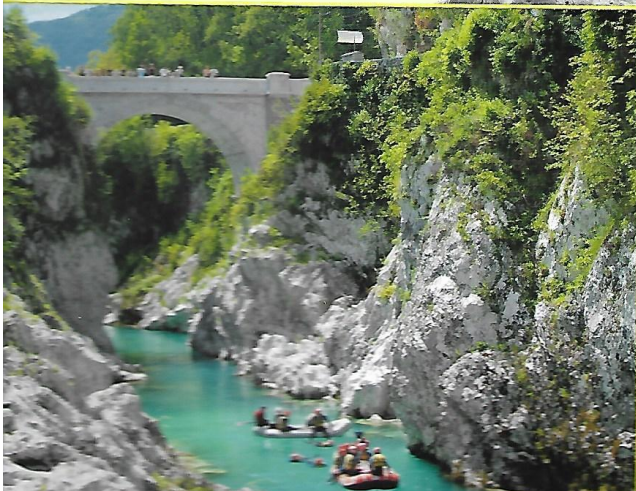
8

Napoleonov most

Oba bregova Soče pod Kobaridom je že v davnih časih povezoval most. **STARI MOST IZ LETA 1750** so poimenovali Napoleonov most, saj je čezenj korakala Napoleonova vojska.

24. maja 1915, dan po vojni napovedi, so umikajoči se avstrijski vojaki most za seboj razstrelili. Italijani so nato zgradili sprva leseni, kasneje pa železni most.

Med drugo svetovno vojno so partizani branili osvobodeno ozemlje Kobariške republike tudi pri mostu. V spomin stojita tam **DVE OBELEŽJI**.

9

9

Muzej sirarstva

Muzej sirarstva (s stalno razstavo *Od planine do Planike*) je muzej Mlekarne Planika, ki svoje okusne proizvode razvija iz večstoletne **TRADICIJE POSOŠKEGA SIRARSTVA**. Dediščina planin in planinskega pašništva je predstavljena z etnološkimi eksponati, dokumentarnim filmom in rekonstrukcijo planinskega stanu z vso pripadajočo opremo za predelavo mleka. V trgovinici lahko kupimo znameniti sir **TOLMINC**, druge mlečne izdelke in tipične izdelke domače obrti.

OVREDNOTENJE PREDMETA TERENSKO DELO PRI ZGODOVINI V OSNOVNI IN SREDNJI ŠOLI

Ocenite ustreznost obveznosti pri predmetu od 1 (najnižja ocena) do 5 (najvišja ocena) in pojasnite.

Ocena 5. Predmet ponuja spoznavanje terena in spoznavanje možnosti za delo na terenu. Z nalogami, ki sem jih morala izpolniti sem pridobila veliko znanja, poleg tega pa sem spoznala osebe, ki delujejo v različnih ustanova. Lahko rečem, da so bile naloge zastavljene tako, da jih lahko kot izdelek pokažemo tudi svojim bodočim delodajalcem.

Kaj ste pridobili s poročilom?

S poročilom sem dobila še večji vpogled na dejavnosti, ki ji lahko učitelj opravlja. Učitelji niso nujno zaposleni samo na šolah, ampak so lahko zaposleni tudi na CŠOD-jih. Da učencem še bolj približaš lokalno okolje in zgodovino, lahko sestaviš učno pot po kraju in z njo tudi pokriješ določene cilje iz učnega načrta. Učenje na terenu ponuja veliko možnosti in priložnosti za lažje in zabavnejše učenje.

Kaj ste pridobili s projektno nalogo?

Projektna naloga mi je prinesla nova poznanstva. Trenutno imam tudi izdelek, ki mi bo pri zaposlovanju prišel zelo prav, saj bo lahko moj delodajalec videl, da imam nekaj stvari že izdelanih. Poleg tega pa boom tudi lažje predstavljala svoje ideje za delo na terenu.

Kakšne težave ste imeli pri pripravi projektne naloge in poročila?

Nekoliko več težav sem imela pri izdelavi brošure za muzej, saj mi muzeja ni nihče predstavil in sem se morala po razstavi sprehoditi sama. Poleg tega pa mi osebje v sprejemnici ni znalo odgovoriti na vsa vprašanja. Pri pisanju poročila pa nisem imela nobenih težav.

Kaj predlagate za izboljšanje študijskih obveznosti pri predmetu?

Predlogov za izboljšave nimam, saj se mi zdi da so obveznosti odlično zastavljane. Če bi katero črtali bi izgubili vrednost predmeta, na drugi strani pa dodajanje nalog še nekoliko bolj obremenijo študente. Menim, da je obveznosti dovolj.

Autorji prispevkov:

SARA BERTALANIČ

ŠPELA LEBENIČNIK

KATARINA RUDOLF

ALEKSANDER STOJNŠEK

***Naslov: Prispevki k didaktiki zgodovine,
Letnik XV, št. 5***

ISSN: 1581-8713

ISSN: 1581-8721 (ELEK. VERZIJA)

Urednica: Danijela Trškan

Oblikovalka: Danijela Trškan

*Copyright © Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete UL
(za potrebe predmetov Didaktika zgodovine I, Didaktika
zgodovine II, Pedagoška praksa iz zgodovine, Terensko
delo pri zgodovini v osnovni in srednji šoli)*

Ljubljana

2017